YLISTARON YLEISKAAVA 2020

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

SUUNNITELMAN NIMI JA SUUNNITTELUALUE

Suunnitelman nimi on Ylistaron yleiskaava 2020. Suunnittelualueeseen sisältyy Ylistaron Kirkonseutu – Asemanseutu – Kainasto, Ylistaron Kirkonseutu – Kylänpää, Ylistaron Kirkonseutu – Alapää, Halkosaari – Kitinoja, sekä muuta Kyrönjoen vartta Ylistarossa.

Kaikki Ylistaron asemakaava-alueet sisältyvät suunnittelualueeseen. Aiemmin hyväksytyt osayleiskaava-alueet sisältyvät siihen pääosin. Yleiskaava-alue laajenee mm. valtatien 18 varrella Kainastolta Halkosaareen, Kyrönjoen varrella Pelmaalta Isonkyrön rajalle ja Kylänpäästä Vatajalle sekä Malkakosken ylä- ja alapuolelle.

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 6300 ha. Kirkonseudulta Asemanseudulle, Teräsmäkeen, Kylänpäähän ja Alapäähän ulottuvan alueen kokonaispinta-ala on noin 4700 ha. Halkosaaresta Malkakoskelle ulottuva alue on noin 1600 ha.

Suunnittelualueeseen sisältyy Kyrönjoen vesialuetta noin 170 ha, ja peltoa noin 3700 ha.

Suunnittelualueella on valtakunnallisesti arvokasta Kyrönjokilaakson maisema-aluetta (1995) ja rakennettua kulttuuriympäristöä (1993)

Suunnittelualue on esitetty liitteenä olevassa kartassa. Siitä ilmenevät myös nykyiset asemakaava- ja osayleiskaava-alueet.

Työn aikana alueen rajaus voi jonkin verran tarvittaessa muuttua.

SUUNNITTELUTEHTÄVÄN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET

Ylistaroon laaditaan suunnittelualueelle yleiskaava yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteiseksi ohjaamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi. Määrätyillä alueilla yleiskaavalla ohjataan maankäyttöä ja rakentamista.

Yleiskaavalla edistetään mm. valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita maakuntakaavan mukaisesti.

Yleiskaava laaditaan ja hyväksytään niin, että se on määrätyillä alueilla oikeusvaikutteinen ja määrätyillä alueilla oikeusvaikutukseton. Oikeusvaikutteisena yleiskaavana se toimii asemakaava-alueen ulkopuolella Kyrönjoen ranta-alueisiin kuuluvilla rantavyöhykkeillä rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 72 §)

Yleiskaavan toteutumisen tavoitevuosi on 2020

SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT, AIEMMAT SUUNNITELMAT JA TEHTÄVÄT SELVITYKSET

Maankäyttö- ja rakennuslaki on astunut voimaan tammikuussa 2000. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tullut voimaan marraskuussa 2001. Niitä toteutetaan ja ne otetaan huomioon viranomaisten toiminnassa, maakuntakaavassa, yleiskaavassa ja asemakaavassa.

Ylistaro kuuluu Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntakaava-alueeseen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava on vahvistettu 23.5.2005.

Ylistaron valtuusto on hyväksynyt keskustan yleiskaavan 8.8.1983, Halkosaaren – Kitinojan yleiskaavan 8.8.1983, Kainaston (Teräsmäen) yleiskaavan 3.9.1990

ja Malkakosken yleiskaavan 1.9.1999**.** Ne ovat oikeusvaikutuksettomia.

Ylistaron Kirkonseudun, Pampunmäen, Asemanseudun, Perälänmäen, Halkosaaren, Mäki-Pohdon ja Kylänpään asemakaavat on laadittu ja vahvistettu vaiheittain

1973 – 2006. Kirkonseudun, Halkosaaren ja Kylänpään asemakaavoihin on tekeillä laajennussuunnitelmia.

MUUT AIEMMIN TEHDYT SUUNNITELMAT:

- Ylistaron kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma (2004)
- Seinäjoen seudun vesihuollon yleissuunnitelma (1997)
- Valtatien 16 parantaminen, välillä Laihia – Ylistaro, yleissuunnitelma (1994)
- Valtatie 18 parantaminen Kainaston kohdalla, aluevaraussuunnitelma (1998)
- Valtatie 18 (aik. Kantatie 64), Halkosaaren eritasoliittymä, aluevaraustarkastelu (1991)
- Valtatie 18, Teräsmäen eritasoliittymä (2005)
- VT 16 ja 18 liittymän muuttaminen kiertoliittymäksi Pelimaalla (2006)
- Alueelliset ympäristöjulkaisut, Länsi-Suomen ympäristökeskus
    - 241 Kyrönjoen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen Ylistarossa ja Nurmossa (2001)
    - 242 Kulttuuriympäristöselvitys (2001)
    - 243 Luontoselvitys (2001)
    - 250 Perinnemaisemat Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa (2003)
- Ylistaron kuntastrategia (2005).
- Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, rakennettu kulttuuriympäristö, Museovirasto – ympäristöministeriö (1993)
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet .Valtioneuvoston päätös (1995)
- Esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset Etelä-Pohjanmaalla, Museovirasto (1998)
- Kyrönjoen yläosan vesistötyö (1993)
- Ylistaron markkinointi- ja viestintästrategia (2002)
- Seinäjoenseudun liikennesuunnitelma

YLEISKAAVOITUKSEN YHTEYDESSÄ TEHTÄVÄT SELVITYKSET:

- kulttuuriympäristöselvityksen täydentäminen ja laajentaminen (erillisselvitys)
- luontoselvityksen täydentäminen ja laajentaminen (erillisselvitys)

  Vuonna 2001 on Ylistaron jokiosuudelle laadittu Kyrönjoen virkis tyskäytön ja maisemanhoidon kehittämissuunnitelma , jonka yhteydessä laa dittiin jokivarteen myös kulttuuriympäristöselvitys ja luontoselvitys. Kulttuuriympäristöselvitykseen sisältyy jokivarsi peltoalueineen. Yleiskaavoitettavasta alueesta selvityksen alueeseen eivät kuulu kauempana joesta sijaitsevat alueet kuten Tehtaanmäki, Viitikko, Aseman seutu ja Kainasto. Luontoselvityksessä käsitelty alue rajoittuu pääosin tiiviisti Kyrönjoen rantapenkereille.

  Osayleiskaavoituksen yhteydessä täydennetään kehittämissuunnitelman yhteydessä laadittuja selvityksiä puuttuvilta osin.

  Laadittavien lisäinventointien tarve on n. 220 kohdetta**,** olettaen, että inventointien tarve katsotaan olevan v. 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä määritellyn I inventointiluokan kohdalla ja asemakaavoitetulla alueella sijaitsevat kohteet inventoidaan vasta asemakaavamuutosten yhteydessä.

- väestömäärä ja ikärakenne kylittäin
- elinkeinot ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen
- muinaismuistoselvitys (erillisselvitys)
- kaupan suuryksiköt
- maatalouden suuryksiköt (sikalat, kanalat, navetat)
- Kyrönjoen rantavyöhykkeen kantatilat ja niiden omistajat asemakaava-alueiden ulkopuolella, MRL 72 § (erillisselvitys)
- rantojen yms. rakennettavuus, tulva-alueet
- virkistysalueiden riittävyys
- melualueet
- pohjavesialueet (vesihuollon kehittämissuunnitelma, muut)
- joukkoliikenne, kevyt liikenne
- ympäristöhaitat
- yhdyskuntarakenteen tarkastelu vyöhykkeittäin (vesihuolto, liikenne, jätehuolto)

- maisemaselvitys (erillisselvitys)
- vaihtoehtoja ja niiden vertailuja (mm. aluevaraukset)
- suunnitelman toteuttamisen yhdyskuntataloudelliset vaikutukset ja ekologinen kestävyys

VAIKUTUSALUE

Yleiskaavan vaikutukset ulottuvat Ylistaron kunnan alueelle.

Yleiskaava rajoittuu vähäisessä määrin Ylistaron naapurikuntien - Nurmon, Ilmajoen, Lapuan , Isonkyrön - rajoihin. Seinäjoki on yleiskaava-alueen lähellä.

Yleiskaava laaditaan niin, että se mahdollistaa kuntien yhteistyön maankäytön suunnittelussa.

OSALLISET

- Yleiskaava-alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa.
- Ylistaron kunnan toimielimet (valtuusto, kunnanhallitus, kaikki lautakunnat) ja päävastuualueet (hallinto- ja talousosasto, sivistysosasto, sosiaaliosasto, tekninen osasto), Seinäjoen seudun elinkeinokeskus.
- Viranomaiset (Länsi-Suomen lääninhallitus, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasan tiepiiri, Ratahallintokeskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, Ylistaron rakennuslautakunta, Seinäjoen seudun terveysyhtymän ympäristölautakunta, Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo, Museovirasto, Etelä-Pohjanmaan Pelastuslaitos).
- Ylistaron seurakunta.
- Naapurikunnat (Ilmajoki, Nurmo, Isokyrö, Lapua, Seinäjoki), Pohjanmaan

liitto.

- Muut teknisen sektorin toimijat (Vattenfall Oy, Fortum Lämpö Oy, Seinäjoen vesi- ja viemärilaitos, Munkkilan vesiosuuskunta, Koivulakson Vesi Oy, Lakeuden Etappi, Oy , Vaasan läänin puhelin Oy,)
- Yksityiset järjestöt (Ylistaron Maataloustuottajat ry. , Ylistaron Yrittäjät ry. , Pohjanmaan Metsänhoitoyhdistys, Ylistaron kalastusseura, Matkailuyhdistys Prikka ry., alueen kylätoimikunnat, Ylistaro-Seura Ry., Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ylistaron osasto, päivittäistavara- ja maataloustarvikekauppa ketjut
  Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät Ry., ylistarolaiset yhdistysrekisteröidyt eläkeläis-, vammais- ja luonnonsuojelujärjestöt
- muut osallisiksi ilmoittautuvat

VIRANOMAISTEN YHTEISTYÖ

Kunnan tekninen osasto on käynyt keskusteluja yleiskaavan laatimisesta, alueen rajauksesta ja tarvittavista selvityksistä kunnanjohtajan, hallintojohtajan, rakennustarkastajan, ympäristönsuojelupäällikön, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen ja Vaasan tiepiirin kanssa syksyllä 2005 ja talvella 2006.

Kunnan, ympäristökeskuksen ja niiden viranomaisten, joiden toimialaa asia koskee, välinen viranomaisneuvottelu järjestetään keväällä 2006 ennen yleiskaavoitukseen ryhtymistä. Muita viranomaisneuvotteluja järjestetään tarvittaessa v. 2007 ja 2008.

Kunnan tekninen osasto pyytää yleiskaavasta lausunnot seuraavilta viranomaisilta:

- Länsi-Suomen ympäristökeskus, Länsi-Suomen lääninhallitus, Etelä-Pohjanmaan Liitto, Etelä-Pohjanmaan Työvoima- ja elinkeinokeskus, Vaasan tiepiiri, Ratahal-

lintakeskus, Ylistaron rakennuslautakunta, Seinäjoen seudun terveysyhtymän ympäristölautakunta, Ylistaron kunnan hallintokunnat, Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo, Museovirasto, Ilmajoen kunta, Nurmon kunta, Lapuan kaupunki, Isonkyrön kunta, Seinäjoen kaupunki, Pohjanmaan liitto.

SELVITETTÄVÄT VAIKUTUKSET JA VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN MENETELMÄT

Vaikutukset arvioidaan aiemmin tehtyjen suunnitelmien, asiantuntijoiden ja osal listen lausuntojen pohjalta.
Suunnittelualueelta laaditaan luonnonympäristö- ja rakennettu- ja kulttuuri-ympäristöselvitykset niin laajalti ja sellaisella tarkkuudella, että ne antavat luotettavan pohjan kaavan tavoitteiden asettamiselle sekä vaikutusten arvioinneille.
Työn aikana arvioidaan kaavan vaikutuksia talouteen, sosiaalisiin oloihin, kulttuuriin ja ympäristöön.

TIEDOTTAMINEN

Ylistaron kunta ilmoittaa kaavan vireille tulosta, osallistumis- ja arviointisuunnitelman, kaavan ja kaavamateriaalin, nähtävilläolosta kunnan ilmoitustaululla, Pohjankyrö, Ilkka, Pohjalainen ja Pohjanmaan Demari –nimisissä lehdissä ja kunnan kotisivuilla (www.ylistaro.fi), kaavoituksen vaiheista tiedotetaan samalla tavoin sekä kunnan kaavoituskatsauksissa ja tiedotuslehdessä. Kunta lähettää osallistumis- ja arviointisuunnitelman viranomaisille kirjallisena. ennen kaavoitukseen ryhtymistä.

Kaavoitusasiakirjat ja materiaalit ovat työn aikana nähtävillä kunnan teknisellä osastolla. Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville kunnan hallinto- ja talousosastolle. Nähtäville asettamisesta ilmoitetaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 19 §:n mukaisesti.

Kaavoitusta koskeviin tiedusteluihin vastaa kunnan tekninen johtaja Anssi Luoma, joka on tavattavissa kunnan teknisellä osastolla (Yrittäjäntie 1) varmimmin arkisin klo 8.00 – 9.00, puh. 06 470 0263 ja 050 556 6183.

YLEISKAAVAN 2020 LAATIMIS- JA KÄSITTELYVAIHEET JA MAHDOLLISUUS OSALLISTUA KAAVAN VALMISTELUUN

Ylistaron kunta huolehtii kustannuksellaan kaavan laatimisesta ja pitää sen ajan tasalla, niin että osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Yleiskaava sisältää yleiskaavakartan, kaavamerkinnät ja –määräykset sekä kaavaselostuksen.

Kaavoitustyöhön kuuluu ainakin seuraavat vaiheet:
- osallistumis- ja arviointisuunnitelma (IV/2006)
- kunnanhallituksen/valtuuston kaavoituspäätös (V/2006)
- ohjausryhmä (V/2006)
- ilmoitus kaavan vireilletulosta, (V/2006)
- I viranomaisneuvottelu (V/2006)
- suunnittelijan valitseminen (V/2006)
- tiedotustilaisuus kunnantalolla (VI/2006)
- luonnonympäristö- ja rakennettu- ja kulttuuriympäristöselvitykset (V/2006-V/2007)
- kaavaluonnosten laatiminen
  tavoite ja rak.mallivaihe (VI-XIII/2006)
  kaavaluonnokset (I-IV/2007)
- seminaari (IV/2007)

- kaavoitushankkeen esittelytilaisuudet suunnittelualueen kylissä (I-VI/2007)
- kaavoitushankkeen esittelytilaisuudet osallisille (I-VI/2007)
- tiedottaminen Kyrönjoen rantavyöhykkeen maanomistajille (I-VI/2007)
- kaavaluonnos viranomaiskäsittelyssä ja lausunnolla (VI-VIII/2007)
- II viranomaisneuvottelu (X/2007)
- kaavaluonnoksen tarkistaminen esitettyjen mielipiteiden ja lausuntojen perusteilla (X-XI/2007)
- kaavaluonnos kunnanhallituksen käsittelyssä (XII/2007)
- yleiskaavaehdotus (XII/2007)
- kunnanhallitus asettaa yleiskaavaehdotuksen julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi Ylistaron kunnantalolla (I/2008)
- yleiskaavaehdotuksen esittelytilaisuus (I/2008)
- ohjausryhmä (I-II/2008)
- kunnanhallitus käsittelee mahdolliset muistutukset ja lausunnot nähtävillä-olon jälkeen sekä ilmoittaa muistutuksen tehneille kunnan perustellut kannanotot esitettyihin muistutuksiin ja esittää yleiskaavaehdotuksen valtuuston hyväksyttäväksi (III-VI/2008)
- III viranomaisneuvottelu (VII/2008)
- valtuusto hyväksyy yleiskaavan. Valtuuston päätöksestä annetaan valitusosoitus (IX/2008)
  Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 30 vuorokautta pöytäkirjan nähtävillä olemisesta.
- kaavoituskatsaukset 2006, 2007, 2008.

Jos yleiskaavaehdotusta muutetaan oleellisesti toivomusten tai muistutusten tähden, se asetetaan uudelleen julkisesti nähtäville.

Edellä kerrotun aikatauluun voi tulla kaavoitustyön aikana muutoksia.

Työtä voidaan vaiheistaa, esim. Halkosaaren alue.

MIELIPITEET OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta voi esittää mielipiteen Ylistaron kunnan tekniselle osastolle. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan täydentää kaavoitustyön aikana. Osallisella on ennen kaavaehdotuksen asettamista julkisesti nähtäville mahdollisuus esittää Länsi-Suomen ympäristökeskukselle neuvottelun käymistä suunnitelman riittävyydestä.

Lisätietoja annan asiasta mielelläni.

_____

Anssi Luoma
Tekninen johtaja
puh. 050 556 6183
anssi.luoma@ylistaro.fi
Ylistaron kunnan tekninen osasto
Yrittäjäntie 1
61400 YLISTARO

Liite: kartta
- yleiskaava 2020/aluerajaus

Ylistaro
elämisen avaruutta

YLISTARO
YLISTARON YLEISKAAVA 2020

Yleiskaavan alustavan luonnoksen esittely Tiehallinnolle

Aika	19.5.2008, klo 10:00 – 10:40	
Paikka	Tiehallinto, Vaasa	
Läsnä	Juha Luukko	Ylistaron kunta
	Anssi Luoma	Ylistaron kunta
	Maija-Liisa Latvala	Tiehallinto
	Markku Järvelä	Tiehallinto
	Anne Koskela	FCG Planeko Oy

1 Alustavan yleiskaavaluonnoksen esittely

Anssi Luoma esitteli yleiskaavan alustavan luonnoksen.

2 Tiehallinnon kannanotot

- Vaasantien kevyenliikenteenväylä on alustavassa yleiskaavaluonnoksessa Sutelantiestä Vaasan suuntaan Vaasantien pohjoispuolella ja Sutelantiestä Ylistaron keskustan suuntaan Vaasantien pohjoispuolella. Sovittiin että konsultti tutkii mahdollisuutta siirtää kevyenliikenteen ”puolenvaihto” sijoitettavan Isonkyläntien ja Vaasantien risteykseen. Samalla on huomioitava yksityistien mahdollinen alikulku, siten että mitoitus mahdollistaa maatalouskoneiden liikkumisen alikulun kautta.

- Reiniläntielle kevyenliikenteenväylä Pelmaan risteyksestä Hevosmiehentien risteykseen saakka.

- Vaasantien ja Seinäjoentien risteyksen (Pelmaan alueen) eteläpuolelle osoitettu uusi PK-alue on toteutettavissa vasta kuin tiejärjestelyt ovat rakennettu. Toteutusajankohtaan otetaan kantaa kaavaselostuksessa.

- Teräsmäen teollisuusalueen laajennusalueet osoitetaan Seinäjoentien pohjoispuolelta, alustavan luonnoksen mukaisesti.

- Teräsmäen teollisuusalueella sijaitseva Terästie jatketaan Seinäjoen suuntaan koko teollisuusalueeksi osoitetun alueen osalle Seinäjoentien rinnakkaistienä.

- Teräsmäellä murskealueen eteläpuolella sijaitsevalle P-alueelle tarvitaan liittymä Seinäjoentieltä, Tiehallinto ottaa myöhemmin kantaa liittymätarpeeseen. Kulku murskealueelle tapahtuu Varrasjärventien kautta.

- Konsultti selvittää Teräsmäen alueen kokonaisliikennemäärät. Tavoitteena on selvittää liittymäratkaisut ja mahdollinen eritasoliittymän tar-

ve. Tiehallinto ottaa liikennemäärien selvityksen jälkeen kantaa Teräsmäen liikenneratkaisuihin.

- Pouttulan alueella Iivaalantien ympäristöön osoitettu asuinalueen laajennus poistetaan.

- Untamalan ja Lapuantien risteykseen kevyenliikenteen alikulku.

- Yleiskaavassa esitetään asemakaavoitettavat alueet, esim. liitekartalla.

3 Esitystapa kartalla

- Kotieläinten suuryksikköjen vaikutusalueiden laajuuden merkitsemistapa esim. ympyröin, sovitaan ohjausryhmässä.

- Uudet tiet, uudet kevyenliikenteenväylät ja uudet eritasoliittymät merkitään kaavakarttaan punaisella.

- Kaikki eritasoliittymät merkitään ympyränä. Ainoastaan eritasoliittymät joissa on asemakaava, merkitään tielinjoin ja aluevarauksin (Halkosaaren risteys).

4 Yleiskaavaprosessin eteneminen

- ohjausryhmä toukokuussa

- viranomaisneuvottelu kesäkuun alussa

- viranomaisneuvottelun jälkeen yleisötilaisuudet joissa mukana kuntalaiset ja järjestöt

- tavoitteena on että yleiskaava olisi valmis hyväksyttäväksi loppusyksyllä 2008.

5 Lopuksi

Todettiin että yleiskaavan alustava luonnos on pääkohdiltaan Tiehallinnon suunnitelmien mukainen.

FCG Planeko Oy

Muistion laati Anne Koskela

Jakelu osallistujat

YLISTARON YLEISKAAVA 2020

VASTINEET

LUONNOSVAIHEEN LAUSUNTOIHIN

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

- lausunto 28.8.2008, ei aiheuta muutoksia yleiskaavaan.
-

Ratahallintokeskus

- vastine 11.9.2008 päivättyyn lausuntoon
- Ulkoilureitti radan poikki muutetaan siten että se kiertää olemassa olevan Asemanseudun tasoristeyksen kautta.
- Pelmaan tasoristeyksen tuntumasta on poistettu AP-alue.
- Uuden LR- alueen, rautatieaseman tarkoitus on varautua mahdolliseen rautatieliikenteen lisääntymiseen.

Lakeuden Etappi Oy

- vastine 15.9.2008 päivättyyn lausuntoon
- Haapojan teollisuusalueella sijaitseva jäteasema-alue merkitään kaavakarttaan merkinnällä EJ, jätteenkäsittelyalue.

Ylistaron rakennuslautakunta

- vastine 17.9.2008 päivättyyn lausuntoon
- Ei huomauttamista.
- Yleiskaavaluonnoksessa merkityt yhdyskuntarakenteen mahdolliset laajentumisalueet on yleiskaavaehdotuksessa merkitty pientalovaltaisiksi asuntoalueiksi.

Kuntayhtymän ympäristölautakunta

- vastine 23.9.2008 päivättyyn lausuntoon
- Kaava-alueella sijaitsevat Munkkilan vedenottamot on merkitty kaavaan merkinnällä ET-1, yhdyskuntatekninen alue, alueella sijaitsee pistemäinen pohjavesialue, pohjavesialueen ympäristöön ei saa sijoittaa pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimintoja.
- Kivistönmäen kaivot sijaitsevat kaava-alueen ulkopuolella.
- VL- ja V-alueiden kaavamääräyksiin on lisätty määräys: Alueille voidaan rakentaa rantaan maisemaan sopivia venelaitureita, kevyenliikenteen raitteja ja polkuja.
- Peltokosken sahan virkistysalueen kaavamerkintää on täsmennetty indeksillä V-1: Virkistysalue, Alueen maaperä on tutkittava mahdollisten pilaantuneiden maiden osalta ennen kevyenliikenteen raittien ja polkujen rakentamista.
- Selostusta voidaan täydentää liittämällä Matti-rekisteri selostuksen liitteeksi.

Tiehallinto

- vastine 21.10.2008 päivättyyn lausuntoon
- Liikenteellinen tarkastelu esitetään kaavaselostuksessa.
- Pelman alueen palvelujen alue merkitään eritasoliittymävarauksen länsipuolelle P-1, palvelun ja hallinnon alueeksi, alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi, alue voidaan ottaa käyttöön vasta kun valtatien 18 uusi linjaus on toteutettu. Eritasoliittymävarauksen itäpuolinen alue merkitään P-2 merkinnällä. Tarkoituksena on että itäpuolinen P-2 alue voi tukeutua olemassa olevaan tieverkkoon.
- Möllintien liittymä valtatielle poistetaan kaavakartalta.
- Merkittävien teollisuusalueiden kaavamääräys korvataan T-1 merkinnällä, teollisuusalue, alueelle rakentaminen edellyttää asemakaavoitusta.
- Uusien asuinalueiden sijoittamista melualueille on pyritty välttämään.
- Teräsmäen teollisuusalueen ja palvelujen ja hallinnon alueiden kaavamääräys korvataan T-1 teollisuusalue, alueelle rakentaminen edellyttää asemakaavoitusta. tai P-1 merkinnällä, alueelle rakentaminen edellyttää asemakaavoitusta.
- Varrasjärventien liittymä Teräsmäen teollisuusalueelle poistetaan kaavakartalta.
- Luonnoksen mukaista Teräsmäen maankäyttöratkaisua on muutettu, samalla on osoitettu teollisuutta myös valtatien eteläpuolelle ja siirretty eritasoliittymä Seinäjoen suuntaan. Rautatieltä on osoitettu varaus pistoraiteelle teollisuusalueelle.
- Möllintien valtatieliittymä poistetaan kaavakartalta, tilalle osoitetaan kevyenliikenteenyhteys AP-alueelta valtatien varren klv:lle.
- Halkosaaren punareunainen tieosuus on piirustustekninen virhe joka korjataan.

Seinäjoen kaupunki

- vastine 30.9.2008 päivättyyn lausuntoon

- Asumiseen tarkoitetut alueet osoitetaan merkinnöin:
  - AP Pientalovaltainen asuntoalue, olemassa oleva tai asemakaavan mukaisesti toteutettava asuntoalue.
  - AP-1 Pientalovaltainen asuntoalue, alueelle rakentaminen edellyttää asemakaavoitusta
  - AP-2 Pientalovaltainen asuntoalue, alue varataan väljään haja-asutusluontoiseen rakentamiseen.
  - AP-3 Pientalovaltainen asuntoalue, rakennuslupa maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaiseen rantarakentamiseen voidaan myöntää tämän yleiskaavan perusteella.

- Reservialueet poistetaan ja korvataan yllä olevin aluevarauksin.
- Vesi- ja viemäriverkon suhde yleiskaavaan käsitellään kaavan selostuksessa.
- Kotieläintalouden suuryksiköiden läheisyydessä on pyritty osoittamaan MT-alue, ME-alueen sijoittuessa maatalousalueelle.
- ME ja M-1 alueiden läheisyyteen on vältetty sijoittamasta uutta asutusta. Olemassa oleva asutus on merkitty AP-merkinnöin. Ympäristölupa määrittelee

viimekädessä ME ja M-1 alueiden toiminnan olemassa olevan asutuksen läheisyydessä.
- Asutuksen läheisyydessä olevat teollisuusalueet on merkitty TY-merkinnällä, asemakaavoitettuja olemassa olevien teollisuusalueiden käyttötarkoitusta ei ole muutettu.
- Kaavakarttaan merkitään aluerajauksena valtakunnallisesti merkittävä Kyrönjoen kulttuurimaisema ja maakuntakaavassa määritelty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue.
- M-alueet eritellään seuraavasti:
    - M, alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä haja-asutusluonteinen rakentaminen.
    - MT, maatalousalue jolla sallitaan maatalouteen liittyvä rakentaminen.
    - MA, maisemallisesti arvokas peltoalue, joka on tarkoitettu säilytettäväksi avoimena ja viljelykäytössä.
- Aluevarausten rajauksia on täsmennetty yhteistyössä Ylistaron viranhaltijoiden kanssa tarkastellen alueita tapauskohtaisesti.
- Seututien ja yhdystien merkintä täsmennetään lopulliseen kaavakarttaan paremmin erottuvaksi.
- Teräsmäen sisäinen katuverkko poistetaan kaavakartalta.
- Määräyksiä täydennetään kaavaehdotukseen.
- PK- merkinnät voidaan korvata merkinnällä P.

Ilmajoen kunta
- lausunto 9.9.2008, ei huomautettavaa.

Vattenfall Verkko Oy
- vastine 25.9.2008 päivättyyn lausuntoon
- Kainaston johtoaluevaraus sijoittuu yleiskaavan aluerajauksen ulkopuolelle. Kainaston ja Kitinojan kevytasemien paikat esitetään kaavakartalla merkinnällä EN, energiahuollon alue.

Metsänhoitoyhdistys Etelä-Pohjanmaa
- lausunto 22.9.2008, ei aiheuta muutoksia yleiskaavaan.

Etelä-Pohjanmaan liitto
- 16.9.2008, ei aiheuta muutoksia yleiskaavaan.

Isonkyrön kunta
- lausunto 1.10.2008, ei huomautettavaa.

MTK-Ylistaro
- vastine 29.8.2008 päivättyyn lausuntoon
- Kaavassa ei rajata yksiköiden kokoa, mutta huomioidaan yksikköjen sijainti ja sijainti silloin kun kyseessä on kotieläintalouden suuryksikön aluevaraus.

Museovirasto

- vastine 2.10.2008 päivättyyn lausuntoon
- Kohde Kirkkokoski lisätään muinaismuistomerkinnällä.
- Kohteen 1 piirustustekninen virhe on korjattu.
- SM-kirjaimia ei tarvita kohdemerkinnöissä, kohteet on luetteloitu selostuksessa.
- Kohdemerkintään liitetään Museoviraston esittämä selitys.
- Rakennetun kulttuuriympäristön osalta inventoidut kohteet on arvotettu Ylistaron kunnan viranhaltijoiden kanssa, arvokkaat kohteet on merkitty kaavakartalle 901 B, 902, ja 903. Luettelo kohteista on yleiskaavan liitteenä olevassa kulttuuriympäristö/rakennusinventointi- selostuksessa sekä sen liitekartoilla KYMP-1, KYMP-2 JA KYMP-3.
- Maisemallisesti arvokkaille peltoalueille (MA) on kaavakartoilla määritelty rajaukset maisemarakennetarkastelun pohjalta yhteistyössä Ylistaron viranhaltijoiden kanssa.

Fortum Sähkönsiirto Oy

- lausunto 8.9.2008, ei huomautettavaa.

LUONNOKSESTA NÄHTÄVILLÄOLOAIKANA 15.8. – 1.9.2008 SAATUIHIN MIELIPITEISIIN

1. Lauri Perkiö

Tutustui asiaan. Asemakaava-alueella maatilan talouskeskus, Västiläntien varrella olevat maat YK-luonnoksessa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta.

Kaavoittajan vastine:

- *Alue on merkitty kaavaehdotuksessa AM-merkinnällä, maatilojen talouskeskusten alueeksi.*

Juha Konttas

Tutustui asiaan.

2. Kalevi Luoma

Omistaa Pelmalla Heinonen RN:o 5:56 –nimisen tilan. Haluaa tilan pohjoisosaan paikan noin 15m x 20 m suuruiselle konesuojalle. Loppuosa tilasta yleiseksi V-alueeksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty.*
- *Konesuojan paikkaa ei voida merkitä yleiskaavaan.*

3. Leevi Latvatalo

Omistaa Kyyränmäessä Kontturi RN:o 4:160 –nimisen tilan. Tilalla on kylmillään oleva navettarakennus (rak. 1990). Haluaa sen yrityskäyttöön. Toiminta alkanee vuoden 2010 tienoilla.

Kaavoittajan vastine:

- *Estettä yritystoiminnan sijoittamiseksi alueelle ei ole tiedossa.*
- *Alue merkitään yleiskaavaan palvelujen ja hallinnon alueeksi.*

4. Heikki Latvatalo

Omistaa Kyyränmäessä Rintamäki RN:o 4:18 –nimisen tilan. Osa tilasta on Kylänpään rantatien ja Kyrönjoen välissä. Haluaa rakentaa tähän 25 m^2:n saunan.

Kaavoittajan vastine:

- *Rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty.*
- *Saunan paikkaa ei voida merkitä yleiskaavaan.*

5. Tapio Istolahti

Omistaa tilan Kainastolla. Tilalla on kotieläintalouden suuryksikkö.

- Esittää, että suuryksikölle varattaisiin valtatien ja rautatien välissä omistamansa alue.
- Esittää, että Teräsmäen eritasoliittymälle luonnoksessa osoitettu paikka siirrettäisiin. Esittää uudeksi paikaksi Kelpakan yksityistien liittymää, tällöin Teräsmäen eritasoliittymä siirtyisi noin 350 metriä Vaasaan päin.

Kaavoittajan vastine:

- *Kyseiselle tilalle merkitään kotieläintalouden suuryksikkö.*
- *Teräsmäen alueelle on kaavaehdotuksessa osoitettu uusi maankäyttömalli liikennejärjestelyineen. Eritasoliittymä sijaitsee kaavaehdotuksessa luonnoksen mukaisesta paikasta Seinäjoen suuntaan.*

6. Hilkka ja Erkki Ristimäki

Omistavat kiinteistöjä Kitinojantien varrella ja Halkosaaressa.

- Eivät hyväksy kevyen liikenteen väylää tilansa alueelle Kitinojalle
  - *Kevyenliikenteenväylän varausta ei voida katkaista Ristimäen tilan kohdalla.*

- Tila RN:o 22:15 kokonaan rakennuspaikaksi, johon voivat rakentaa mm. konesuojan ja korjaamon.
  - *Alue merkitään P-merkinnällä palvelujen ja hallinnon-alueeksi.*

- Haluavat rakentaa tilalle RN:o 21:162 viljankuivaajan (Kitinojan kentän viereen).
  - *Merkinnän M mukaiselle maa- ja metsätalousalueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen.*

- Haluavat rakentaa Halkosaaren risteykseen omistamalleen tilalle hallin viereen uuden, uusi halli nykyisen ulkorakennuksen tilalle ja jatkeeksi.
  - *Merkinnän M mukaiselle maa- ja metsätalous alueelle voidaan rakentaa maa- ja metsätalouteen liittyvä halli.*

7. Jussi Latvala

Omistaa kiinteistöjä Kylänpäässä. Toivoo muutoksia kaavaan, joilla varmistetaan, että tilan jatkaminen on mahdollista.

- Jari Latvala omistaa Kylänpäässä Järvirannantien länsipuolella tilan. Tila varattava kaavassa maa- ja metsätalousalueeksi (luonnoksessa T-aluetta).
- Jari Latvala omistaa Kylänpäässä Alanen -nimisen tilan. Tila varattava kaavassa maa- ja metsätalousalueeksi (luonnoksessa T-aluetta).

Kaavoittajan vastine:

- *Kyseiset tilat muutetaan maa- ja metsätalousalueeksi merkinnällä M.*

Eero Elomaa

Tutustui asiaan, ei huomauttamista.

8. Veli-Matti Malmivaara

Omistaa Kylänpäässä Sillankorva –nimisen tilan. Tilalle on myönnetty asuinrakennuksen rakennuslupa v. 1979. Haluaa tilan AO-tontiksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty.*
- *Asuinrakennuksen paikkaa ei voida merkitä yleiskaavaan.*

9. Tuija Saari

Omistaa Isossakylässä Ylävainio RN:o 3:131 –nimisen tilan. Haluaa tilan AO-tontiksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty.*
- *AO-tontin paikkaa ei voida merkitä yleiskaavaan.*

10. Kari Rasku

Omistaa Isossakylässä Kotivuori 2:68 –nimisen tilan. Esittää siihen asuntoaluetta.

Kaavoittajan vastine:

- *Alue sijaitsee kotieläintilojen suuryksikköjen läheisyydessä, lisäksi koulu sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn valtatien toisella pulella. Asuntoaluetta ei voida osoittaa alueelle. Vähäinen asuin- ja pientaloalueen laajennus voidaan osoittaa alueelle.*

Jarmo Tuuri

Ei huomauttamista.

Alli Mäkynen

Ei huomauttamista.

Juho Kriikku

Ei huomauttamista. Keskustelu maakaupasta Teräsmäen laajentamiseksi. Ookilan pyörätie.

11. Jorma Kukila

Omistaa tilan RN:o 7:17. Haluaa, että tilalle voi rakentaa teollisuusrakennuksen yritystoimintaa varten.

Kaavoittajan vastine:

- *Alue voidaan merkitä kaavaan palvelujen ja hallinnon alueeksi merkinnällä P.*

12. Mauno Kuivinen

Ei huomauttamista. Ookilantien eteläpuolella omistamansa pellot säilytettävä maatalousalueena.

Kaavoittajan vastine:

- *Pellot voidaan säilyttää maa- ja metsätalousalueena.*

Jaakko Kyntäjä

Ei huomauttamista.

Meeri Alanko

Ei huomauttamista.

Markku Keskinen

Ei huomauttamista.

Seppo Romppanen

Ei huomauttamista.

13. Martti Ristimäki

Ei huomauttamista. Omistamansa tilan RN:o 4:18 voi varata maatalouden suuryksikön paikaksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Alueelle on merkitty kaavakartalla alue merkinnällä ME kotieläintalouden suuryksikön alueeksi.*

14. Eila Ketoja

Ahti Ketojan kp omistaa asemakaavan mukaisen AO-kiinteistön Ookilantiellä. Tontti on iso, voisiko sen jakaa kahdeksi?

Kaavoittajan vastine:

- *Rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty.*
- *Uutta rakennus paikkaa ei voida merkitä yleiskaavaan.*

Sirkka-Liisa Mäki

Ei huomauttamista.

Markku Heiska

Ei huomauttamista.

Antti Alanko

Ei huomauttamista. Valtatien paikka kiinnosti.

15. Kauko Huhtala

Omistaa Ylä-Mikkilä –nimisen tilan Järvirannantien varrella. Haluaa tilan eteläkulman maatalousalueeksi (kaavaluonnoksessa teollisuusaluetta).

Kaavoittajan vastine:

- *Alue merkitään kaavaan maa- ja metsätalousalueeksi.*

Jari Marttila

Jätti MTK-Ylistaron johtokunnan kannanoton 29.8.2008 (liite).

Teija Mäkynen

Tutustui luonnokseen. Esittää kiinteistökauppakeskustelua.

Irene Korkealaakso

Tutustui luonnokseen. Esittää kiinteistökauppakeskustelua.

16. Aino Mansikkamäki

- Esittää, että suunniteltu Halkosaaren eritasoliittymä jätetään pois, ja että Kitinojantie säilytetään nykyisellä paikallaan (Seinäjoentien ja Kuninkaansaarentien välinen osa)
- Vaatii, että omistamansa Halkosaari –nimisen tilan talouskeskuksen ja Seinäjoentien välinen alue osoitetaan kaavassa maa- ja metsätalousalueeksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Halkosaaren eritasoliittymää ei voida jättää pois, varaus on asemakaavan mukainen.*
- *Halkosaari-nimisen tilan ja Seinäjoentien väliselle alueelle on lisätty alue maa- ja metsätalousalueeksi.*

Pekka Koski

- Paljonko Kitinojantielle ehdotettu kevyen liikenteen väylä tarvitsee tilaa?
- Milloin kunnallinen vesihuoltoverkko laajenee Kitinojalla?
- Haluaa tilansa asuinrakennuspaikaksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilaa ei pystytty paikantamaan.*

17. Hannu Iivari

Haluaa omistamansa tilan asuinrakennuspaikaksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Tila voidaan merkitä asuin- ja pientaloalueeksi.*

Väinö Virta

Ei huomauttamista.

18. Heikki Takala

Omistaa Ookilantien varrella Notkola RN:o 2:174 –nimisen tilan sekä Takala RN:o 2:281 –nimisen tilan. Haluaa nämä tilat omakotitalojen rakennuspaikaksi (luonnoksessa V-aluetta).

Kaavoittajan vastine:

- *Tilalle 2:174 on osoitettu kantatilaselvityksen mukainen uusi rakennuspaikka.*
- *Tilan 2:281 rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uutta rakennuspaikkaa.*

19. Jari Kuivila

Omistaa Ookilantien varrella tilan RN:o 2:249 ja suunnittelee siihen omakotitalon rakentamista (luonnoksessa V-aluetta).

Kaavoittajan vastine:

- *Rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty.*
- *Uutta rakennu paikkaa ei voida merkitä yleiskaavaan.*

25. Raimo Kangas

On ostanut vuonna 1999 Möllintien varrelta Kuusisto RN:o 20:5 –nimisen tilan. Kiinteistöllä on asuinrakennus ja autovaja. Ko. kiinteistö näyttää jäävän kaavaluonnoksessa esitetyn valtatien oikaisun alle ja asunto jouduttaneen purkamaan. Edellyttää, että tiehallinto neuvottelee hänen kanssaan ja ottaa yhteyttä ennen tiesuunnitelmien aloittamista (puh. 050-527 9347).

Kaavoittajan vastine:

- *Valtatien oikaisu on merkitty kaavakartalle 1994 valmistuneen yleissuunnitelman mukaisesti.*
- *Kiinteistön sijainnista oikaisun suhteen on ilmoitettu Tiehallinnon edustajalle.*

26. Markku Haapala

- Omistaa vierekkäiset tilat Kairala RN:o 18:63, Aalto 18:12 ja Puskalanranta RN:o 51:19. Paikalla on sikala. Esittää, että alue varataan kotieläintalouden suuryksikön paikaksi. (luonnoksessa M-aluetta).
- Omistaa vierekkäisiä tiloja, joiden paikalla on broiler-tila. Esittää, että alue varataan kotieläintalouden suuryksikön paikaksi. (luonnoksessa ME-, M1- ja M-aluetta).
- Omistaa tilan Ookilantien eteläpuolella. Esittää, että se varataan AP-alueeksi (luonnoksessa M-aluetta).
- Esittää, että Terästietä jatketaan Seinäjoelle päin.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilalle 51:44 on osoitettu kotieläintalouden pienyksikön paikaksi.*
- *Muilta osin kotieläintalouden suuryksikköjen paikat on osoitettu kotieläintilatarkastelun pohjalta.*
- *Ookilantien eteläpuolinen tila 51:16 on AP-aluetta.*
- *Teräsmäen alueelle on kaavaehdotuksessa osoitettu uusi maankäyttömalli liikennejärjestelyineen.*

27. Rohunen

- Omistaa tilan, jolla sijaitsee autoliike. Esittää, että autoliikkeen pohjoispuolella olevaan metsikköön varataan omakotitalotontteja. Samalla esittää, että em. tonteille varattaisiin kulkuyhteys valtatieltä lähtevän nykyisen tilustien paikalle.
- Omistaa tilan RN:o 7:71. Esittää tilalle omakotitalon rakennuspaikkaa.
- Suunnittelee Ristola –nimiselle omakotitalokiinteistölle asuinrakennuksen laajennusta ja autovajaa (Reiniläntie 356).

Kaavoittajan vastine:

- *Autoliikkeen pohjoispuolelle voidaan varata pientalovaltainen asuinalue, liittymää valtatieltä ei suositella.*
- *Tilan 7:71 rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uutta rakennuspaikkaa.*

28 Hautala

Omistaa Huhtalanranta -nimisen tilan (Kylänpääntien 111). Tilalle on vireillä vapaa-ajan asunnon rakennuslupa.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilan rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uutta rakennuspaikkaa.*

29Tommi Soininen

Omistaa tontit Lahdentien varrella. Esittää, että entinen meijerirakennus tulee kaavassa omalle tontilleen (yritys- ja näyttelytoimintaa), entinen konttorirakennus omalle tontilleen (asuntoja) ja entisen meijerirakennuksen eteläpuolelle omakotitalotonttia (talon rakentaminen voisi alkaa v. 2009).

- Huom! Myöhemmin jätetty kirjallinen mielipide 29.8.2008 (liite)

Kaavoittajan vastine:

- *Emätilaselvitykseen perustuvalla mitoituksella on ratkaistu MRL 72 §:ssä säädetty suunnittelutarve ranta-alueella. Osoitetut rakentamisalueet ja paikat on merkitty kaavaan siten, että MRL 10 luvussa säädetyt ranta-alueita koskevat erityiset säännökset toteutuvat tarvittavassa laajuudessa. Rakennuspaikka esitetylle alueelle ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen. Suunnittelussa pääsääntöisesti käytettävästä laskennallisesta rakennusoikeudesta voidaan poiketa erityisistä syistä tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Tällöin kiinnitetään*

huomiota mm. alueen rakentamistilanteeseen, maisema- ja luonnonolosuhteisiin sekä jo käytettyyn rakennusoikeuteen.

- *Ottaen huomioon tilan ominaispiirteistä johtuva kohtuuton haitta tilan omistajalle, voidaan katsoa että tapauskohtaisen harkinnan mukaisesti alueelle voidaan osoittaa rakennuspaikka alueella sijaitsevan vanhan ladon tilalle.*

30 Juha Kuismanen, Tuomas Kuismanen

Esittävät, että Teräsmäen teollisuusaluetta laajennettaisiin valtatien eteläpuolelle mm. tilojen RN:o 9:143, 9:160 ja 10:65 alueelle.

Kaavoittajan vastine:

- *Teräsmäen alueelle on kaavaehdotuksessa osoitettu uusi maankäyttömalli liikennejärjestelyineen. Eritasoliittymä sijaitsee kaavaehdotuksessa luonnoksen mukaisesta paikasta Seinäjoen suuntaan. Valtatien eteläpuolelle on osoitettu teollisuusaluetta.*

Tapio Kaunismäki

Tutustui luonnokseen. Esittää kiinteistökauppakeskustelua.

Pertti Ijäs

Ei huomauttamista. Kirkkotielle kevyen liikenteen väylä.

VASTINEET YLEISÖTILAISUUDESSA 14.8.2008 LUONNOKSESTA JÄTETTYIHIN MIELIPITEISIIN

Markku Saari

- Omistaa tilan 5:111 rannassa, maanomistaja.esittää toisen asuintalon rakentamista rantaan.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilan 5:111 rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uutta rakennuspaikkaa.*

Jaakko Korkeala

- Omistaa tilan 17:0 rannassa, maanomistaja.esittää asuinrakennuksen tai vaihtoehtoisesti vapaa-ajanasunnon tai rantasaunan rakentamista rantaan.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilan 17:0 rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uutta rakennuspaikkaa.*

Marianne Haaramäki

- Omistaa tilan 11:28 rannassa, maanomistaja.esittää asuinrakennuksen tai vaihtoehtoisesti vapaa-ajanasunnon rakentamista rantaan.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilan 11:28 rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uutta rakennuspaikkaa.*

Eija Köykkä

- Omistaa tilan 3:89 Halkosaaressa, maanomistaja.esittää alueen osoittamista pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi.

Kaavoittajan vastine:

- *Tila 3:89 on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu pientalovaltaiseksi alueeksi, alueelle rakentaminen edellyttää asemakaavoitusta.*

Jorma Soini

- Omistaa tilan 3:99 rannassa, maanomistaja.esittää vapaa-ajanasunnon tai rantasaunan rakentamista rantaan.

Kaavoittajan vastine:

- *Tilalle 3:99 oli yleiskaavaluonnoksessa osoitettu rantasaunan paikka. Ohjausryhmässä 27.10.2008 tehdyn päätöksen mukaisesti uusien rakennuspaikkojen osoittamiseksi rantaan noudatetaan*

yleiskaavaa varten laadittua kantatilaselvitystä. Päätöksen jälkeen tilalta 3:99 on kaavaehdotuksessa poistettu kaavaluonnoksessa esitetty rantasaunan rakennuspaikka.

- *Tilan 3:99 rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uusia rakennuspaikkoja.*

Paavo Aarnio

- Esittää kaavaluonnoksessa AP-merkinnän muuttamista tilojen 5:59 ja osin tilan 5:73 osalta MT- alueeksi (maa- ja metsätalousalueeksi)

Kaavoittajan vastine:

- *Esitetty alue muutetaan kaavaehdotuksessa MT-alueeksi (maa- ja metsätalousvaltainen alue).*

Veikko Punkari

- Omistaa tilan 2:87 rannassa, maanomistaja.esittää tilalle asuinrakennuksen rakennuspaikkaa rantaan. Maanomistajan tiedon mukaan on ollut kaksi erillistä emätilaa, jonka perusteella pitäisi oikeus rakentamiseen olla.

Kaavoittajan vastine:

- *Kaavoitustyössä käytetyn mitoituksen mukaan laaditun kantatilaselvityksen tuloksena tilalle 2:87 ei ole osoitettu uutta rakennuspaikkaa. Paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uusia rakennuspaikkoja.*

Kalervo Ylkönen

- Omistaa tilan osoitteessa Alapääntie 56, maanomistaja esittää asuinrakennuksen rakentamista tien ja rannan väliin.

Kaavoittajan vastine:

- *Alapääntie 56 tien toisella puolella sijatsevan tilan rakennuspaikka ei ole laaditun kantatilaselvityksen mukainen, paikalle rakennettaessa maanomistajien tasapuolisuus ei täyty. Kyseiselle tilalle ei voida osoittaa uusia rakennuspaikkaa.*

3.11..2008

Anne Koskela

FCG Planeko Oy

Ylistaro
Kaava-alueiden muinaisjäännösinventointi 2008

Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Kustantaja: Ylistaron kunta

Sisältö:

Perustiedot **2**
Inventointi **2**
Lähteet: 4
Yleiskartta **4**
Koko tutkimusalue 4
Tutkimusalueen länsiosa 5
Alueen itäosa 6
Muinaisjäännökset **7**
YLISTARO 10 HAUTAMÄKI/KAKUNMÄKI 7
YLISTARO 20 ALASKA 10
YLISTARO 21 KORPELAN MYLLY 12
YLISTARO 22 KELTTOLAN MYLLY 14
YLISTARO 23 MALKAMÄEN YLINEN MYLLY 16
YLISTARO 24 KYYRÄNMYLLY 16
YLISTARO 25 VIITALAN MYLLY 17
YLISTARO 26 KÖYKÄN MYLLY 19
YLISTARO 27 RUUSKA 21
YLISTARO 28 HEIKKOLA-HIRVI 23

Kansikuva: Ylistaro 26, Köykän mylly. Vanhan myllyn rakenteiden jäännöksiä rannassa.

Perustiedot

Alue: Kaava-alueet. Ks. yleiskartta.

Tarkoitus: Tarkistaa riittävissä määrin, tihein pistokokein ja maastoltaan muinaisjäännöksille otollisilla alueilla onko kaavoitettavalla alueella muinaisjäännöksiä. Etsiä uusia muinaisjäännöksiä. Alustavasti rajata muinaisjäännökset niin, että ne voidaan asianmukaisesti merkitä kaavaan.

Työaika: Kenttätyöaika: 16.-19.6. ja 15.-18.7.2008

Kustantaja: Ylistaron kunta

Tekijät: Mikroliitti Oy, Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt

Aiemmat tutkimukset: Useita osa-aluetutkimuksia ja kaivauksia Koskenkorvan alueella. Torvinen M, inventointi 1979. Heikkinen & Kotivuori, Kyrönjokilaakson inventointi 1984.

Tulokset: Tutkimusalueelta tunnettiin ennen inventointia 1 rautakautinen kalmisto, jonka alueelta havaittiin useita rautakuonakeskittymiä. Inventoinnissa 2008 löytyi 1 uutta kivikautinen asuinpaikka. Paikannettiin isojakokarttojen perusteella 2 autioitunutta kylä/talotonttia ja muiden lähteiden perusteella 6 vanhaa myllyn paikkaa joissa jäljellä rakenteiden jäännöksiä.

Löydöt: KM 37373, kvartsi-iskoksia.

Inventointi

Inventointi suoritettiin kahdessa vaiheessa kesäkuussa 2008 ja heinäkuussa 2008. Maastotyö suoritettiin kahden arkeologin voimin, jolloin kumpikin arkeologi kulki pääosan ajasta omaa reittiään mutta samalla alueella, niin että hyväksi havaituilla maastonkohdilla kokoonnuttiin tarvittaessa tehokkaaseen koekuopitukseen tai muuhun havainnointiin. Pihamaita ei tutkittu muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Inventointi keskittyi jokilaaksojen niille pelloille, joissa havaittiin muinaisrantatörmiä tai rinteitä. Tasaisia peltoalueita ei tutkittu muutoin kuin isojakokarttojen an-

tamien vihjeiden perusteella. Vain avoimia peltoja tutkittiin tarkemmin, nurmella olleita peltoja ei tutkittu. Vain pieni osa avoimista pelloista oli helposti ja luotettavasti havainnoitavissa niiden ollessa talven jäljiltä kynnettyinä. Osa pelloista oli oraalla joka vaihtelevasti hankaloitti havainnointia. Kuitenkin suurin osa oraspelloista oli kohtuullisen hyvin havainnoitavissa. Metsäalueita käytiin läpi lähes kattavasti peltojen reunoilla ja syvemmällä tihein pistokokein. Alue tarkastettiin yleiskaavatason puitteissa varsin perusteellisesti.

Inventointiin lähdettiin hyvin lyhyellä varoitusajalla ja pikaisesti kesäkuun puolessa välissä, jotta ennätettäisiin tutkimaan peltoalueita riittävissä määrin ennen viljan tai heinän kasvamista liian pitkäksi riittävän luotettavien havaintojen saamiseksi. Siinä vaiheessa ei ollut mahdollista käydä läpi vanhaa karttamateriaalia arkistoissa historiallisen ajan muinaisjäännösten paikantamiseksi. Inventointi suoritettiinkin kahdessa vaiheessa, jossa ensimmäisen peltojen tarkastusvaiheen jälkeen palattiin arkistotutkimuksiin ja heinäkuussa toisessa vaiheessa tarkastettiin vanhan karttamateriaalin perusteella sellaisia paikkoja, joista voitaisiin vielä mahdollisesti havaita arkeologisessa mielessä ehjänä säilynyttä historiallisen ajan kulttuurikerrosta sekä metsäalueita. Ensimmäisen maastotyövaiheen aikana tarkastettiin useimmat myllyjenpaikat. Alueella tiedetään Kyrönjokivarressa olleen lukuisia myllyjä ja useita myllynpaikkoja on aiemmissa tutkimuksissa ja lähteissä paikannettu varsin tarkoin. Muinaisjäännöksiksi merkittiin kuitenkin vain ne jo hävinneiden myllyjen paikat joissa maastotarkastuksessa havaittiin olevan jäljellä rakenteiden jäännöksiä. Samoin historiallisen ajan kylä/talotonteista merkittiin muinaisjäännöksiksi ne paikat (kaksi paikkaa) joissa voitiin maastohavainnoin vahvistaa olevan jäljellä 1700 luvulla (tai ennen) asutun ja sittemmin autioituneen talonpaikan jäännöksiä. Metsäalueita tutkittiin pääosin heinäkuussa.

Vanhojen kylä/talotonttien paikantamista vaikeutti suuresti se, että kansallisarkistossa oli tämän alueen isojakokartat parhaillaan kuvattavana ja niitä saattoi tarkastella ainoastaan mustavalkoisilta ja varsin kehnolaatuisilta mikrofilmeiltä. Useimmissa kartoissa oli talonpaikat merkitty vain punaisella värillä ja ne oli mahdotonta erottaa filmiltä. Joitain karttoja oli jo kuvattu nettiin värillisinä ja joitain karttoja on julkaistu tulkittuna Ylistarolaisten historiassa. Hist. ajan asutuksen paikantamisessa käytettiin vertailuaineistona myös 1840-luvun ja 1900-luvun alun pitäjänkarttoja. On mahdollista, että joitain kylä/talotontteja jäi havaitsematta, paikantamatta ja tarkastamatta isojakokarttojen joiltain osin puutteellisen tarkastelumahdollisuuden takia.

Metsäalueilla maasto oli pääsin kivistä ja kallioista, eikä kivikautisille (pyyntikulttuurin) asuinpaikoille soveliaita maastonkohtia tavattu kuin muutamissa kohden. Muutamin paikoin maaperä ja topografia vaikutti suotuisalta, mutta koekuopituksessa ei mitään merkittävää havaittu.

Maastotyön aikana koekuopitettiin satunnaisesti – paikoin varsin tiheästi – hyvältä tai kohtalaiselta asuinpaikkamaastolta vaikuttaneita maastonkohtia metsissä (pelloilla ei koekuoppia tehty). Koekuopilla tarkoitetaan tässä n. 15-40 cm läpimittaista epäsäännöllisen muotoista (pyöreäsoikea / kolme-useampisivuinen) kuoppaa, josta maa kaivettiin esiin 1-4:llä n. 20-30 cm syvyyteen ulottuvalla ison soralapion rouhaisulla ja maa-aines joko seulottiin tai pöyhittiin lastalla kuopan vieressä. Tarvittaessa kuoppien seinämiä ja pohjaa vielä pengottiin lastalla. Hyvin kivisessä tai tiheä- ja paksujuurisessa maaperässä koekuoppa saattoi jäädä pieneksi näverretyksi koloksi.

Raportin muinaisjäännösnumerointi perustuu tekijöiden oman tietokannan numerointiin, eikä se välttämättä noudata muiden luetteloiden tai rekistereiden numerointia. Kyseessä on vain numerointi karttaviitteitä varten eikä numeroille tule antaa mitään laajempaa merkitystä.

Espoossa 25.07.2008

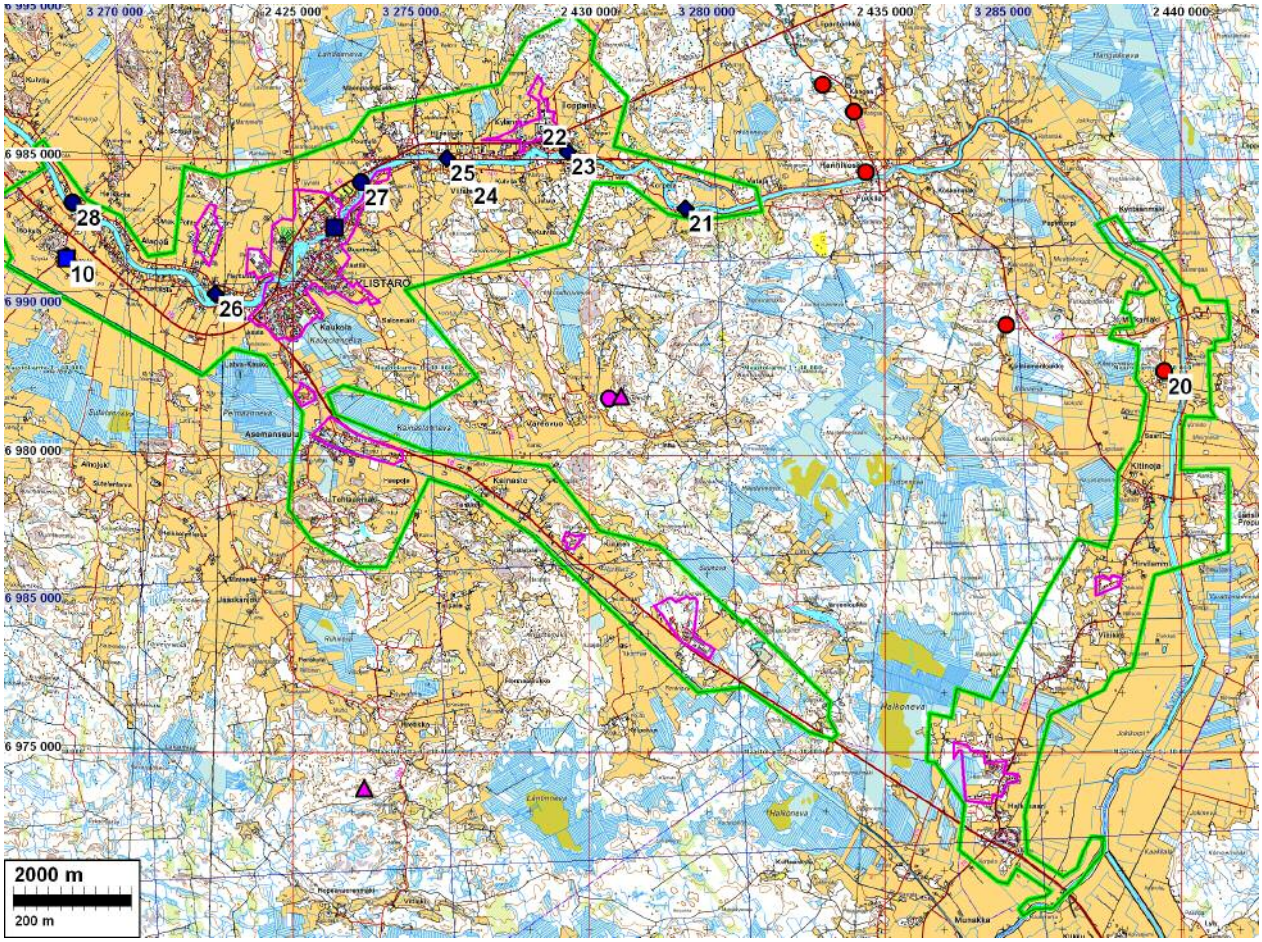
Timo Jussila
inventoijien puolesta

Lähteet:

Salokangas Raimo & Ekman-Salokangas Ulla 2005: Ylistarolaisten historia. Ylistaron kunta ja seurakunta. Vaasa.
Kansallisarkisto: http://www.narc.fi/Arkistolaitos/sahkoiset/.
Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.

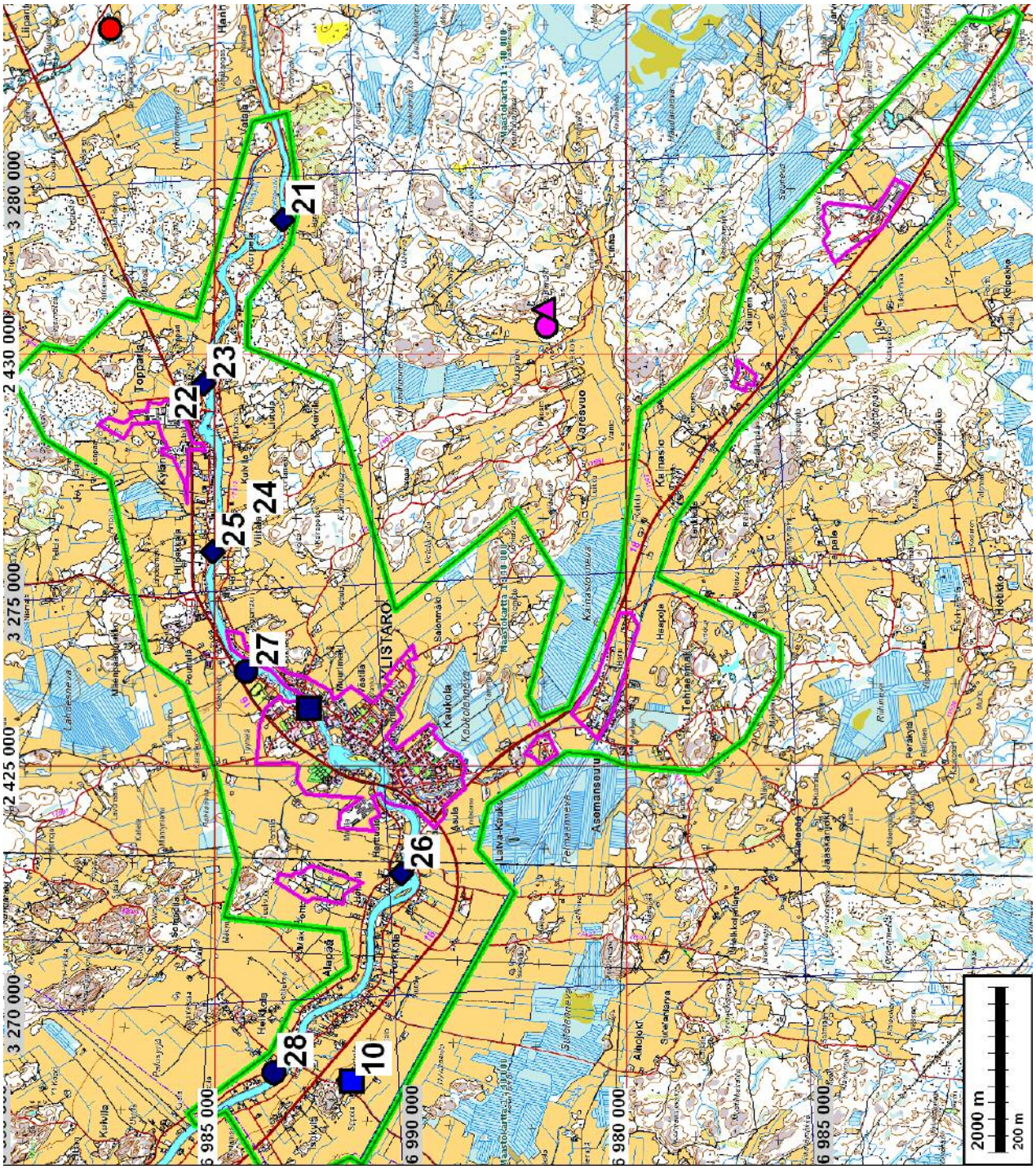
Yleiskartta

Koko tutkimusalue

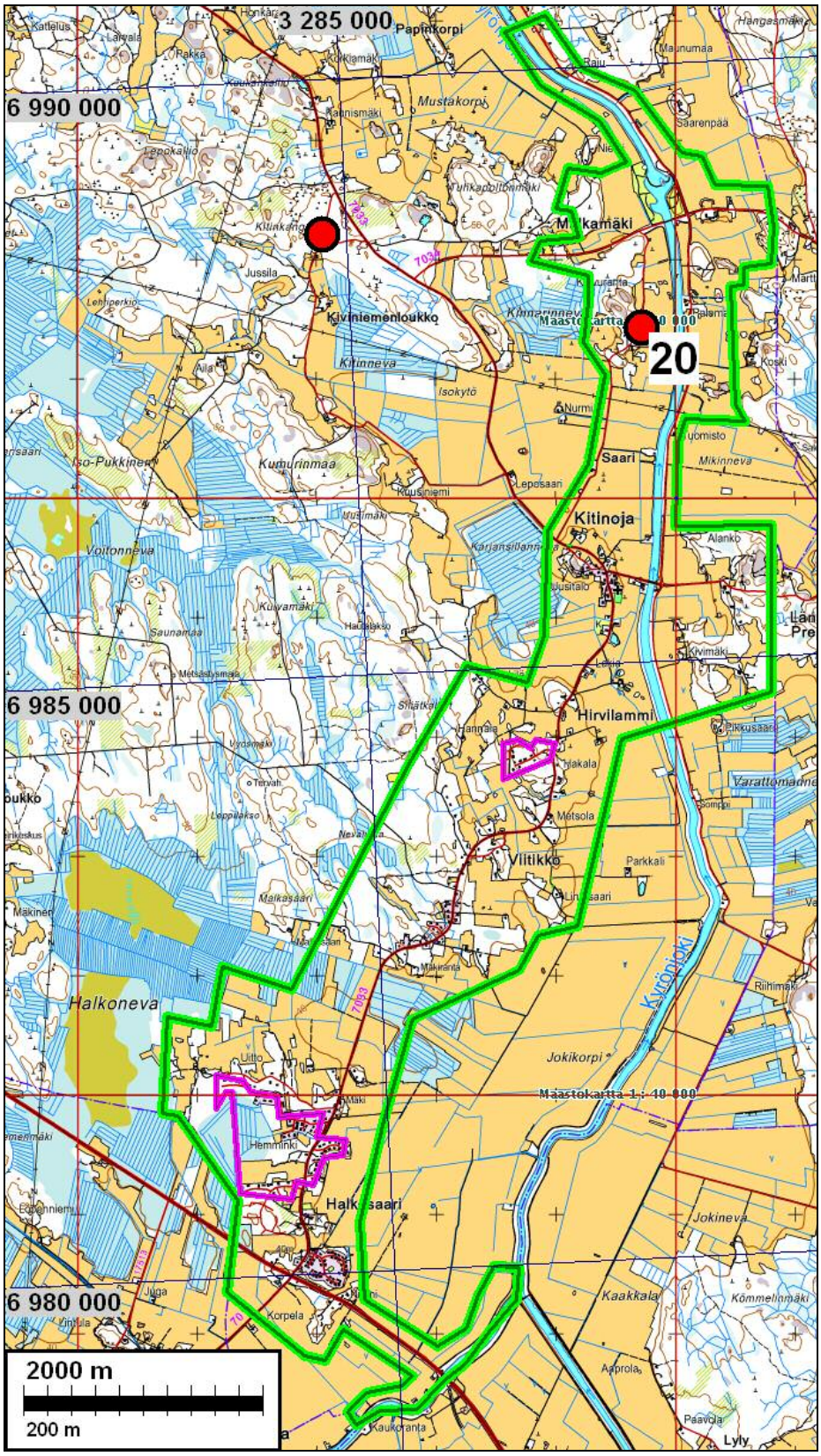
Merkkiselitykset seur. sivulla

Tutkimusalueen länsiosa

Tutkimusalue on rajattu vihreällä viivalla. Sen sisällä on jo vahvistettuja pienempiä kaava-alueita, jotka rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle. Ne on merkitty sinipunaisella viivalla. Muinaisjäännökset eri symbolein: Punaiset pallot kivi-varhaismetallikautisia asuinpaikkoja, siniset salmiakit myllynpaikkoja, siniset pallot hist. ajan asuinpaikkoja. Kolmiot röykkiöitä. Tutkimusalueen muinaisjäännökset merkitty raporttiin viittaavalla numerolla.

Alueen itäosa

Muinaisjäännökset

YLISTARO 10 HAUTAMÄKI/KAKUNMÄKI

Rauh.lk: 2

Ajoitus: rautakautinen – historiallinen
Laji: kalmisto – asunta/paja

Kartta: 1333 10 Ylistaro x: 6983 23 y: 1573 46 z: 25
p: 6990 56 i: 3268 99

Tutkijat: Alfred Hackman 1907 tarkastus, Aarne Äyräpää 1933 tarkastus, Kerttu Itkonen 1968 tarkastus, Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 3,7 km länteen.

Huomiot: Kalmisto sijaitsee Kyrönjoen eteläpuolella Heikkolassa, Vaasa-Kyyjärvi valtatien (13) ja Vaasa-Seinäjoki radan välillä, noin 700 m Kyrönjoesta etelälounaaseen, viljelysaukean keskellä kohoavalla mäellä. Mäki on kalliota ja moreenia.

Hautamäki-niminen tila (nyt v. 2008 kartalla Mäntylä) on erotettu Mäki-Marttilasta, jonka rakennukset sijaitsevat Kakunmäellä. Rakennuksiin kuuluva kuivausriihi on Hautamäen puolella. Riihen ympäriltä on löytynyt vuonna 1933 savitiivistettä (Äyräpää). Rautakautinen solki (tyyli I) on mahdollisesti löytynyt saman kuivausriihen länsipuolelta. Hackmanin kuvaus vuodelta 1907 sopisi tähän paikkaan.

Kyseessä on ilmeisesti kalmisto, joka sijaitsee tontti- ja viljelysmaalla. Sen laajuutta ja säilymisastetta ei todettu mitenkään. Paikan laajuus on karkea arvio ja toistaiseksi koko mäkeä on syytä pitää muinaisjäännösalueena. Muinaisjäännöksen tai jäännösten tarkempi rajaaminen edellyttää koekaivauksia. Vuonna 2008 havaittiin talon ympärillä pellossa monissa kohden rautakuonakeskittymiä:

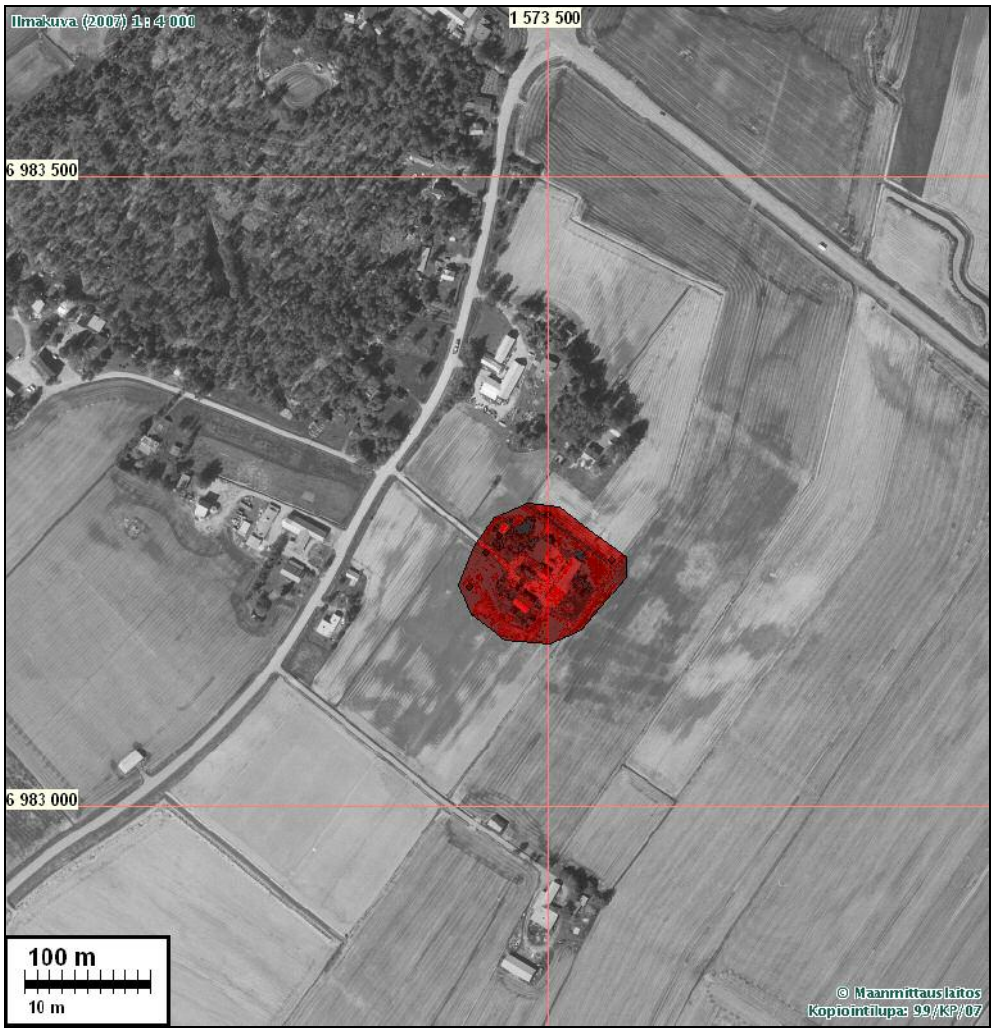
x	y	p	i
6983231	1573500	6990582	3269021
6983195	1573551	6990541	3269068
6983201	1573451	6990556	3268970
6983174	1573438	6990531	3268954

Talon isännän Veikko Hakalan mukaan on mäeltä löytynyt solki, hopearahoja ja taltta karkeasti osoitettuna kohdasta:

x	y	p	i
6983214	1573462	6990568	3268982

Ilmakuva ja kartta seuraavilla sivuilla.

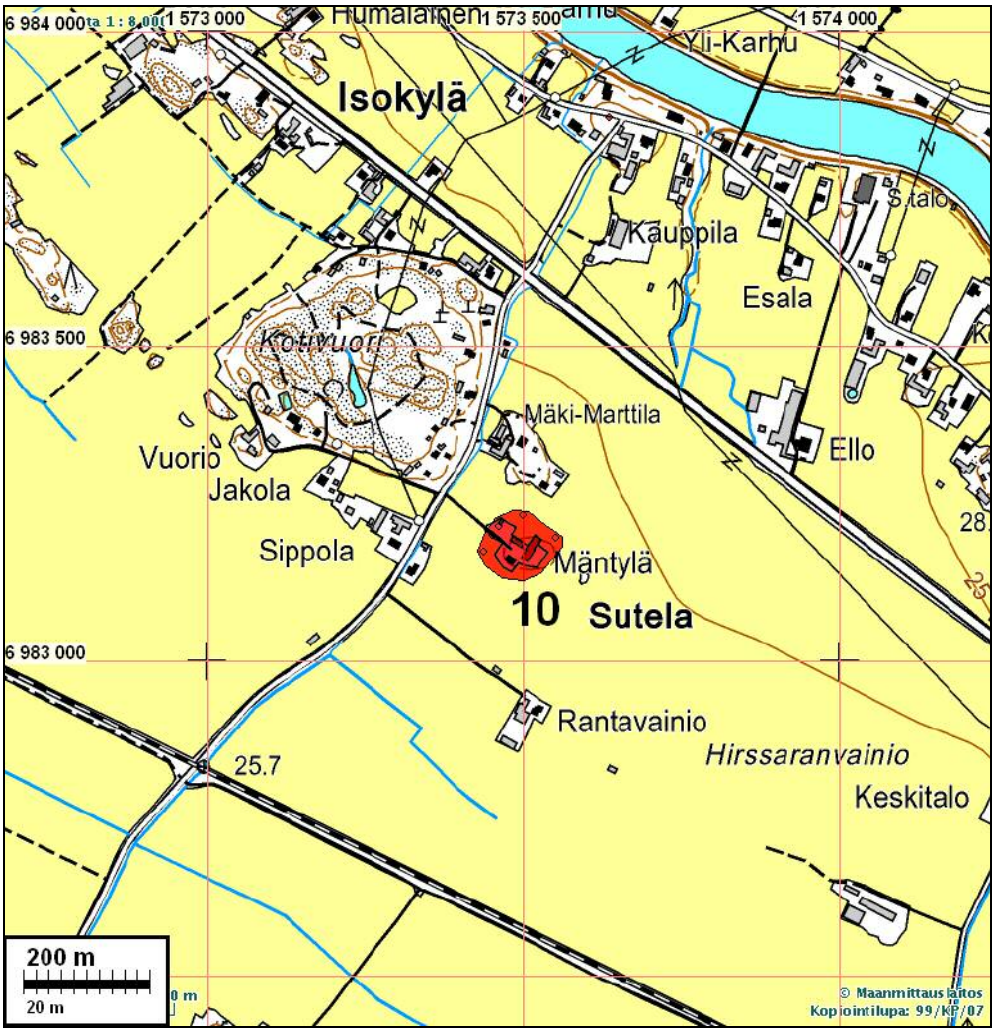
1:6 000

Kakunmäki kuvattuna pohjoisesta

1:12 000

Alueen luoteisosaa, vaja minkä lähistöltä rautakautisia löytöjä.

YLISTARO 20 ALASKA

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta:

x: 6981 40	y: 2439 69	z: 41 ±1 m
p: 6987 79	i: 3287 43	

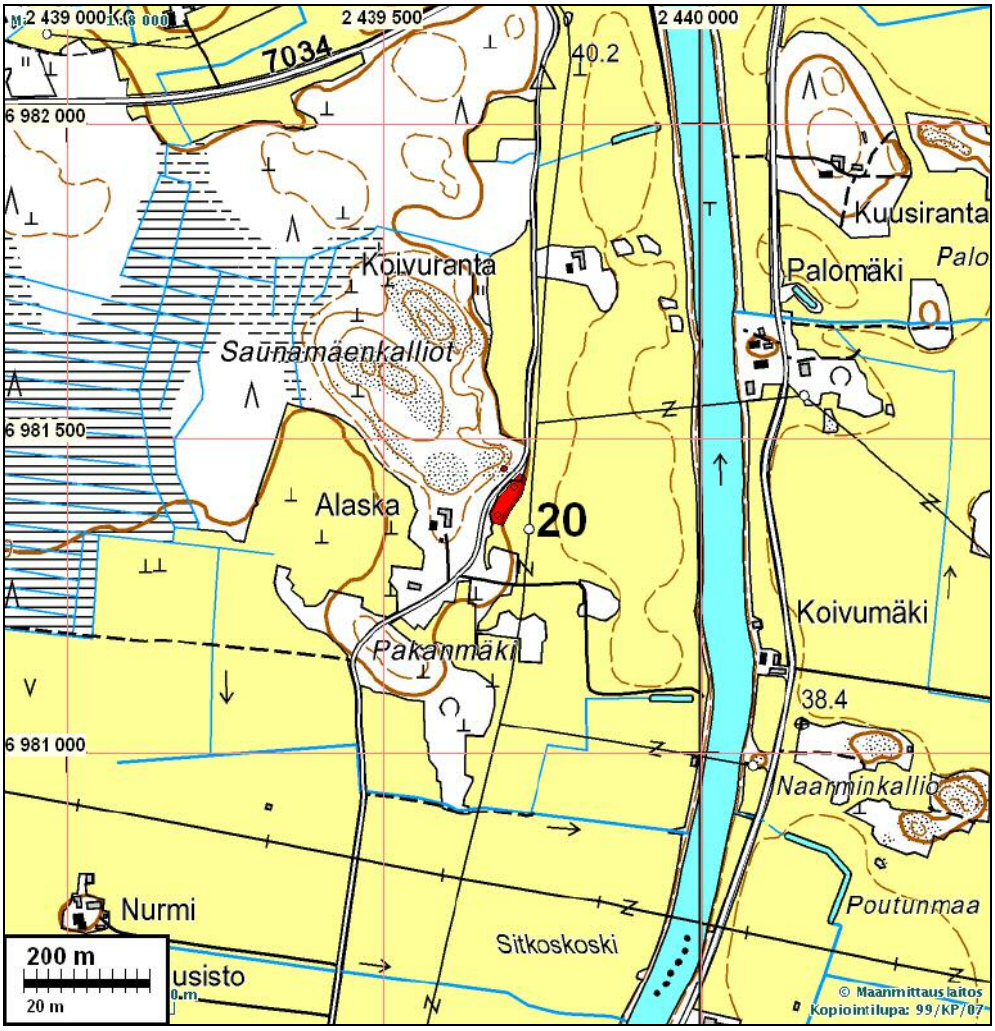
Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Löydöt: KM 37373:1, 12 g, 10 kpl, kvartsi-iskoksia, Poutiainen & Rostedt 2008, diar. 19.6.2008, pellosta.

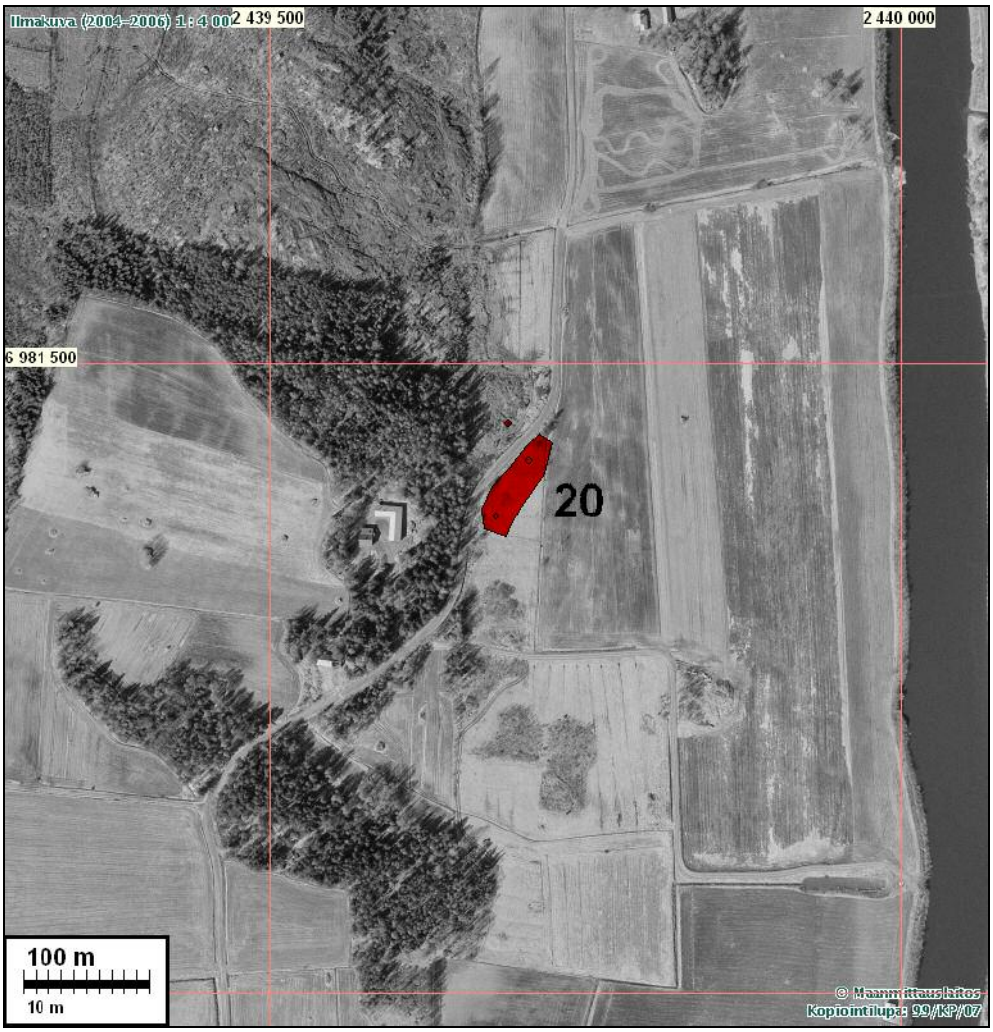
Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 15,1 km itään, Kyrönjoen länsipuolella, Saunamäenkallioiden kaakkoispuolella, Alaskan talosta 90-100 m itään (paikan eteläreuna), tien itäpuolisessa pellossa.

Huomiot: Pellon reunassa muinainen matala rantatörmä jonka päällä oraspellossa havaittiin selvästi rajautuvalla alueella kvartseja. Pelto oli tarkastushetkellä n. 5-10 cm korkealla oraalla, siitä huolimatta havainnointimahdollisuudet olivat riittävän hyvät asuinpaikan havaitsemiseksi.

1:12 000

1:6 000

Asuinpaikkapeltoa, kuvattu pohjoiseen.

YLISTARO 21 KORPELAN MYLLY

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: mylly

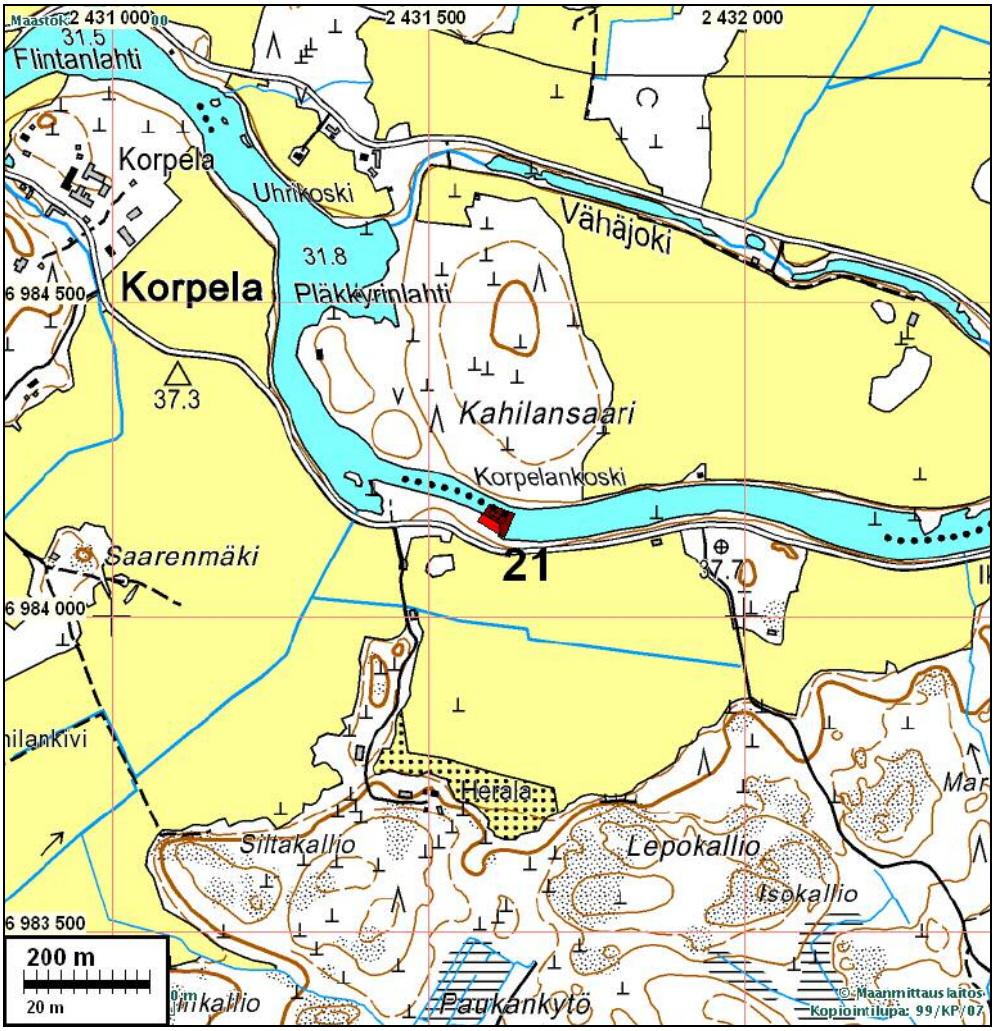
Kartta: x: 6984 15 y: 2431 60 z: 33 ±1 m
p: 6990 92 i: 3279 48

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 6,8 km itään.

Huomiot: Paikalla havaittavissa vanhan jo hävitetyn myllyn rakenteita. Korpelankosken eli Pääkäskosken myllynpaikka.

1:12 000

1:6 000

Vanhan myllyn rakenteita. Edessä ilmeisesti ”saranakivi”.

YLISTARO 22 KELTTOLAN MYLLY

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: mylly

Kartta: x: 6985 11 y: 2429 60 z: 33 ±1 m
p: 6991 97 i: 3277 53

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 5,2 km itään.

Huomiot: Kylänpäänkosken pohjoisrannalla on havaittavissa jäänteitä vanhan kivimyllyn perustuksista ja rakenteista, mm. lohkottuja kiviä.

1:12 000

1:6 000

Vanhan myllyn rakenteita.

YLISTARO 23 MALKAMÄEN YLINEN MYLLY

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: mylly

Kartta: x: 6985 11 y: 2429 60 z: 33 ±1 m
p: 6991 97 i: 3277 53

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 5,2 km itään.

Huomiot: Paikalla jälkiä mahdollisen vanhan puumyllyn rakenteista Kylänpäänkosken etelärannalla - joskin kauempana rannasta, jolloin kyseessä ehkä jonkin muun rakenteen jäänteet kuin itse myllyn. Paikalla tiedetään olleen mylly, mutta muualla rannassa ei rakenteita havaittu.

Kartta ja ilmakuva edellä.

YLISTARO 24 KYYRÄNMYLLY

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: mylly

Kartta: x: 6985 00 y: 2427 57 z: 33 ±1 m
p: 6991 96 i: 3275 49

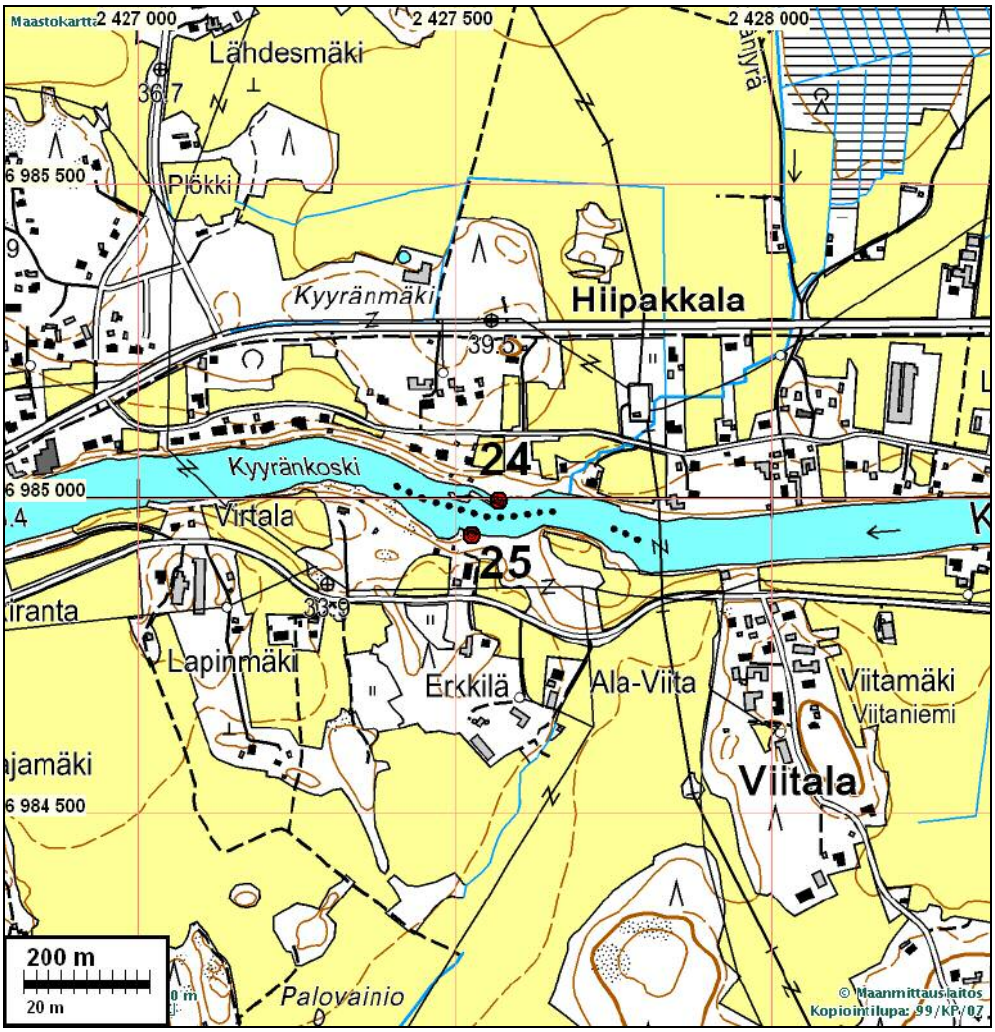
Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 3,1 km itään.

Huomiot: Paikalla vanhan myllyn rakenteita, Kyrönjoen Kyyränkosken pohjoisrannalla.

Kartta seuraavalla sivulla.

1:12 000

YLISTARO 25 VIITALAN MYLLY

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: mylly

Kartta: x: 6985 00 y: 2427 57 z: 33 ±1 m
p: 6991 96 i: 3275 49

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

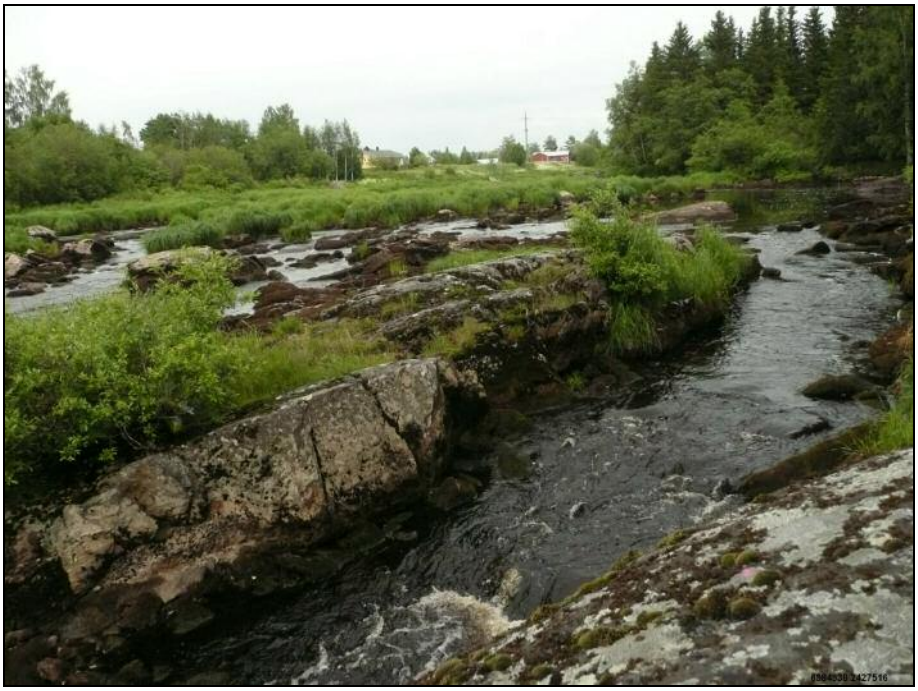
Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 3,1 km itään.

Huomiot: Paikalla vanhan myllyn rakenteita, Kyrönjoen Kyyränkosken etelärannalla.

Ilmakuva seuraavalla sivulla

1:6 000

Ilmakuva (2004–2006) 1 : 4 000
2 427 500
6 985 000
24
25
100 m
10 m
© Maanmittauslaitos
Kopiointilupa: 99/KP/07

YLISTARO 26 KÖYKÄN MYLLY

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: mylly

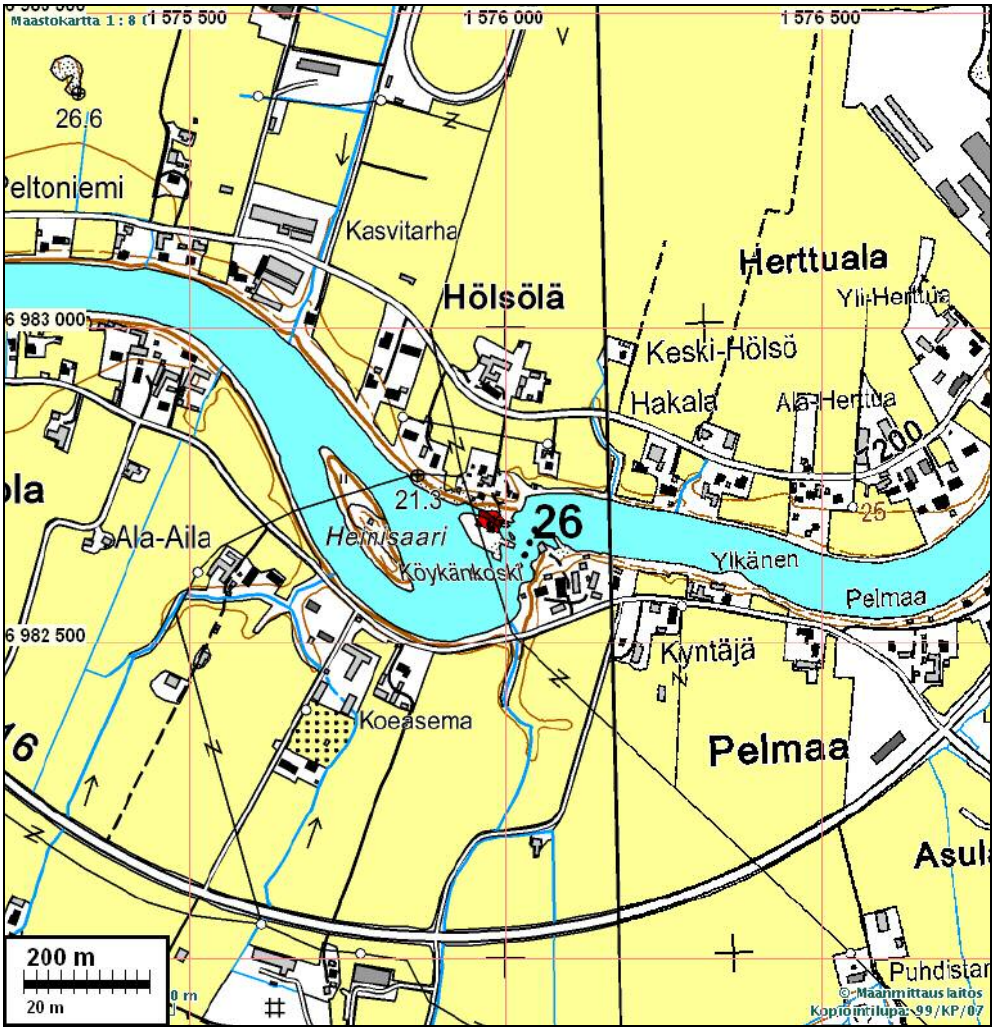
Kartta: x: 6982 71 y: 2423 65 z: 33 ±1 m
p: 6989 85 i: 3271 47

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

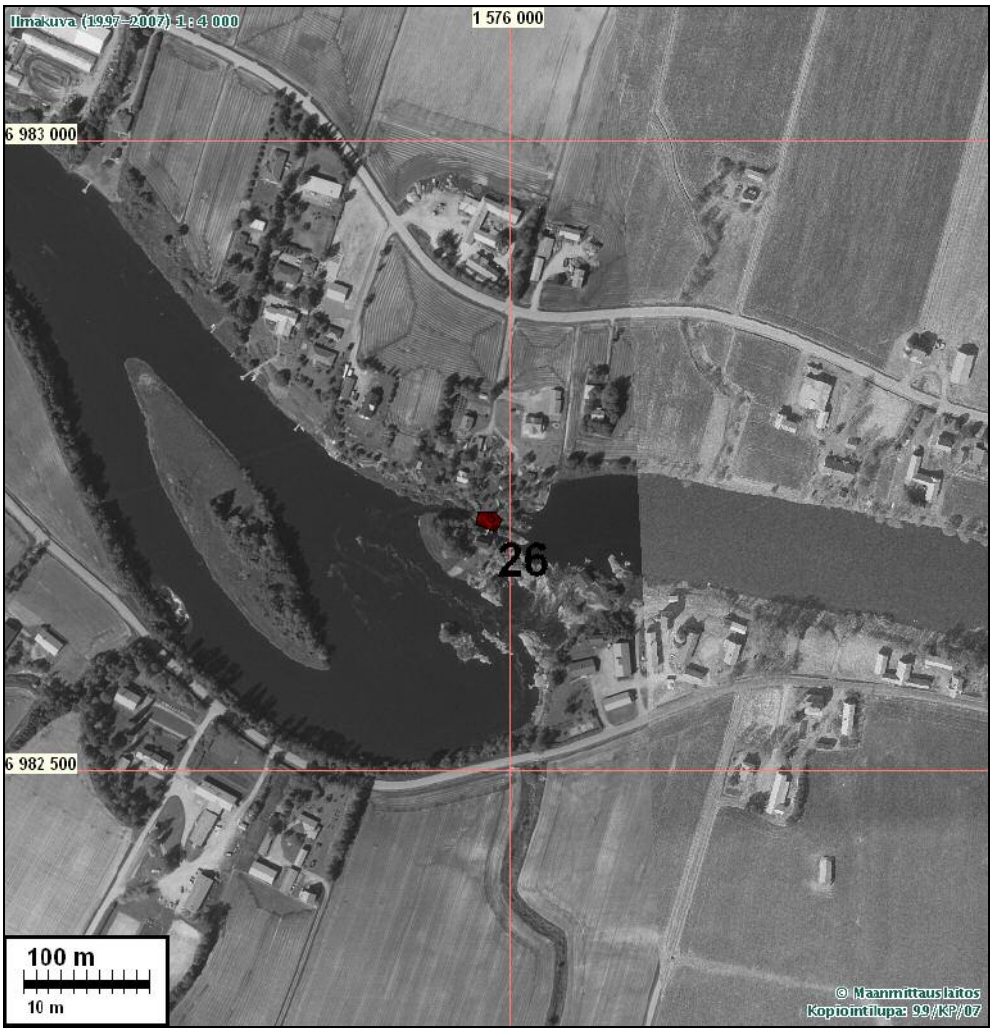
Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 1,4 km lounaaseen.

Huomiot: Paikalla vanhan myllyn rakenteita.

1:12 000

1:6 000

Ilmakuva (1997–2007) 1 : 4 000
1 576 000
6 983 000
26
6 982 500
100 m
10 m
© Maanmittauslaitos
Kopiointilupa: 99/KP/07

YLISTARO 27 RUUSKA

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: kylätontti

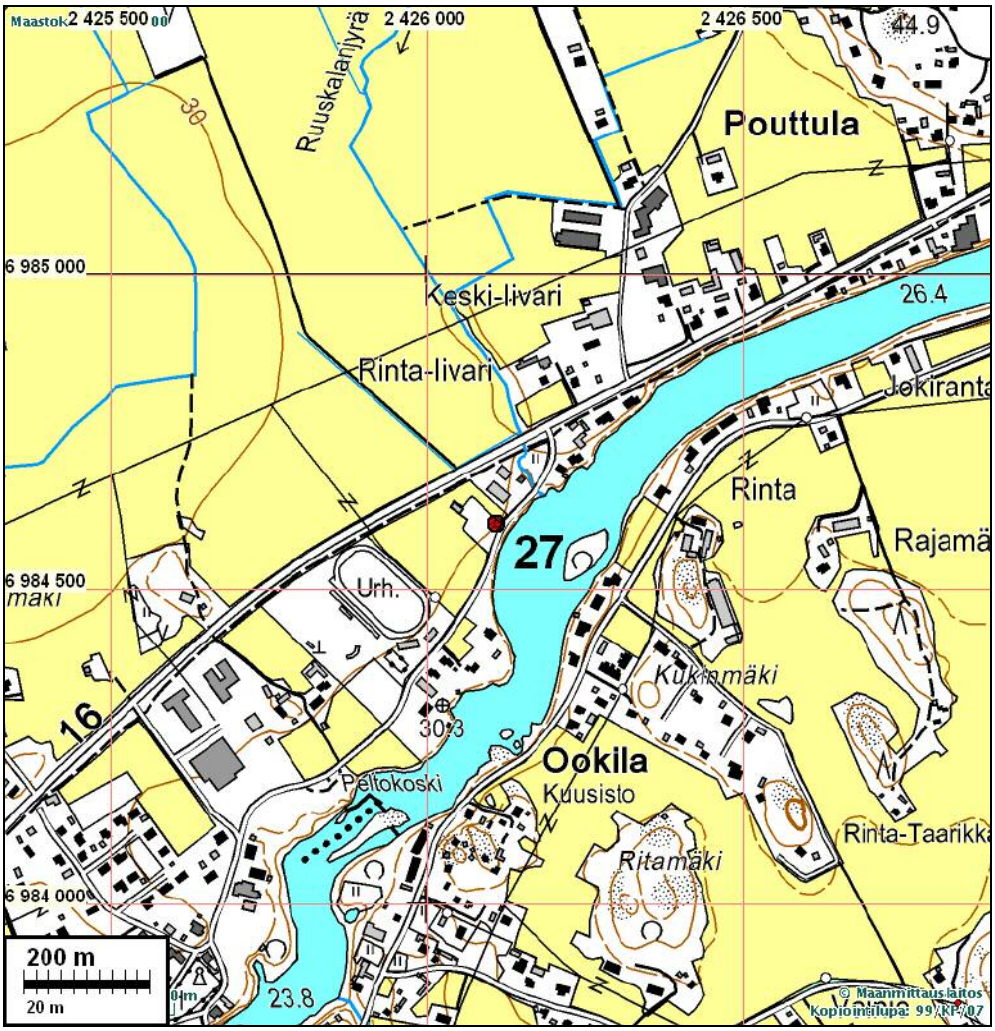
Kartta: x: 6984 60 y: 2426 11 z: 25 ±1 m
p: 6991 62 i: 3274 02

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

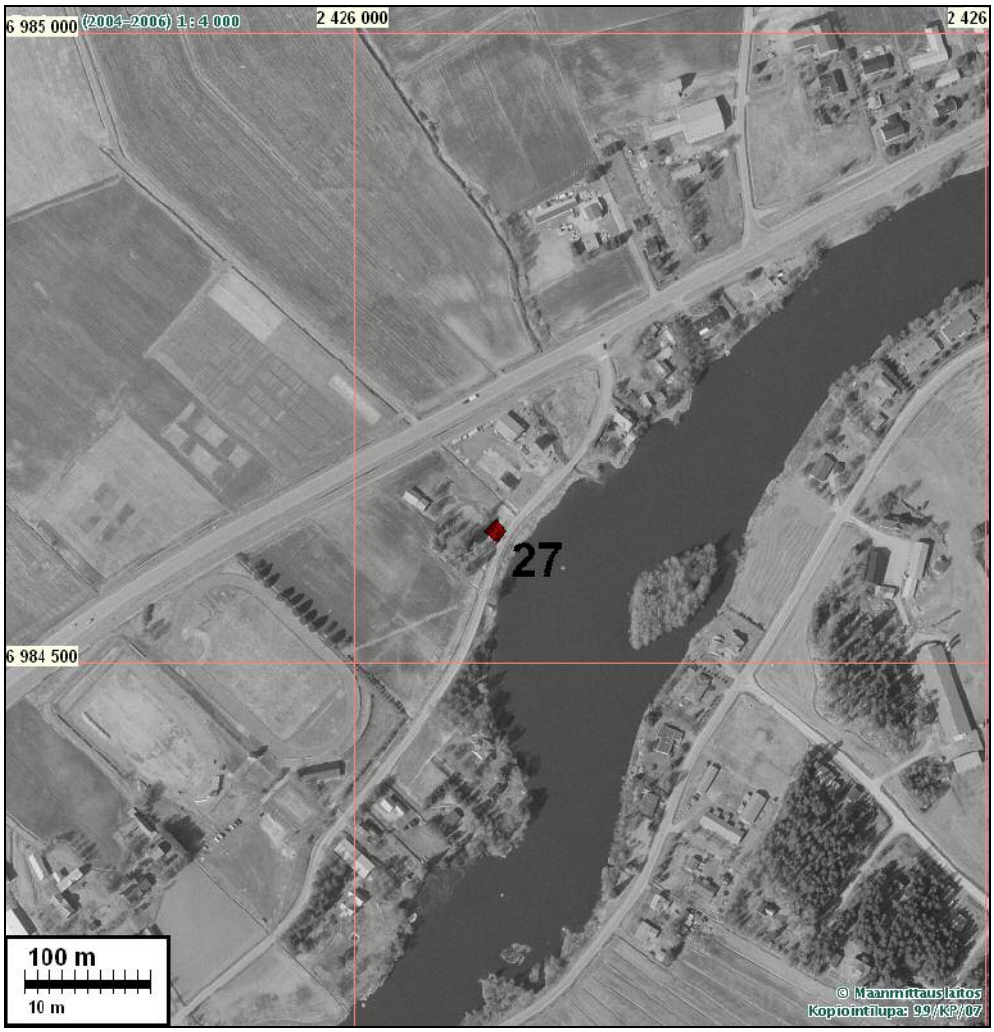
Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 1,7 km koilliseen.

Huomiot: V. 1710 kartan mukaan paikalla on ollut Ruuskan talo joka on merkitty samalle paikalle vielä 1903 kartalla. Paikka nyt autioitunut. Peltokumpare jossa näkyvissä vanhaa tiiltä ym. rakennukseen viittaavia jäänteitä.

1:12 000

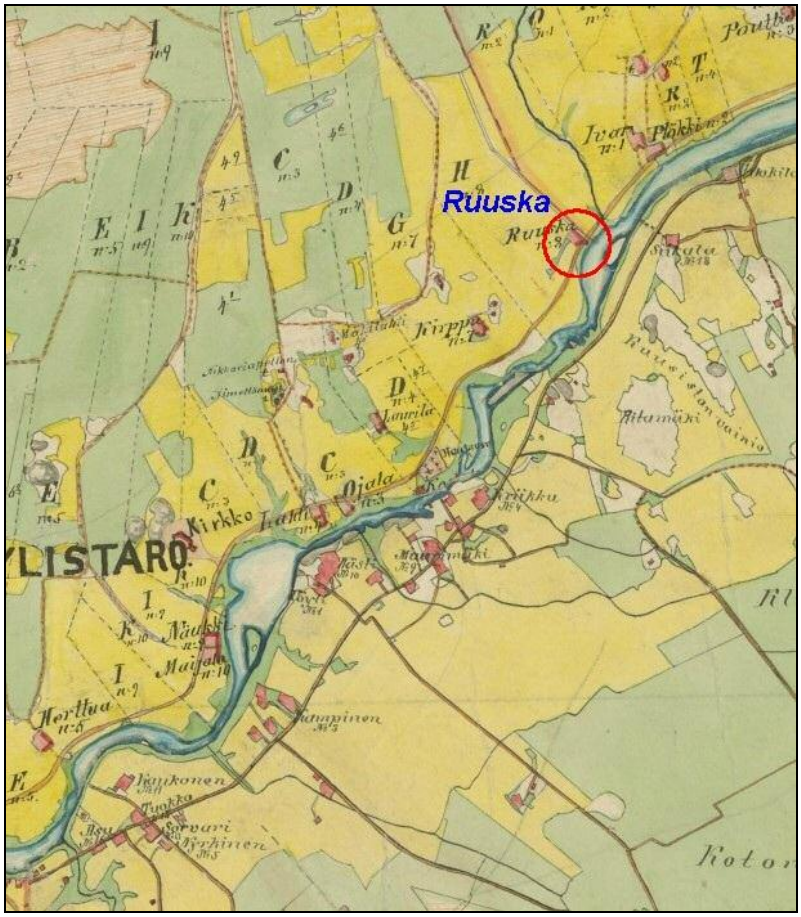

1:6 000

Topparlan kylä v. 1710. Ruuskan talo ympyröity.

Topparlan kylä v. 1903. Ruuskan talo ympyröity.

YLISTARO 28 HEIKKOLA-HIRVI

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: kylätontti

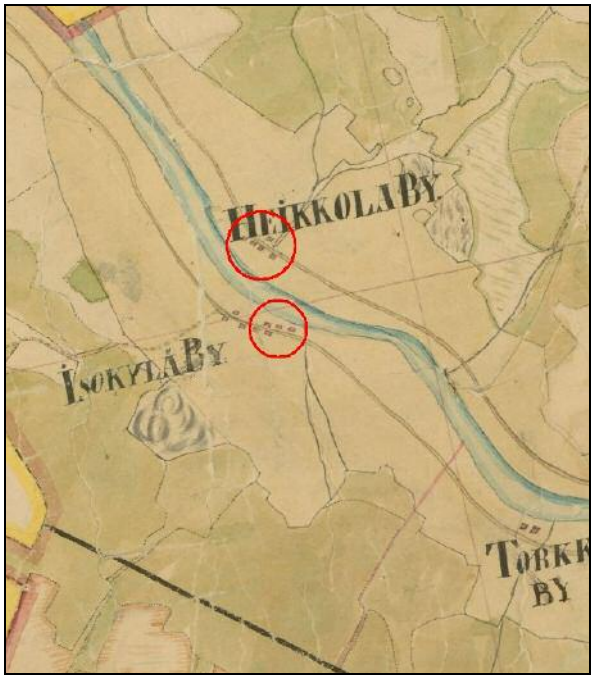
Kartta: x: 6984 18 y: 1573 52 z: 25 ±1 m
p: 6991 50 i: 3269 14

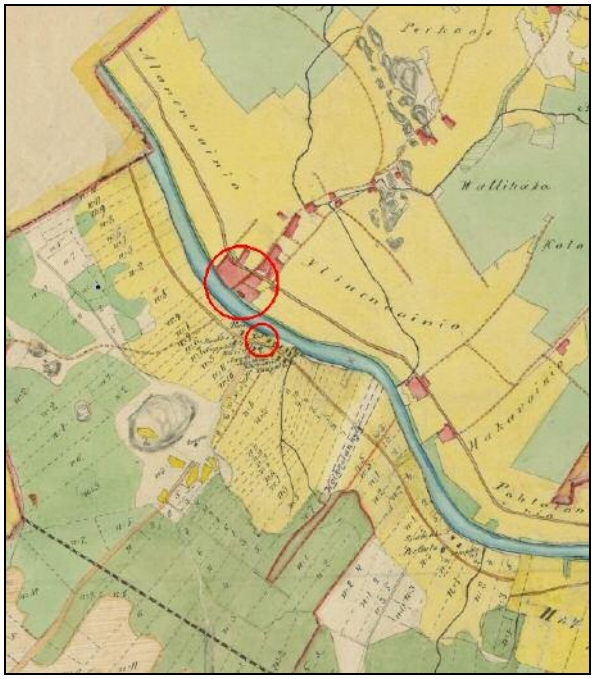
Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistaron kirkosta 3,6 km länteen. Paikalla havaittiin pellossa keskittymänä tiiltä ym. Merkkejä vanhasta talon paikasta. Ilmeisesti kyseessä on v. 1750 isojakokartassa oleva Hirven talon paikka.

1:12 000

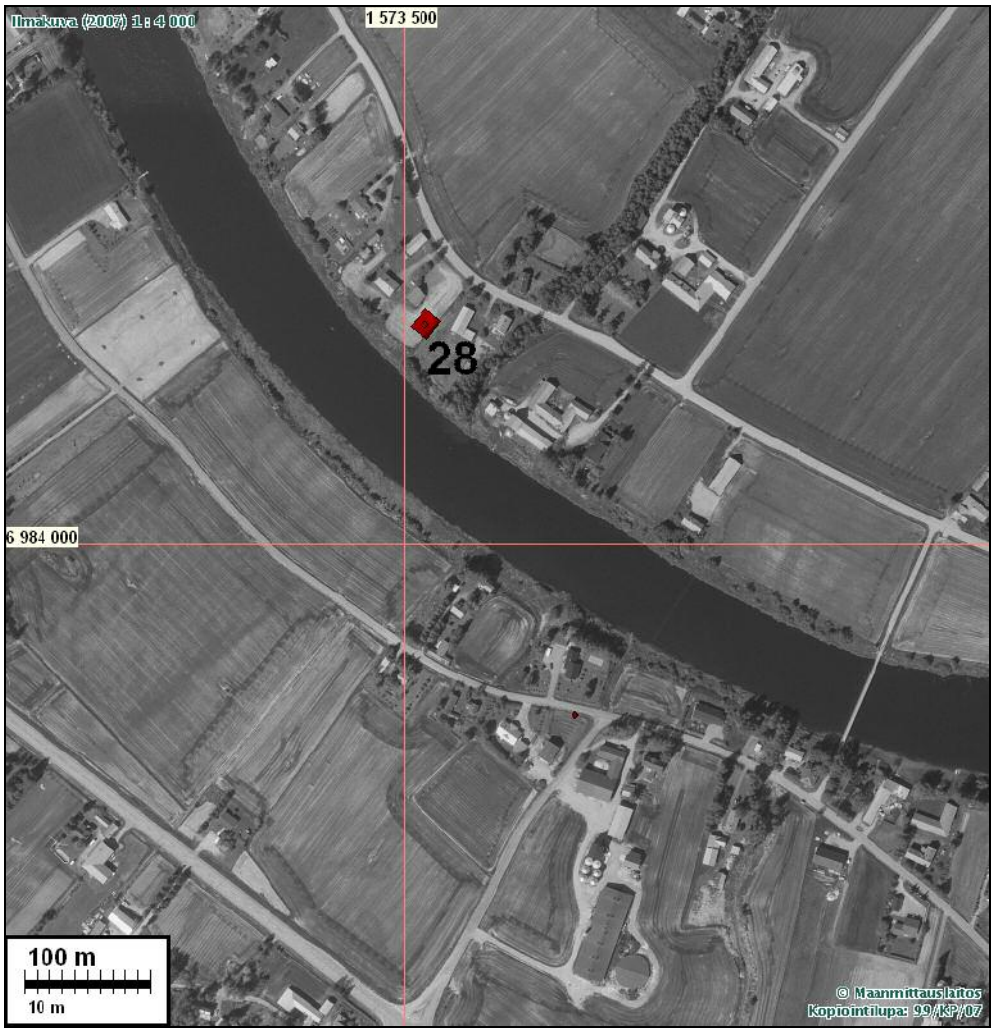

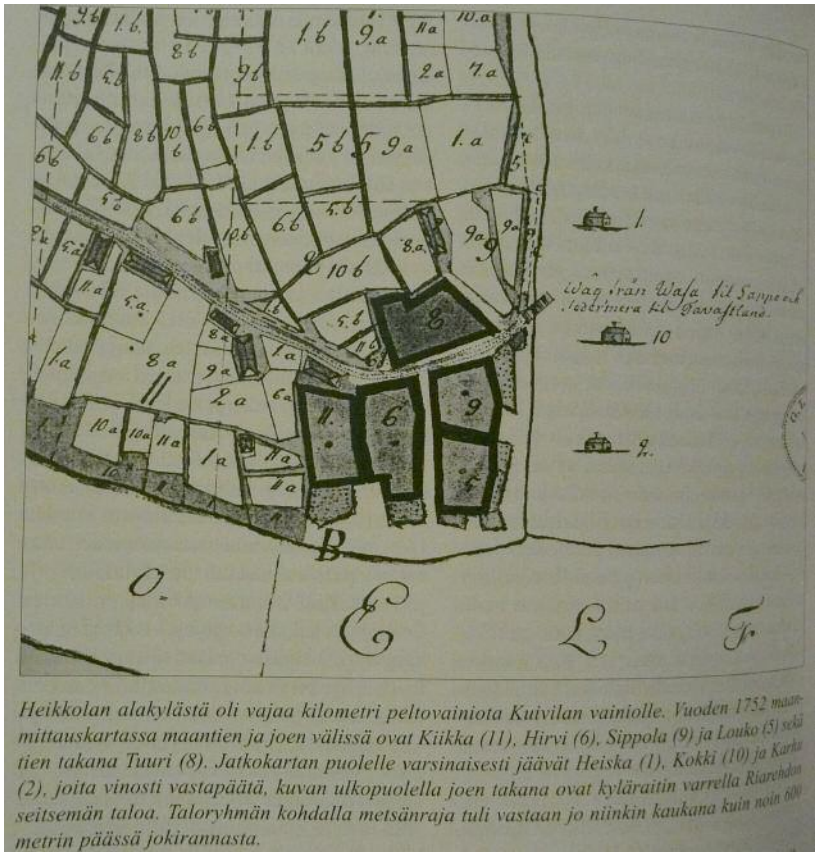

Pitäjänkartta 1840 ja 1903

1:6 000

Heikkolan alakylästä oli vajaa kilometri peltovainiota Kuivilan vainiolle. Vuoden 1752 maanmittauskartassa maantien ja joen välissä ovat Kiikka (11), Hirvi (6), Sippola (9) ja Louko (5) sekä tien takana Tuuri (8). Jatkokartan puolelle varsinaisesti jäävät Heiska (1), Kokki (10) ja Karhu (2), joita vinosti vastapäätä, kuvan ulkopuolella joen takana ovat kyläraitin varrella Riarehdon seitsemän taloa. Taloryhmän kohdalla metsänraja tuli vastaan jo niinkin kaukana kuin noin 600 metrin päässä jokirannasta.

Kopio Ylistarolaisten historia –kirjasta. Isojakokartta 1752. Hirvi nro 6.

FCG Planeko Oy

YLISTARON KUNTA

YLISTARON YLEISKAAVA 2020

Kulttuuriympäristöselvitys/ rakennusinventointi

0720-C7989

27.10.2008

SISÄLLYSLUETTELO

1 KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS 1
1.1 Inventointien sisältö 1
1.2 Inventoitujen kohteiden valintakriteerit 1
1.3 Inventointien toteutus 2
1.4 Arvoluokitus 3
1.4.1 Arvoluokituksen laatiminen 3
1.4.2 Kohteiden yleiskaavamerkinnät 3

2 YLISTARON RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN HISTORIAA 4

3 INVENTOIDUT KOHTEET 7
3.1 Yhtenäisimpinä säilyneet perinteiset rakennetut ympäristöt 7
3.1.1 A. Sutelan raittimaisema 8
3.1.2 B. Torkkolan taloryhmä 9
3.1.3 C. Kirkkosillan ympäristö 10
3.1.4 D. Kuivilan taloryhmä 11
3.1.5 E. Kylänpään raittimaisema 11
3.2 Kokonaisuuksina kehitettävät alueet 12
3.2.1 I. Heikkolan taloryhmä 12
3.2.2 J. Isonkylän raittimaisema 13
3.2.3 L. Kotivuoren mäkitupa-asutus 14
3.2.4 M. Entisen kunnalliskodin rakennusryhmä 14
3.2.5 N. Koeaseman rakennusryhmä 15
3.2.6 O. Pelmaan raittimaisema 15
3.2.7 P. Kaukolanraitin 1950- ja 60 –luvun liikekeskittymä 16
3.2.8 G. Kriikulan mäkitupa-asutus 17
3.2.9 R. Kaskionmäen raittimaisema ja mäkitupa-asutus 17
3.2.10 T. Pouttulan mäkitupa-asutus 18
3.2.11 U. Kitinojan raittimaisema 18
3.3 Aluekokonaisuuksiin kuulumattomat yksittäiset inventointikohteet 19
3.3.1 Alapääntien varsi 19
3.3.2 Reinilääntien varsi 19
3.3.3 Kyrönjoen eteläpuoli: Pelmaa – Ookila 19
3.3.4 Kyrönjoen eteläpuoli: Ookila – Ala-Pollari 20
3.3.5 Kyrönjoen pohjoispuoli: Paakkarinsilta – Ruuskalantie 20
3.3.6 Kyrönjoen pohjoispuoli: Ruuskalantie - Uhrikoski 20
3.3.7 Kainasto 20
3.3.8 Asemanseutu – Tehtaanmäki – Haapoja 21
3.3.9 Halkosaari – Viitikko – Hirvilammi 21

YLISTARON KUNTA
YLISTARON YLEISKAAVA 2020

1 KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS

Tämä rakennetun kulttuuriympäristöselvitys on laadittu Ylistaron yleiskaava 2020 laatimisen yhteydessä. Kulttuuriympäristöselvityksen tarkoituksena on selvittää yleiskaava-alueella olevat erityiset rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvät erityispiirteet ja arvot joilla on yleiskaavallista merkitystä. Kulttuuriympäristöselvityksen tuloksena on laadittu inventointikartat (KYMP-1, KYMP-2 ja KYMP-3), joihin on merkitty kartoitetut/ inventoidut kohteet sekä merkittävimmät aluekokonaisuudet.

Kulttuuriympäristöselvityksen liitteenä on rakennusinventoinnin arvotaulukko, johon on merkitty kohdenumerot sekä mahdolliset yleiskaavassa osoitetut suojelumerkinnät.

Kulttuuriympäristöselvityksen mukaisesti yleiskaavakarttaan on merkitty aluekokonaisuudet sekä suojeltavat tai säilytettävät kohteet.

1.1 Inventointien sisältö

Kohdeinventoinnit tiedot tallennetaan internetpohjaiseen tietokantaan, www.kultuuriymparisto-fi –sivustolle. Sivustolle tallennetut tiedot ovat myös myöhemmin käytettävissä mm. kunnan tarpeisiin ja detaljikaavoituksen yhteydessä.

Maastokäyntien yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan rakennusten omistajilta tai asukkailta selvitetty kohteen historiaa mikäli inventointihetkellä ko henkilöitä on ollut inventoinnin aikana paikanpäällä. Maastokäyntien aikana useimmat asukkaat tai rakennusten haltijat ovat olleet poissa, joten suullisen tiedon saaminen kohteista on ollut hankalaa.

Inventoitavista kohteista (lähinnä pihapiirejä rakennuksineen) on selvitetty mahdollisuuksien mukaan mm. ikä, rakennustyyppi, materiaalit ja historia (mikäli esim. kohteen omistaja on ollut paikanpäällä inventointihetkellä). Rakennusten kunto on arvioitu yleispiirteisesti ulkopuolelta. Rakennusten sisätiloja ei tämän rakennusinventoinnin yhteydessä ole selvitetty. Mikäli pihapiirissä on ollut useampia rakennuksia, tarkastelussa on painotettu pihapiirin päärakennuksen tai arvokkaimpien rakennusten piirteiden tarkastelua.

Inventointilomakkeeseen liitetään valokuvia julkisivuista ja rakennusten sijaintia osoittava piirros pihapiiristä. Lisäksi inventointilomakkeeseen liitetään karttaote kaavoituksen pohjakartasta tai peruskartasta.

1.2 Inventoitujen kohteiden valintakriteerit

Kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä inventoitavien kohteiden määrittelyssä on käytetty pohjana ”Kyrönjoen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen Ylistarossa ja Nurmossa –Kulttuuriympäristöselvitys” –julkaisua. Julkaisun on laatinut Motiivi Oy ja sen on julkaissut Länsi-Suomen ympäristökeskus 2001 (Alueelliset ympäristöjulkaisut 242). Inventoitavien kohteiden valintaperusteet on sovittu yhteistyössä Ylistaron yleiskaavan ohjausryhmän kanssa.

Inventoidut kohteet kuuluvat pääosin kiireellisyysluokkaan I. Inventointien kiireellisyysjärjestykseen käytetyt kriteerit: I kiireellisyysluokka:

Vuotta 1940 vanhemmat kohteet, joiden ulkoinen hahmo on säilynyt siinä määrin autenttisena, että ne soveltuvat edes kohtuullisesti kulttuurimaiseman luonteeseen. Valtakunnallisesti merkittävän kulttuurimaisema-alueen ulkopuolella ykkösryhmään nostetuilta kohteilta vaadittiin lisäksi maisemallisesti merkittävää sijaintia tai erityisiä rakennushistoriallisia tai taiteellisia arvoja. Ensimmäiseen kiireellisyysluokkaan on luettu kuuluvaksi paikallishistoriallisen merkityksensä ansiosta myös 1940- ja 50 –luvun koulut sekä Kitinojan kirkko.

Valtakunnallisesti merkittävän kulttuurimaisema-alueen ulkopuolella sijaitsevien kohteiden maisemallista merkitystä on tarkasteltu niiden sijainnin ja näkyvyyden kannalta. Merkitystä on katsottu olevan kohteiden laajalla näkyvyydellä, maamerkkivaikutuksella tai asemalla maisemallisena kiintopisteenä sekä kuulumisella yhtenäisiin aluekokonaisuuksiin.

1.3 Inventointien toteutus

Ennen Ylistaron yleiskaavaprosessin aloittamista Ylistaron kunnan alueelle on laadittu varsin kattava ja perusteellinen *Kyrönjoen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen Ylistarossa ja Nurmossa –Kulttuuriympäristöselvitys (Motiivi Oy 2001).*

Selvityksen on laatinut Arkkitehti- ja insinööritoimisto Motiivi Oy. Kulttuuriympäristöselvitys on julkaistu vuonna 2001; Länsi-Suomen ympäristökeskus, Alueelliset ympäristöjulkaisut nro 242. Kulttuuriympäristöselvityksen on laatinut Arkkitehti- ja insinööritoimisto Motiivi Oy:ssä arkkit.yo Juha-Matti Märijärvi avustajanaan teknikko Merja Kangastupa.

Kulttuuriympäristöselvityksessä on osoitettu mm. yhtenäisimpinä säilyneet perinteiset rakennetut ympäristöt sekä kokonaisuuksina kehitettävät alueet. Lisäksi kartoituksen yhteydessä on kohteet lajiteltu mm. myöhemmin laadittavien inventointien kiireellisyysjärjestyksen mukaan.

Vuonna 2001 julkaistun kulttuuriympäristöselvitykseen sisältyneet kohdeinventoinnit sisältävät lähinnä merkittävimpiä ja arvokkaimpia kulttuurihistoriallisia kohteita. Inventoituja kohteita on 17.

Kyseinen kulttuuriympäristöselvitys on toiminut pohjana myös yleiskaavan laadinnan yhteydessä tehdyille kohdeinventoinneille, joita on laadittu sekä Länsi-Suomen ympäristökeskuksen (Pohjanmaan inventointi –hanke/ Tiina Lehtisaari) toimesta että yleiskaavan laatimisesta vastaavan FCG Planeko Oy:n toimesta.

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen taholta Pohjanmaan inventointien yhteydessä, yleiskaavaprosessin aikana, Tiina Lehtisaari on laatinut kartoituksen/ inventoinnit Untamalan, Kainaston, Hööpakantien varren, Asemanseudun - Tehtaanmäen - Haapojan ja Halkosaaren – Viitikon – Hirvilammen alueilta. Näistä inventointialueista osa kuuluu yleiskaava-alueeseen.

Kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä on FCG Planeko Oy inventoinut yhteensä n. 120 kohdetta. Kohteiden lukumäärä on sovittu Ylistaron kunnan kanssa.

Kohdeinventoinnit tallennetaan www.kulttuuriymparisto.fi –palvelimelle, jossa ne ovat kunnan ja muiden tahojen käytettävissä myös myöhempää käyttöä varten, esim. asemakaavoitukseen liittyen.

1.4 Arvoluokitus

1.4.1 Arvoluokituksen laatiminen

Inventoitujen kohteiden arvoluokitus on tehty inventointiaineiston ja aikaisemmin laadittujen selvitysten perusteella. Arvoluokitus on laadittu yhteistyössä Ylistaron kunnan rakennusvalvojan Heikki Kuivisen kanssa. FCG Planeko Oy:ssä kohteiden arvotustyöryhmään ovat kuuluneet maankäyttö ja maiseman toimialapäällikkö arkkitehti SAFA Ulla Räihä, suunnittelupäällikkö rakennusarkkitehti Anne Koskela ja kaavasuunnittelija rakennusarkkitehti Heikki Joensuu. Arviointityön tuloksena on päätetty mm. aluerajaukset merkittäville aluekokonaisuuksille sekä otettu kantaa kohteiden suojelumerkintöihin. Arvoluokitustaulukko tämän selvityksen liitteenä.

1.4.2 Kohteiden yleiskaavamerkinnät

sr — Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde. Rakennustaitellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä, joka tulee ympäristöineen säilyttää.
- Kohteen korjaustoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.
- Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.

sr-1 — Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde. Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä, joka tulee ympäristöineen säilyttää. Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.
- Kohde on tarkoitettu suojeltavaksi asemakaavoituksella tai muilla toimenmenpiteillä.
- Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.

sr-2 — Paikallisesti arvokas kohde joka on suotava säilyttää.
- Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.
- Mahdollisesti asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä säilytettävä kohde.
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.

2 YLISTARON RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN HISTORIAA

Ylistaron kulttuurihistorialla on varsin mittava ja merkittävä historia. Ylistaron rakennetun kulttuurihistorian vaiheita on tutkinut mm. Antti Mentula, joka on kirjoittanut julkaisun ”Suuntaviivoja –Pohjanmaan arkkitehtuuri 1900 –luvulla” (Länsi-Suomen ympäristökeskus 2005: Alueelliset ympäristöjulkaisut 363). Seuraavat otteet ovat kyseisestä julkaisusta.

Ylistaro oli 1500-luvun puolivälissä pieni, noin 650 asukkaan pitäjä. Asutus alkoi tiivistyä 1600-luvulla. Isovihan jälkeen asukasluku alkoi kasvaa nopeasti. Vuonna1805 asukkaita oli jo lähes 3400. Huolimatta runsaasta siirtolaisuudesta varsinkin Amerikkaan väestönkasvu jatkui koko vuosisadan nopeana. Taustalla oli alueen taloudellinen kehitys. Kunnan peltoala kasvoi huomattavasti 1800-luvulla, ja uudet viljelysmenetelmät, isojako sekä paperiteollisuuden synnyn myötä metsistä saatu pääoma auttoivat maatalouden kehitystä. Pääosa Ylistaron vanhasta asutuksesta sijoittuu Kyrönjoen rantatörmille ja syvästä savikosta nouseville mäille. Kunnan taajama-alueella on nauhamaisesti kolme kyläkeskusta: Kirkonkylä, Kylänpää ja Asemanseutu. Pienenä maatalouspaikkakuntana Ylistaron vanha rakennuskanta on osa Pohjanmaan talonpoikaisperinnettä, ja hirsirakentaminen muodosti pääosan uusista rakennuksista vielä pitkälle 1900-luvun puolelle. Muistitiedon mukaan Ylistarossa oli 1860-luvulla vain yksi maalattu talo. Erot rakennuskannassa olivat pienipiirteisiä ja ainoastaan kirkko erottui merkittävästi muusta rakennuskannasta. Ylistaron kunta aloitti toimintansa vuonna 1865.

Arkkitehtuurin uudet suuntaukset eivät juuri rantautuneet Ylistaroon vuosisadan alussa. 1900-luvun alun kyläyhteisö tukeutui vahvasti maanviljelyyn, ja edelliseltä vuosisadalta periytyvä tilojen rakennuskulttuuri jatkui katkeamattomana. Jugend jäi joihinkin yksittäistapauksiin. Lähes ainoa selkeä tyylisuunnan edustaja on vuonna 1907 rakennettu kivinen Ylistaron osuusmeijeri. Rakennussuunnittelu hoitui vielä suurimmaksi osaksi omin voimin ja varsinaisia arkkitehtejä käytettiin harvoin. Harjaantuneet rakennusmestarit olivat tärkeässä asemassa, Ylistarossa varsinkin rakennusmestari Ahto Sippolan johdolla toteutettiin useita rakennusprojekteja.

· *Ylistaron osuusmeijeri, arkkitehti R. Helin, 1907. Rakennuksessa on jugendpiirteitä, kuten kattomuoto, ikkunoiden puitejako ja punatiilen ja vaalean sileärappauspinnan vaihtelu julkisivussa.*
· *Ylistaron säästöpankki (entinen), rakennusmestari Ahto Sippola, julkisivut arkkitehti G. Palmqvist1916.*
· *Mielenvikaisten koti, rakennusmestari Ahto Sippola 1916.*
· *Ylistaron apteekki, noin 1920.*
· *Entinen osuuskauppa, 1913, ikkunoissa jugendvaikutteita.*

Ylistaro oli vielä maailmansotien välisenä aikana yksi Etelä-Pohjanmaan mahtipitäjistä. Työpaikkojen määrä kasvoi aina 30-luvulle saakka, jonka jälkeen kasvu alkoi taittua. Suurin osa, noin 90 prosenttia, työpaikoista oli tuolloin maa- ja metsätaloudessa. Kaupunkimaisesti käytettyjen rakennusten määrän kehityksellä mitattuna Ylistaron kasvu alueen muihin kirkonkyliin verrattuna oli maailmansotien välisenä kautena hidasta. Teollistumisen läpimurto alkoi maaseudullakin juuri tuolloin, mutta se ei juurikaan näkynyt Ylistaron kirkonkylän kehityksessä. Taustalla saattoi olla osittain vahvan maatalouspaikkakunnan teollisuusvastainen ilmapiiri, toisaalta kasvu siirtyi 1920- ja 1930-luvuilla myös enemmänkin keskustasta radan varteen Asemanseudulle. Hidasta kaupungistumista saattaa selittää myös se, että kunnassa oli useita palveluvarustukseltaan varsin monipuolisia kyliä, eikä suurta tarvetta laajamittaiselle uudisrakentamiselle ollut.

Tämän vuosisadan alkupuolella käynnistynyt maatalousyhteiskunnan murros kohti dynaamista, teollistunutta ja palveluvaltaista talousmuotoa ei koskettanut Ylistaroa kovinkaan kouriintuntuvasti. Elinkeinorakenne säilyi 1940-luvulle saakka hyvin maatalouspainotteisena ja seuraavinakin vuosikymmeninä sen osuus on ollut korkea. Asutus oli hajaantunut viljelyskelpoisen maan mukaisesti eikä merkittäviä keskittymiä syntynyt. Tämä on näkynyt suoraan paikkakunnan rakentamisessa ja sitä kautta arkkitehtuurin kehityksessä.

Hirsirakentaminen jatkui Ylistarossa entiseen malliin 1920-30-luvulle saakka. Kyläkeskusten kehittyessä 1920-luvulta lähtien alkoi Ylistaron rakentamisessa tapahtua kuitenkin vähittäistä muutosta, vaikkei tuona aikana tapahtunut keskuskehitys ollutkaan yhtä voimakasta kuin muissa Seinäjoen seudun kunnissa. Rakentamista ei aikakaudella noussut uusille alueille. Perinteinen talonpoikaisrakentaminen sai hiljalleen vaikutteita ulkopuolelta, ja arkkitehtuuri muuttui huomaamatta tilojen vanhoja rakennuksia korvattaessa. Vaikka suurin osa vuosisadan vaihteen jälkeisistä rakennuksista toteutettiin omin voimin, alkoi ammattimainen arkkitehtuuri levitä hiljalleen myös Ylistaron kaltaisiin pieniin maaseutupitäjiin. Vuonna 1927 rakennettu arkkitehti Jussi Paatelan suunnittelema kasvinviljelykoeaseman johtajan asunto- ja toimistorakennus oli valtion projekti, mutta elintason kohoaminen lisäsi hiljalleen myös tavallisten tilallisten mahdollisuuksia ja haluja käyttää palkattua suunnittelijaa.

· *Kasvinviljelykoeaseman johtajan rakennus 1927, arkkitehti Jussi Paatela.*
· *Aseman/Tapanin nuorisoseura, arkkitehti Artturi Ortela 1928, suurikokoinen keltaiseksi rapattu tiilirakennus.*
· *Kainasto muorisoseurantalo, Arvo Perälä 1928, hirsirakenteinen.*
· *Alapään nuorisoseurantalo, 1923, jugendvaikutusta.*
· *Osuuskaupan myymälä, 1928.*

Jälleenrakennus oli ensimmäinen Ylistaron kaupunkikuvaa ja arkkitehtuuria merkittävästi muuttanut tekijä 1900-luvulla. Sotien jälkeen kuntaan muutti paljon siirtolaisia, joille tarvittiin nopeasti uusia asuntoja. Rintamamiestalot sijoitettiin pääasiassa vanhoille rakennusalueille valtion, seurakunnan ja suurimpien tilallisten maille, varsinaisia kokonaan uusia asuinalueita ei noussut. Arkkitehtonisina esikuvina tyyppipiirustustaloilla oli suuri vaikutus kunnan rakentamiskulttuuriin, mutta uusi rakentaminen sopeutui vielä pääosin vanhaan perinnemaisemaan. Sotien jälkeinen vilkas asutusjakso synnytti vanhasta keskustasta lounaaseen joen eteläpuolelle asutuskeskittymän, johon keskustan painopiste siirtyi 1950- ja 1960-lukujen aikana, ja jonka ympärille nykyinen keskustaajama kehittyi. Lisääntynyt väestönmäärä vilkastutti luonnollisesti muutenkin kylän elämää, ja Kirkonkylän uuden pääväylän varteen nousi 1950-luvulla useita yksityisiä liikerakennuksia isoine alakerran näyteikkunoineen. Myös osuuskauppa saapui kylään samoihin aikoihin. Kaartuvan kyläraitin uusien kaksikerroksisten liikerakennusten harjakorkeudet ja -suunnat olivat yhteneväisiä, ja nykyisellään ne muodostavat raitille tilantunnultaan mielenkiintoisen ja yhtenäisen kokonaisuuden. Samalla vuosikymmenellä kylään rakennettiin arkkitehtuuriltaan ajankuvalleen tyypillinen yksityinen keskikoulu, jota laajennettiin tyylille uskollisena 1960-luvulla. Rakennuslupatilastoja alettiin pitää vuodesta 1949 alkaen. 1950-luvulta alkaen kunnan väkiluku kääntyi laskuun, taustalla oli maatalouden rationalisoituminen sekä kaupungeissa tapahtunut teollistuminen ja palveluelinkeinojen kasvun aiheuttama muuttoliike.

· *KOP:n talo, arkkitehti Aarne Ervi 1956.*
· *Ylistaron yhteiskoulu, Into Pyykkö, Meri Hämäläinen 1955.*
· *Kirkonkylän kansakoulu, Eino Niemelä 1957.*

· *Elokuvateatteri Matintupa, rakennusmestari Matti Kujanpää 1959.*
· *Ylistaron osuuskassa, Eino Punkari 1951.*
· *Rintamäen huonekaluliike, 1955.*
· *Torkon tilan päärakennus, arkkitehdit Lappi-Seppälä ja Marttas 1945.*

Samoin kuin sotien välisenä aikana, ei Ylistarossa tapahtunut myöskään 1960-luvulla yhtä voimakasta keskuskehitystä kuin muissa Seinäjoen seudun kunnissa. Kunnan väestömäärä kääntyi sotienjälkeisestä kasvusta jyrkkään laskuun suuren muuton aikana, kunnes se 1970-luvulta alkaen tasaantui. Kirkonkylän keskustaajaman kasvu on tämän jälkeen ollut nopeaa ja se on laajentunut lähistön muihin taajamiin. Suurin muutos Ylistaron maisemakuvassa sadan vuoden jaksolla tapahtui 1960-1970-luvun vaihteessa, kun rakentaminen alkoi ohjautua rakennuskaavan mukaan. Keskustaajaman rakennuskaava vahvistettiin vuonna 1977. Näihin aikoihin rakennettiin kunnan ensimmäiset rivitalot, mutta kerrostaloja ei monesta muusta pienestä kunnasta poiketen toteutettu, eikä niitä missään vaiheessa edes merkitty kaavaan. Ajalle ominaisia tasakattoisia asuin- ja julkisia rakennuksia pystytettiin kuten muuallakin Pohjanmaalla. Vuonna 1976 tehtiin osayleiskaavaehdotus, jossa Ylistaroon suunniteltiin toteutettavaksi kahta voimalaitosta, toinen Kylänpäähän ja toinen aivan Kirkonkylän keskustaan. Kyrönkoski oli tarkoitus padota, jolloin vesi olisi noussut osassa jokea ja peittänyt alleen koskien lisäksi mm. Peltokosken vanhan voimalaitoksen ja Kriikun myllyn, jotka oli merkitty Vaasan vesipiirin vesi- ja kulttuurimaisemakohdeluetteloon. Voimalaitoksen jatkeeksi keskustaan suunniteltiin kanavarakennelmaa. Ehdotuksessa todettiin, että ”on ilmeistä, että toteutuessaan Kirkkokosken ja Kylänpään voimalaitokset rakennustöineen muuttavat Ylistaron oloja oleellisella tavalla. Etelä-Pohjanmaalla ei ole aiemmin rakennettu keskelle kyliä nykyaikaisia voimalaitoksia.” Hanke ei toteutunut ja Kyrönkoski suojeltiin lailla.

· *Ylistaron kansalaiskoulu, arkkitehti Kosti Kuntanen 1972.*
· *Ylistaron Veteraanitalo, Arkkitehtitoimisto Aulis Jääskeläinen 1975.*
· *Pelman teollisuusrakennus, Olavi Leskinen 1971.*
· *Vainion teollisuusrakennus, rakennusmestari Pentti Haanpää 1973.*

Ylistaron keskustaajaman väkiluku kääntyi 1970-luvun alun pohjalukemien jälkeen nousuun, ja vuoteen 1985 mennessä se lähes nelinkertaistui. Keskustaajaman kasvusta noin puolet selittyy lähitaajamien alueellisella liittämisellä, mutta kokonaiskasvu oli joka tapauksessa niin suurta, että uusille asunnoille ja palveluille tuli taas tarvetta. Maatalousasutus oli koko maan tasoon verrattuna kuitenkin vielä runsasta, taajamissa asui 1980-luvun puolivälissä vasta noin 40 prosenttia kunnan asukkaista. Osittain tästä johtuen myös taajamakylät olivat säilyneet Ylistarossa vireinä. Keskustan ensimmäinen osayleiskaava on vuodelta 1983. Uusia asuinalueita kaavoitettiin pelloille entisten asemakaavoitettujen alueiden jatkeeksi kolmeen olemassa olevaan päätaajamaan. Suunnitelman alueista todettiin, että ne ”eivät ole peltoaukeina parhaita asuinalueita, mutta palvelujen läheisyys sekä huokeat kunnallistekniset kustannukset ovat vastaavasti näiden alueiden etuina.” 1980- luvulta lähtien asuntorakentaminen suuntautui Kirkonkylän lisäksi voimakkaasti myös keskustaajaman ulkopuolelle Halkosaareen, jonne syntyi kokonainen uusi asuinalue latomerialueen reunalle. Rivitalojen rakentaminen oli voimakkaimmillaan 1980-luvun puolella, joskin niitä oli pystytetty jonkin verran myös 1970-luvulla. Asiaan vaikutti väestönkasvun lisäksi osaltaan myös maatilojen sukupolvenvaihdosperinteen muuttuminen: vanhukset muuttivat yhä useammin palveluiden lähelle rivitaloihin, eivätkä jääneet enää omalle tilalle. Asuntorakentaminen jatkui tasaisena koko 1990-luvun, ja uusia taloja nousi tasaisesti ympäri pitäjää sekä kaavoitetuille että kaavoittamattomille alueille. Rakentamisen tahti näkyi myös kunnan nuorille vuonna 1989 järjestetyssä kirjoitus-

kilpailussa, jonka aiheena oli Ylistaron tulevaisuus. Eräs kahdeksasluokkalainen poika muun muassa totesi, että ”mielestäni Ylistaro on 20-30 vuoden kuluttua iso kaupunki, jos sitä rakennetaan ja uudistetaan tällä vauhdilla. Talojakin tulee uusia koko ajan kirkonkylään.” Toisessa tekstissä taas arveltiin, että ”Ympäristöstä ei muuta varmaan jäljelle jääkään kuin kirkko ja Kyrönjoki. Muut asutukset jäävät pilvenpiirtäjien alle.”

Teollistuminen ja palveluelinkeinojen kasvu oli päässyt kunnassa vauhtiin varsin myöhään, mutta aikakaudella teollisuusrakentaminen vahvistui huomattavasti ja uusia yrityksiä perustettiin ahkerasti varsinkin 1980-luvun alussa. Osasyynä tähän oli kunnan aikaisempaa aktiivisempi elinkeinopolitiikan harjoittaminen. Tästä johtuen suurin osa kirkonkylän liikerakennuksista on peräisin 1980-luvulta, ja mm. yleiskaavassa määritelty liikerakentamisen alue kylän sisääntulon yhteydessä pystytettiin suurimmaksi osaksi silloin. Palveluelinkeinot ohittivat 1990-luvulle tultaessa alkutuotannon, vaikkakin maa- ja metsätalous säilyi edelleen tärkeänä työllistäjänä maatilojen määrän vähenemisestä huolimatta. Lama ei aiheuttanut Ylistarossa romahdusta; pientä hiipumista tapahtui tasaisesti kaikilla osa-alueilla. Suurin vaikuttaja tähän oli paikkakunnan vahva yksityisyrittämisen perinne, joka pärjäsi suuria yksityisja valtion yrityksiä paremmin. Osa liiketiloista tyhjeni lähinnä keskustan laidalla, varsinainen keskusta selvisi taantumasta ilman suurempia rakennuskannan muutoksia. Myös rakennuslupien määrä säilyi entisellään, lasku oli lähinnä marginaalista. Vuonna 1989 kunta sai ensimmäisen ammattikunnassa yleisesti huomioidun modernin arkkitehtuurikohteensa, kun valtatie 16:n varteen rakennettiin uusi valtion virastotalo. Arkkitehtuuriltaan valkoisen modernistista ja esineenä vaikuttavaa rakennusta on sinänsä vaikea liittää Ylistaron pohjalaiseen rakennusperinteeseen, mutta kunnallisena imagon antajana sen rooli on ollut merkittävä.

· *Ylistaron kunnalliskoti, Arkkitehtitoimisto Aulis Jääskeläinen 1981.*
· *Valtion virastotalo, arkkitehdit Kari Järvinen, Timo Airas & Mikko Aho 1989*
· *Ympäristöpainotteinen taajamatie, Ylistaron keskustassa, Y-suunnittelu Oy, ”Yli ja ympäri” 1994.*
· *Halkosaaren koulu, Suunnittelutalo S. Anttila Oy 1992.*
Lähde: Antti Mentula, ”Suuntaviivoja –Pohjanmaan arkkitehtuuri 1900 –luvulla”

3 INVENTOIDUT KOHTEET

Yleiskaavan laatimisen yhteydessä inventoidut kohteet on valittu vuonna 2001 laaditussa selvityksessä inventoinnin kiireellisyysluokkaan I kuuluvia kohteita. Kohteita on valittu etenkin yleiskaava-alueeseen sisältyvistä yhtenäisinä säilyneistä ympäristöistä (alueet A-H) ja kokonaisuuksina kehitettävistä alueista (alueet I-U). Yksittäisiä kohteita, jotka eivät kuulu edellä mainittuihin alueisiin, on inventoitu etenkin Kyrönjoen varrelta, Ylistaron keskustaajaman lähialueilta sekä niiltä alueilta, joille yleiskaavassa on osoitettu uutta rakentamista.

3.1 Yhtenäisimpinä säilyneet perinteiset rakennetut ympäristöt

Vuonna 2001 laaditussa kulttuuriympäristöselvityksessä on osoitettu muutamia sellaisia rakennusryhmiä tai muita pieniä aluekokonaisuuksia, joissa kulttuurimaiseman perinteiset ominaispiirteet ovat säilyneet eheimpinä. Nämä alueet sisältävät sellaisia kulttuurihistoriallisesti tai rakennetun ympäristön merkittäviä arvoja, jotka tulee säilyttää tai suojella. Yleiskaavassa nämä alueet on osoitettu aluerajausmerkinnällä

kh/I Paikallinen kulttuuriympäristöalue, jonka arvokkaat piirteet säilytetään asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä. Yhtenäisimpinä ja eheimpinä säilyneet rakennetut ympäristöt. Nämä alueet sisältävät sellaisia kulttuurihistoriallisia tai rakennetun ympäristön merkittäviä arvoja, jotka tulee säilyttää tai suojella.

-Kirjaintunnus viittaa kulttuuriympäristöselvityksen aluejaotukseen.

Alueet: A Sutelan raittimaisema, B Torkkolan taloryhmä, C Kirkkosillan ympäristö, D Kuivilan taloryhmä ja E Kylänpään raittimaisema.

3.1.1 A. Sutelan raittimaisema

Sutelan kylän kohdalla on vielä havaittavissa jokivarren tien vanhaa tunnelmaa. Maisema on pääosin säästynyt mittakaavaltaan perinnemaisemaan sopeutumattomilta uudisrakennuksilta. Torkkolasta päin tultaessa tie kaartaa peltoaukealta vanhan kyläasutuksen keskelle nousten samalla pienelle kallioiselle kumpareelle. Taloryhmän rakennukset ovat enimmäkseen 1800 –luvulta tqi 1900 –luvun alusta ja alkuperäisen hahmonsa säilyttäneitä. Vanhat rakennukset ovat kaikki punamullattuja, mikä vahvistaa kylämaiseman yhtenäisyyttä. Uudempi rakennuskanta on raittimaiseman luonteeseen kohtalaisen hyvin sopeutuvaa.

Kylän taloista näkyvin on kumpareen laella aivan tien reunassa sijaitseva Lemposen talo, joka erottuu selvästi myös nykyiselle Vaasantielle. Talo on säilynyt alkuperäisessä asissaan ja se on poikkipäätyineen ja listoituksineen alueelle tyypillinen 1800 –luvun lopulla rakennettu varakkaan talonpoikaistalon päärakennus. Lemposen pohjoispuolella raitti kulkee Pertun talon komeiden aittojen ha kivinavetan välistä pihapiirin sivuitse. Tilan vanha hirsipintainen punamullattu päärakennus rajaa pihan joen puolelta. Talo on säilytetty perinteisessä asussaan ja erityisesti sen kaksi eri-ikäistä ja muotoista kuistia tekevät vaikutuksen persoonallisuudellaan. Pihapiiri aittoineen ja kivinavettoineen on yksi Ylistaron eheimpiä ja edustavimpia talonpoikaistalon pihapiirejä.

Kyläryhmän länsilaidalla jokirannassa rapistuu hiljalleen Lemposen sukutilan päärakennus, jonka avokuisti on poikkeuksellisen kookas. Talo on ollut aiheena useissa Veikko Vionojan maalauksissa. Tilan ulkorakennukset ovat hävinneet ja talo seisoo yksinäisenä keskellä avointa peltomaisemaan. Talo sijaistee joen ulkokaaressa ja näkyy siten kauas myös jokea pitkin, Kunnostettuna se

voisi muodostaa yhden jokivarren kulttuurimaiseman kiintopisteistä. Myös Sutelan raittimaiseman kannalta sen säilyminen ja kunnostus olisi suotavaa.

Muista rakennuksista mainittakoon raitilta erkanevan Sutelantien risteyksessä sijaitseva entinen Pertun kauppa, jossa Karjalasta siirtolaisena tullut Telekäinen piti kauppaa vielä 1950 –luvulla. Sutelantie on vanha peltotie, joka jokivarren tiestä erotessaan nousee yllättäen pienen kummun yli, mikä omalta osaltaan lisää kylämaiseman omaleimaisuutta ja viehätystä. Vastapäätä vanhaa kauppaa on joen puolella tietä vielä Pohdon talo 1900 –luvun vaihteen tienoilta ja sen kyljessä vanhempi Suomalaisen pohjalaistalo.

Inventointikohteet: 13, 16-19 ja 23 (FCG Planeko Oy).

3.1.2 B. Torkkolan taloryhmä

Neljän vanhan pihapiirin rakennuksien rykelmä muodostaa edustavan kylämaisemakokonaisuuden, joka näkyy varsinkin joelle päin hyvin. Kahden talon päärakennuksina ovat säilyneet vanhat pohjalaistalot, joista Ylä-Torkon kaksifooninkinen on vuodelta 1885 ja Rinta-Holkon talo vuodelta 1898. Torkon kaksikerroksinen rapattu tiilitalo on vuodelta 1945 ja ajalleen poikkeuksellisen komea maatilan päärakennus. Se rakennettiin vuonna 1943 palaneen kaksifooninkisen päärakennuksen tilalle. Latva-Holkon vanha talo purettiin uuden valmistuttua vuonna 1964. Uudet päärakennukset sopeutuvat kohtalaisen hyvin vanhaan kylärakenteeseen ja muodostavat kylämaisemalle ajallista kerroksellisuutta.

Neljä rivissä seisovaa Torkon talon ulkorakennusta sekä Rinta-Holkon päärakennus muodostavat kylämaiseman reunan joen suuntaan. Jokimaisemaa rikastuttavan rakennusrivin säilyminen on tärkeää.

Piharakennukset ja ulkorakennukset lomittuvat keskenään niin, ettei aina tiedä mihin taloon mikin aitta kuuluu. Kylän talojen isäntinä on ollut kautta historian useita paikallisesti ja maakunnallisestikin merkittäviä miehiä. Holkon talon aikaisemman nimen arvellaan olleen Holfast, taloa pitäneen koko pohjoisen rovastikunnan voutina 1609-10 toimineen Simon Holfastin mukaan.

Etelärannan mutkitteleva soratie on alajuoksulta Torkkolaan asti entistä Kyrönkankaan kesätietä, joka jatkoi aikanaan Torkkolasta Ilmajoen suuntaan. Talvisin tiellä kuljettiin joen jäälle Ylä-Torkon ja Latva-Holkon ulkorakennusten välisen kapean solan kautta. Kestikievaria kylässä pidettiin vuosisatojen ajan. Kievarioikeudet olivat välillä Torkon ja välillä Holkon talojen nimissä. Samat talot toimivat myös postitaloina.

Maiseman häiriötekijänä voidaan pitää maalaamattomia peltikattoja, jotka ovat lähes puolessa kokonaisuuden rakennuksista.

Inventointikohteet: 33-35 (Motiivi Oy 2001) ja 36 (FCG Planeko Oy).

3.1.3 C. Kirkkosillan ympäristö

Kirkkosillan pohjoispuoli muodostui kunnan liike-elämän keskukseksi 1900 –luvun alkukymmeninä. Hengellisenä keskuksena se toimi nykyisen kirkon valmistumiseen asti (1852) vanhan hautausmaan kohdalla sijainneen kirkon myötä.

Rakennettu ympäristö muodostaa nykyhahmossaan yhtenäisenä hahmottuvan kokonaisuuden, joka koostuu keskustaluonteensa mukaisesti monen ikäisestä ja tyyppisestä rakennuskannasta. Kulttuurimaiseman yhtenäisyyttä haittaa raitin varsien paikoittainen jäsentymättömyys muutamien vanhojen talojen purkamisen tai palamisen seurauksena sekä tyhjilleen jääneiden tonttien hoitamattomuus. Tilannetta voisi parantaa erittäin huolellisesti kulttuurimaisemaan sopeutetulla täydennysrakentamisella sekä puuistutuksilla.

Kirkkosillan kulttuuriympäristön merkittävimmät rakennukset ovat rakennussuojelulailla suojellut Osuusmeijeri (1907) ja Kriikun mylly (1878) sekä asemakaavalla suojeltu entinen Säästöpankki (1916). Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ovat myös entinen Osuuskauppa (1913) ja vehnämylly (1939) sillan kupeessa, rukoushuone (1908) ja Välimäen kauppa 1900 –luvun alusta sekä Kaskiontien varressa sijaitsevat vanhat viljamakasiinit, jotka ovat nykyään kotiseutumuseona. Kriikun myllyssä toimii yksityinen myllymuseo ja kahvila.

Kirkkotien varressa on muutamia lähes alkuperäisessä asussaan säilyneitä 1950- ja 60 –luvun taloja. Rannan puolella sijaitsevat 1900 –luvun alussa perustetun Kahran/ Korpelan kirjakaupan rakennus, joka toimi kirjakauppana 1980 –luvulle asti sekä yhä toiminnassa oleva kehräämörakennus 1950- tai 60 –luvulta. Vuosisadan alun ja sotien jälkeisen jälleenrakennuskauden rakennuskannan joukkoon on noussut myös muutamia uudempia asuinrakennuksia. Kirkkotietä reunustava ja kirkkonäkymää kehystävä vanha lehmuskuja on 1900 –luvun alussa paikkakunnan taide-elämässä voimakkaasti vaikuttaneiden veljesten Richard ja Rüben Rängmannin aloitteesta istutettu. Lehmuskujannetta voisi jatkaa molemmista päistään raittimaiseman jäntevöittämiseksi.

Vanhalla hautausmaalla on sankarihautausmaa muistomerkkeineen sekä muistomerkki vanhan kirkon paikalla. Kirja-Matin koulu on tyypillinen 1950 –luvun kaksikerroksinen rapattu koulurakennus. koulun eteläpuolella on kirjankerääjä Matti Pohdon muistomerkki (1957) ja vanhan Säästöpankin pihassa muinaisesineitten kerääjä Salomon Wilksmanin muistomerkki. Kirkkosillan kivirakenteet ovat vuodelta 1881.

Kirkkosillan itäpuolella Kriikun myllyn naapurissa on säilynyt yksi Kriikulan vanhoista pihapiireistä, jonka kansallisromantiikasta vaikutteita ammentanut mansardikattoinen päärakennus on luultavasti 1919- tai 20 –luvulta.

Inventointikohteet: 260,262,264,265 (Motiivi Oy) sekä 233-240, 265-271 ja 281 (FCG Planeko Oy)

3.1.4 D. Kuivilan taloryhmä

Kuivilan taloryhmä koostuu kolmesta joen suuntaisesta rivissä seisovasta pohjalaistalosta sekä niiden ulkorakennuksista. Taloryhmää on aikoinaan kutsuttu kolmen Jaakon kyläksi, koska kaikissa kolmessa talossa oli yhtä aikaa Jaakko niminen isäntä. Kuivisen tila on kuulunut samalle suvulle 1701 lähtien. Tilan edellinen päärakennus sijaitsi nykyisen Kuivisen talon paikalla suorakulmaisesti siihen nähden. Nykyiset päärakennukset ovat 1900 –luvun vaihteesta, ulkorakennuksista osa on vanhempia ja siirretty talojen pihapiireihin jo talojen perustamisvaiheessa. Osa pihapiirien vanhoista rakennuksista on purettu ja muutamia uusia ulkorakennuksia on rakennettu tilalle. pihapiirit rajautuvat kuitenkin vielä vähintään kolmelta sivultaan. Taloja ympäröivät pellot ovat säilyneet viljelyksessä ja viereisellä kumpareella sijainneista kolmesta riihirakennuksesta yksi on jotenkuten säilynyt. Perinteisen maalaismaiseman rakenne on siten vielä hahmotettavissa.

Rakennusten joen puoleiset julkisivut ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan. Lähimpänä jokea sijaitseva entinen Kelton talo on myös sisätiloiltaan lähes alkuperäisessä asussaan. Talo on ulkoisesti huonokuntoinen, mutta varmasti vielä kunnostettavissa ja otettavissa asuinkäyttöön. Rakennusryhmän rakennusten korjaamisessa tulee huolehtia julkisivujen alkuperäisen asun säilymisestä.

Rakennusryhmä on nähtävissä sekä joelle, että paikoittain myös joen toista rantaa seurailevalle tielle. Näkymälinjat tulisi säilyttää avoimine. Kokonaisuudessaan säilyminen on tärkeää valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen ilmeen kannalta.

Inventointikohteet: 465 ja 466 (Motiivi Oy 2001)

3.1.5 E. Kylänpään raittimaisema

Kylänpäässä Topparlan koulun länsipuolella on kohtalaisen eheä raittimaisema, jossa joen pohjoispuolinen vanha kylätie kaartelee moni-ilmeisen ja – ikäisen rakennuskannan lomassa. Raittiosuuden vanhimmat rakennukset ovat 1800 –luvun puolelta ja uusimmat 1960 –luvulta. Raittijakson viehättävyys muodostuu rakennusten mittakaavan, mittasuhteiden ja sijoituksen samankaltaisuudesta sekä tietä reunustavan puutarhakasvillisuuden yhtäläisyydestä. Raitin sisäkaarteen puolella asuinrakennukset sijaitsevat lähellä tietä ja muodostavat siten raitille tilantuntua. Joen puolella rakennukset sijaitsevat hieman kauempana tiestä. Raitin tilavaikutelmaa tehostaa sen molemmin puolin tonttien reunoille istutetut pensasaidat sekä kookkaiksi kasvaneet puut. Tunnelmaa täydentää pienen peltotilkun ja joen yli avautuva näkymä Kuivilan kolmen pohjalaistalon riviin. Näkymä tulee säilyttää avoimena.

Rakennuksista on alkuperäisen asunsa parhaiten säilyttänyt valkoiseksi rapattu opettajan talo, joka edustaa tyylipiirteiltään 1920 –luvun klassismia. Kokonaisuuden muihin asuinrakennuksiin on tehty enemmän tai vähemmän niiden tyyliin sopimattomia muutoksia tai laajennuksia. Tulevissa korjauksissa tulisi pyrkiä säilyttämään rakennusten perinteiset piirteet. Ulkomaalia valittaessa tulisi pyrkiä kylämaiseman yhtenäisyyteen, ei siitä erottumiseen. Peltipinnat tulisi myös maalata.

Raitinvarren kokonaisuutta voisi jatkaa Kylänpään suuntaan rajaamalla Topparlan koulun ja Ylipään nuorisoseurantalon pihat tiestä puurivein sekä kiinnittämällä vanhan mallin mukaiset kaiteet tien varressa yhä seisoviin kaidetolppiin.

Inventointikohteet: 374, 374-377 ja 380 (FCG Planeko Oy)

3.2 Kokonaisuuksina kehitettävät alueet

Vuonna 2001 laaditussa kulttuuriympäristöselvityksessä on osoitettu muutamia sellaisia rakennusryhmiä tai muita pieniä aluekokonaisuuksia, joissa perinteistä rakennuskantaa on säilynyt runsaasti ja jota voisi kokonaisuutta eheyttämällä kehittää omaleimaisia ja yhtenäisiä rakennettuja ympäristöjä. Yleiskaavassa nämä alueet on osoitettu aluerajausmerkinnällä

kh/II Paikallinen kulttuuriympäristöalue, jonka arvokkaiden piirteiden säilyttämistä edistetään. Aluekokonaisuudet joissa perineistä rakennuskantaa on säilynyt runsaasti ja joita voisi kokonaisuutta eheyttämällä kehittää omaleimaisia ja yhtenäisiä asuinympäristöjä.

- kirjaintunnus viittaa kulttuuriympäristöselvityksen aluejaotukseen.

Alueet: I Heikkolan taloryhmä, J Isonkylän raittimaisema, L Kotivuoren mäkitupa-asutus, M Entisen kunnalliskodin rakennusryhmä, N Koeaseman rakennusryhmä, O Pelmaan raittimaisema, P Kaukolanraitin 1950- ja 60 –luvun liikekeskittymä, Q Kriikulan mäkitupa-asutus, R Kaskionmäen raittimaisema ja mäkitupa-asutus, T Pouttulan mäkitupa-asutus ja U Kitinojan raittimaisema.

3.2.1 I. Heikkolan taloryhmä

Heikkolan kohdalla jokivarren vanha asutus on levittäytynyt Alhonojaan tukeutuen kauemmas pellolle. Alhonojan varressa on säilynyt kolme pohjalaistaloa pihapiireineen sekä lisäksi kahden pienasumuksen päärakennukset. Kasvillisuuden seasta esille tuotuina ne hahmottuisivat yhtenäisenä kokonaisuutena. Komein pohjalaistaloista on kookas kaksifooninkinen, jonka pihaan johtaa eheä koivukujanne. Jokirannassa on uudemman rakennuskannan seassa säilynyt kaksi

pohjalaistaloa, joiden pihapiirit ovat jo hävinneet muutamaa yksittäistä ulkorakennusta lukuun ottamatta.

Kokonaisuudessaan perinnerakennukset ovat pääpiirteissään säilyttäneet perinteisen ulkoasunsa, joka on monissa tapauksissa persoonallinen. Osa rakennuksista on tyhjillään ja siten uhanalaisia. Niiden säilymisestä tulisi huolehtia. Myös pihojen eheyttämiseen tulee pyrkiä. Perinteinen jako mies- ja tuotantopihoihin on edelleen luontevaa. Maiseman häiriötekijöinä voidaan pitää maalaamattomia peltipintoja.

Inventointikohteet: 79-83 ja 108 (FCG Planeko Oy)

3.2.2 J. Isonkylän raittimaisema

Isonkylän tienoo on ollut tiiviisti asuttu jo keskiajan lopulla. Isonkylän kohdalla sijainnut Riarehto on ollut Ylistaron ainoa varsinainen raittikylä. V. 1600 kylän 14 sijaitsivat rivissä jokivarren maantien molemmin puolin. Muut kylät ovat olleet muodoltaan ryhmäkyliä tai koostuneet hajanaisemmin sijanneista taloista.

Nykyinen rakennuskanta Sutelan ja Isokylän välillä on ajallisesti kerroksellista ja sisältää useita erilaisia rakennustyyppejä ja –tyylejä. Päärakennuksista noin kolmasosa on sotia edeltävältä ajalta, useimmat niistä 1900 –luvun alusta ja 1800 –luvun lopulta. Perinneympäristön ilmeeseen sopimattomista korjaus- ja täydennysrakentamistyyleistä johtuen raittimaiseman kuva ei enää ole eheä, maisemarakenteen perushahmo on kuitenkin vielä säilynyt. Rakennuskanta sijoittuu pääosin lähes tien varteen ja asutussaarekkeiden välistä avautuu peltojen yli näkymiä joelle ja kauemmas lakeudelle. Ulkorakennukset ovat vähentyneet pihojen reunoilta, mutta siitä huolimatta alueella on säilynyt muutamia kohtalaisen eheitäkin pihapiirejä. Pihapiirien säilyminen kokonaisuuksina on kylämaiseman kannalta tärkeää.

Alueen täydennysrakentaminen tulisi sijoittaa raitin rytmiä ja kylärakennetta vahvistaen. Tämä tarkoittaa selkeiden peltoaukeiden jättämistä talojen väliin ja rakentamisen suuntaamista olemassa olevien taloryhmien yhteyteen mahdollisimman lähelle raitin reunaa. Paikallisen omaleimaisuuden vahvistamiseksi tulisi uudisrakennusten mittasuhteet, materiaalit ja värit jatkossa valita maiseman ja perinteen asettamista näkökohdista. Myös uudismaalauksessa tulisi pyrkiä maisemakuvan yhtenäisyyteen, ei erottumiseen. Uusia virheitä kyläkuva ei valitettavasti enää siedä.

Isokylän koulu (1907) ja Alapään nuorisoseurantalo (1923) ovat alueen yksittäisistä rakennuksista kulttuurihistoriallisesti merkittävimmät. Niiden korjaamisessa tulisi julkisivujen osalta noudattaa entistävää linjaa. Myös muutamille yksityistaloille voisi suositella samaa. Heikkolan riippusillalle (1912) johtavan tien risteyksessä näkyvällä paikalla sijaitsee vanha valkoiseksi rapattu osuuskaupparakennus, joka on nykyään asuinrakennuksena.

Maisemakuvaa voisi kohentaa istuttamalla tyylillisesti ja mittakaavallisesti perinnemaisemaan sopimattomien rakennusten peitoksi kasvillisuutta ja raivaamalla vastaavasti edustavat perinnerakennukset paremmin näkyville. Peltiset katot ja ulkorakennukset tulisi maalata.

Inventointikohteet: 5-6, 71, 215-216, 220-221 (FCG Planeko Oy)

3.2.3 L. Kotivuoren mäkitupa-asutus

Kotivuoren kallioisilla rinteillä on jälleenrakennuskauden rakennuskannan seassa säilynyt 1800 –luvun ja 1900 –luvun alun mäkitupa-asutusta pieninä kahden ja kolmen talon ryhminä. Kokonaisuuden hahmottumista yhtenäisenä haittaa muutamia rakennuksia ympäröivä sankka kasvillisuus sekä joidenkin pikkutupien ulkoasuun toteutetut tyyliin sopimattomat muutokset. Alueen omaleimaisuutta voisi tukea sopeuttamalla tuleva rakentaminen mäkitupien pienpiirteiseen mittakaavaan ja ilmeeseen sopivakasi ja mahdollistamalla pikkutupien säilyminen, Korjaustoiminnassa lähtökohdaksi tulisi erottumisen sijasta ottaa kylämaisemaan sopeutuminen ja yhtenäisyyden tavoittelu.

Inventointikohteet: 49-53, 62 ja 65 (FCG Planeko Oy)

3.2.4 M. Entisen kunnalliskodin rakennusryhmä

Ylistaron kunnalliskoti perustettiin vuonna 1911 vanhan kunnallislautakunnan esimiehen Matti Ojaran taloon, joka on rakennettu 1898 tienoilla. Pohtola toimi vanhainkotina 1970 –luvulle saakka. nykyään tilalla toimii matkailualan yritys, joka tarjoaa mm. majoitus- ja ruokapalveluita. Vanha kunnalliskodin rakennus on kuitenkin ilman käyttöä. Sen kytkeminen osaksi matkailutoimintaa olisi luontevaa.

Vanhan kunnalliskodin rakennusryhmä erottuu peltolakeuden keskeltä omana saarekkeenaan hieman erillään jokirantaa seurailevasta tiestä. Lyhyt koivukujanne reunustaa pihaan tulevaa tietä. Päärakennuksen lisäksi säilyneet vanhat rakennukset ovat 1900 –luvun alusta ja 1950 –luvulta. Niiden julkisivujen alkuperäinen asu on pääosin säilytetty. Vanhat karjarakennukset on purettu eikä kumpuileva, kallioinen piha-alue enää rajaudu selkeästi. Päärakennuksen viereen on vuonna 1960 rakennettu ympäristöön täysin vieraan tyylinen pulpettikattoinen lämpökeskus, joka häiritsee pihapiirin yhtenäisyyttä.

Vanha kunnalliskodin päärakennus tulisi kunnostaa ja ottaa arvoiseensa käyttöön, Rakennusten julkisivut ovat alkuperäiset. Rakennusryhmän maisemallista arvoa voisi korostaa raivaamalla päärakennusta peittävää puutarhakasvillisuutta ja ottamalla siten rakennus paremmin esiin tien suuntaan, Myös pihaan johtava koivukuja tulisi kunnostaa ja sitä voisi jatkaa lähemmäskin jokivarren tien suuntaan.

Inventointikohteet: 112 ja 113 (Motiivi Oy 2001)

3.2.5 N. Koeaseman rakennusryhmä

Etelä-Pohjanmaan koeasema perustettiin paikkakunnan ja maakunnan omien miesten aloitteesta vanhalle valtion omistamalle Vakkisen sotilasvirkatilalle vuonna 1927. Koeaseman johtokunnan ensimmäisenä puheenjohtajana toimineella maanviljelijä Eliel Torkolla oli ratkaiseva osa koeaseman perustamisessa. Koeaseman tutkimus- ja valmistustoiminnalla on ollut merkittävä rooli alueen maanviljelyksen kehittämisessä. Toiminta jatkuu edelleen Etelä-Pohjanmaan tutkimusaseman nimellä osana Maatalouden tutkimuskeskusta.

Koeaseman alue on säilyttänyt 1930 –luvun perusrakenteensa, vaikka osa ulkorakennuksista on jo purettu ja tilalle on rakennettu uusia. Rakennuksia on myös muutettu kulloisenkin tarpeen mukaan, Ulkoasut on kuitenkin säilytetty kohtuullisen alkuperäisinä. Tilan vanha päärakennus on vuodelta 1866 ja siirretty myöhemmin nykyiselle paikalleen. Se toimi pitkään koeaseman laboratoriona, Koeaseman perustamisen yhteydessä rakennettu kaksikerroksinen päärakennus on professori Jussi Paatelan suunnittelema. Säilyneistä ulkorakennuksista mielenkiintoisimpia ovat koepuimala vuodelta 1930, vaakahuone vuodelta 1931 sekä 1800 –luvulta peräisin oleva aitta sisääntulotien risteyksessä.

Rakennusten välissä on useita väljästi rajautuvia piha-alueita. Kokonaisuus hahmottuu siten hieman hajanaisena. Päärakennusta ympäröi edustava puutarha, jonka runsaiden kukkaistutusten vuoksi koeasemaa kutsuttiin aikanaan kukkataloksi.

Koeaseman kokonaisuuden maisemallista merkitystä voisi korostaa raivaamalla perinnerakennuksia ympäröivään kasvillisuuteen näkymäaukkoja maiseman pääkatselusuuntiin, joelle ja tielle, Rakennusten perinteinen asu tulisi säilyttää ja tyhjilleen jääneelle koepuimalan rakennukselle tulisi etsiä uutta sille soveltuvaa käyttöä.

Inventointikohteet: 37 ja 39 (Motiivi Oy 2001) ja 41 (FCG Planeko Oy)

3.2.6 O. Pelmaan raittimaisema

Pelmaan kylänraitti vanhoine pihapiireineen sekä vanha mylly Köykänkoskessa muodostavat arvokkaan perinnemaisemakokonaisuuden, Yhtenäisyyttä haittaa, että eheimpinä ja autenttisimpina säilyneet pihapiirit ovat jääneet piiloon kasvillisuuden keskelle ja maisemallisesti näkyvimmille paikoille on noussut perinneympäristön rikkovaa uudisrakentamista. Muutamissa näkyvimmissä perinnerakennuksissa on myös toteutettu tyyliin sopimattomia muutoksia. Näitä rakennuksia tulisi jatkossa kunnostaa kevyesti entistäen. Kokonaisuuden kannalta parhaat rakennusryhmät tulisi raivata esiin peittävän kasvillisuuden takaa.

Raitinvarren rakennuskanta koostuu maatilojen talouskeskuksista, joiden päärakennukset ovat pääosin puolitoistakerroksisia pohjalaistaloja 1800 –luvulta tai 1900 –luvun alusta. Onpa joukossa säilynyt yksi kaksifooninkinenkin, vaikkakin hieman muuttuneessa asussa. Muutamien talojen pihapiirit ovat säilyneet kohtalaisen eheinä, mutta pääosa vanhoista ulkorakennuksista on kuitenkin purettu tai siirretty muualle. Joitakin uusia talousrakennuksia on myös rakennettu niiden tilalle, enemmän tau vähemmän maisemaan sopimattomasti. pihapiirien säilymiseen tulee kiinnittää huomiota.

Autioituneen komean pohjalaistalon pihaan, aivan tien varteen rakennettu peltinen kuivaajarakennus latistaa tehokkaasti perinnemaiseman tunnelmaa liian korkeana, väärän värisenä ja väärässä paikassa sijaitsevana, kuivaajarakennus tulisi ainakin maalata ja istuttaa puita ja pensaita sen peitoksi, jos rakennusta ei voi purkaa, Maiseman kannalta merkittävän pohjalaistalon säilymisestä tulisi vastaavasti huolehtia ja rakennusten kunnostamismahdollisuudet asumiskäyttöön tulisi tutkia.

Rannassa, kevyen liikenteen väylän varressa on säilynyt kiviset kaidetolpat, joihin voisi kiinnittää uudelleen vanhan mallin mukaiset puiset kaiteet. Jokirannan kasvillisuutta harventamalla voitaisiin rantareitiltä avata muutamia näkymiä joelle. Mahdollinen uudisrakentaminen tulisi Pelmaalla olla erittäin hienovaraista ja perinteisen kylämaiseman yhtenäistä ilmettä tukevaa. kokonaisuus ei kestä uusia virheitä.

Inventointikohteet: 149,152-158 ja 498 (FCG Planeko Oy)

3.2.7 P. Kaukolanraitin 1950- ja 60 –luvun liikekeskittymä

Ylistaron liike-elämän painopiste siirtyi 1950- ja 60 –lukujen aikana Kirkkosillan pohjoispuolelta joen eteläpuolelle Kaukolanraitin ja Västilänkujan risteyksen tuntumaan. kaukolanraitin varteen Västilänkujan ja Kuuselantien risteyskohtiin nousi muutamia liikerakennuksia, jotka muodostavat Kaukolanraitin yhtenäisimmän ympäristön. Kaksikerroksisina ne muodostavat raitille tilantuntua, jota raitin kaartuminen yhtenäisimmän rakennusrivin kohdalla voimistaa. Kaukolanraittia uudistettaessa istutettiin raitin varteen lehmusrivit, jotka kasvaessaan vahvistavat tilavaikutelmaa entisestään. uudistuksen jälkeen Kaukolanraitti muodostaa kokonaisuudessaan varsin

mielenkiintoisen ympäristön, jonka osana kyseisen 50- ja 60 –luvun keskittymän maisemallinen merkitys korostuu.

Kokonaisuudessaan rakennusten harjakatot ovat raitin suuntaisia ja räystäskorkeudet ja kattokulmat pääosin yhteneväisiä. Alakerran ikkunat ovat isoja näyteikkunoita ja liiketiloihin noustaan raitin puolelta pieniä portaita pitkin, Kahta rakennusta on laajennettu raittimaiseman yhtenäisyyttä rikkovasti. Raittinäkymässä keskittymä erottuu kuitenkin selvästi omaksi omaleimaiseksi kokonaisuudekseen, koska vanhat rakennusten päärungon osat on jätetty lähes entisessä muodossaan rajaamaan raittia. Raitin suuntaisesti katsottuna vaikutelma on kohtalaisen yhtenäinen, vaikka rakennukset ovat yksityiskohdiltaan ha julkisivumateriaaleiltaan hyvinkin erilaisia.

Inventointikohteet: -

3.2.8 G. Kriikulan mäkitupa-asutus

Kirkonkyläntien varressa lähellä Ookilantien risteystä on uudemman asutuksen seassa säilynyt muutamia Kriikulan talojen maille syntyneitä mäkitupia 1900 –luvun alusta ja 1800 –luvulta. Rakennuksien ulkoasut ovat osittain muuttuneet, eikä yksikään rakennuksista ole säilynyt täysin perinteisessä asussaan. Runsaan pihakasvillisuuden vuoksi pikkutuvat ovat lisäksi huonosti nähtävissä, eivätkä ne nykyisellään hahmotu yhtenäisenä kokonaisuutena. Kuitenkin ne luovat tienvarteen maisemaa rikastuttavaa omaleimaisuutta ja intiimiä mittakaavaa, joita voisi mahdollisella täydennysrakentamisella tukea ja vahvistaa. Parhaiten perinteisen asunsa säilyttäneiden pikkutupien säilyminen ha esille tuominen olisi suotavaa.

Inventointikohteet: 249 ja 250 (FCG Planeko Oy)

3.2.9 R. Kaskionmäen raittimaisema ja mäkitupa-asutus

Kaskionmäen raittimaisema koostuu katkelmasta vanhaa kylätietä ja sen varressa säilyneistä kahdesta pohjalaistalon pihapiiristä sekä kahdesta aivan tien reunassa nököttövästä vanhasta pikkutuvasta. Pikkutuvat luovat raitin varteen intiimiä mittakaavaa ja niiden säilyminen on raittimaiseman ilmeelle elintärkeää. Vanhoja mäkitupia on säilynyt myös Kaskionmäen löänsi- ja pohjoisreunalla uudemman asutuksen seassa. Aikanaan niitä on mäellä ollut paljon enemmänkin.

Peltomaisemaan avautuvat näkymät ja maaston rytmiä mukaileva tielinjaus luovat perinetistä tunnelmaa. Tienristeyksessä sijaitsevan Sippolan kaksifooninkisen talon sanotaan olevan yksi Ylistaron vanhemmista. Talo on asemakaavalla suojeltu. Pihapiiristä on jäljellä taloa vastapäätä seisova puoririvi sekä kaksi aittaa pihan länsireunalla. Seuraavalla mäellä sijaitsee kauppias Mikko Kaupin 1900 –luvun vaihteen tienoilla rakennuttama Ojareksen talo, jossa on asunut mm. Orvokki Autio vanhempineen. Muu rakennuskanta on vaihtelevaa jälleenrakentamiskauden ja 60 –luvun tyyppistä. Asuinrakennukset ovat kaikki puuverhoiltuja ja kokonaisvaikutelmasta muodostuu kohtalaisen yhtenäinen. Vain maalaamaton peltinen kuivaajarakennus ja uusi huvilatyyppinen hirsirakennus erottuvat räikeästi maisemasta. Kahta päärakennusta

on laajennettu niiden ilmeeseen sopimattomasti. Myös joitain ikkunoita on vaihdettu uusiin ja tyyliin sopimattomiin.

Inventointikohteet: 345-348, 350, 351, 362 ja 363 (FCG Planeko Oy)

3.2.10 T. Pouttulan mäkitupa-asutus

Pouttulan mäen pohjoisosassa on säilynyt vanhaa mäkitupa-asutusta, joka on osittain jäänyt sankaksi kasvaneen metsän sekaan. Pikkutuvat ovat pääosin 1800 –luvulta tai 1900 –luvun alusta ja yhtä lukuun ottamatta edelleen käytössä. 1940- ja 50 –lukua vanhempaa rakennuskantaa ei mäkitupien joukossa ole ja rakennuskanta on siten kohtalaisen yhtenäistä. Muutamaiin vanhoihin rakennuksiin on kylläkin vaihdettu niiden ilmeeseen sopimattomat ikkunat. Näitä näkyvämpää maisemahäiriötä aiheuttavat muutamat maalaamattomaksi jätetyt peltikatot. Vastakohdan pienipiirteiselle mäkitupa-asutukselle muodostavat vanhan Pouttulan kantatalot, jotka sijaitsevat rivissä mäen eteläisellä, joen puoleisella rinteellä, näkyen komeasti Lapuantielle. Pohjalaiselle maatalousyhteiskunnalle sotiin asti tunnusomaisena säilynyt rakenne kuvastuu vieläkin, joskin kokonaisuutena se on vaikeasti hahmotettavissa.

Itärinteellä kulkeneen Rajamäentien uudelleen linjauksen jälkeen on vanhan tielinjan kohta jäänyt epämääräisen avoimeksi ja jäsentymättömäksi alueeksi, joka erottaa pienasumuksen ja kantatalojen alueet toisistaan. Säilyttämällä ja vahvistamalla mäen eri osa-alueiden ominaispiirteitä ja yhdistämällä ne perinnemaisemaan sopeutuvalla, kylämäisesti ryhmitetyllä täydennysrakentamisella voisi mäelle muodostaa omaleimaisen ja viihtyisän asumisympäristön. Länsirinteelle rakennetut uusimmat pientalot ovat mittasuhteiltaan ja sijoittelultaan kohtalaisen onnistuneita.

Varsinaisen mäkitupa-asutuksen alueella täydennysrakentamisen tulisi sopeutua pienipiirteiseen mittakaavaan, olla massoittelultaan yksinkertaista ja se tulisi sijoittaa mäen muotoja myötäillen, täyttöjä ja leikkauksia välttäen.

Inventointikohteet: -

3.2.11 U. Kitinojan raittimaisema

Kitinojan vanhan kylätien varressa on säilynyt katkelma perinteistä kylämiljöötä raitin mutkitellessa kolmen eheänä säilyneen vanhan pihapiirin lomitse. Raittia rajaavat rakennukset ja puut luovat tilantunnetta ja kehystävät näkymiä. Pienet korkeuserot lisäävät viehättävyyttä. Talojen välistä avautuu pitkä näkymä kylän pohjoispuoliselle peltoaukealle, jonka etualalla on omina saarekkeinaan kolmen komean pohjalaistalon pihapiirit. Raitin lounaispuolella kohoaa kallioinen kumpare, jonka rinteessä nököttävät kaksi vanhaa pienasumusta kertovat olemuksellaan perinteisen maatalousyhteiskunnan rakenteesta ja luovat raitin varteen pienipiirteistä mittakaavaa. Kokonaisuuteen kuuluva rakennuskanta on pääosin 1900 –luvun vaihteen tienoilta ja 1940- ja 50 –luvuilta. Ulkorakennuksista vanhimmat saattavat olla jopa 1700 –luvun puolelta.

Mäkitupien pihamaat ovat rehevöityneet ja niiden ajoittaisella niittämisellä voitaisiin raittimaiseman yleisilmettä kohentaa vähällä vaivalla. Raittimaiseman eheyden kannalta on sitä reunustavien rakennusten, pihapiirien ja puiden säilyminen tärkeää. Yhtenäistä kokonaisuutta olisi mahdollista laajentaa rakentamalla Kauppatien mutkan eteläpuolelle raitin vartta rajaava ja kylämaisemaan sopiva ulkorakennus tai siirtämällä siihen esim. porttiaukollinen lutti. Ellei rakentamiseen ole tarvetta, on pihamaa rajattava raitista koivurivil-

lä ja pensailla. Aikaisemmin kyseisellä paikalla on sijainnut Kitinojan ensimmäinen kaupparakennus.

Inventointikohteet: -

3.3 Aluekokonaisuuksiin kuulumattomat yksittäiset inventointikohteet

3.3.1 Alapääntien varsi

Inventoidut kohteet kuuluvat v 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä inventointien kiireellisyysluokituksessa I kiireellisyysluokkaan. Kohteet ovat pääosin huonokuntoisia tai kohteissa on tehty niiden alkuperäiseen ilmeeseen sopimattomia muutoksia. Kohteet eivät muodosta yhtenäisesti hahmottuvaa kokonaisuutta vaan kohteet sijaitsevat pitkin Alapääntien vartta. Kohteiden joukossa ei ole kulttuurihistoriallisesti tai rakennushistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti erityisen merkittäviä suojelukohteita.

Inventointikohteet: 24,29,30,32,68,70,203,204,207 (FCG Planeko Oy)

3.3.2 Reiniläntien varsi

Inventoidut kohteet kuuluvat v 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä inventointien kiireellisyysluokituksessa I kiireellisyysluokkaan. Yksittäiskohteisiin on tehty korjaus- ja muutosrakentamisen yhteydessä selvästi alkuperäiseen asuun sopimattomia muutoksia, jotka heikentävät kohteiden rakennustaiteellisia arvoja.

Isonkyrön kunnan rajan tuntumassa sijaitseva Loukolan talo (kohde 73) on poikkeuksellisen hyvässä kunnossa. Tieltä päin tarkasteltuna talousrakennukset näyttävät hoitamattomilta, mutta hyväkuntoinen pihapiiri on huolella vaalittu.

Taide-Herttualan talo (ensimmäinen osa vuodelta 1875) on Reiniläntien varren komeimpia rakennuksia. Rakennuksessa on toiminut Ylistaron ensimmäinen kansakoulu. Rakennuksessa on kansallisromantiikan ja jugendin piirteitä ja yksityiskohtia. Taide-Herttualan talo on maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.

Inventointikohteet: 73, 107, 114, 115, 123, 126, 128, 133, 137 (FCG Planeko Oy), 136 (Taide-Herttuala, Motiivi Oy 2001)

3.3.3 Kyrönjoen eteläpuoli: Pelmaa – Ookila

Inventoidut kohteet kuuluvat v 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä inventointien kiireellisyysluokituksessa I kiireellisyysluokkaan. Suuri osa yksittäisistä kohteista on sellaisia, ettei niillä ole erityisiä kulttuurihistoriallisia tai rakennustaiteellisia erityisarvoja. Osa kohteista on ilman käyttöä ja niitä uhkaa ränsistyminen rakennusten hoidon laiminlyönnin seurauksena. Yksi merkittävimmistä kohteista on Rinta-Kaukolan talo (kohde 160) keskustan liikenneympyrän ja Kyrönjoen välissä. Myös Kaukolanraitin pohjoispuolelle oleva 1900 –luvun alun persoonallinen jugend –tyylipiirteitä omaava 1½ -kerroksinen puutalo on säilyttämisen arvoinen kyseisen rakennustyylin edustajana.

Inventointikohteet: 160 (Motiivi Oy 2001), 161, 167, 169, 174, 175, 182, 192,194, 199, 234, 235, 282 ja 293 (FCG Planeko Oy).

3.3.4 Kyrönjoen eteläpuoli: Ookila – Ala-Pollari

Inventoidut kohteet kuuluvat v 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä inventointien kiireellisyysluokituksessa I kiireellisyysluokkaan.

Inventointikohteet: 289, 292,296,303, 399, 447, 467, 468, 470-474, 482 ja 483 (FCG Planeko Oy)

3.3.5 Kyrönjoen pohjoispuoli: Paakkarinsilta – Ruuskalantie

Inventoidut kohteet kuuluvat v 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä inventointien kiireellisyysluokituksessa I kiireellisyysluokkaan. Kirkkotien alussa oleva kivirakenteinen vaaleankeltaiseksi rapattu entinen kanttorila on komea kaksikerroksinen kivitalo, joka antaa ryhtiä muutoin avonaiselle ja jäsentymättömälle lähialueelle. Muista kohteista mainittakoon joen rannassa urheilukenttää vastapäätä, koivukujan päässä oleva valkoinen kartanohenkeä heijasteleva kivitalo vuodelta 1926 sekä kirkkoherranviraston vanhempi rakennusosa. Urheilukenttien länsipuolella mäellä sijaitseva autiotalo pihapiireineen on maisemallisesti merkittävä, ja se tulisikin kunnostaa alkuperäiseen asuunsa. Talolle johtavan tien varrella oleva aittarakennus tulisi myös säilyttää sen maisemallisen merkityksen vuoksi.

Inventointikohteet: 139, 145, 269, 275, 280, 304, 305, 308, 310, 364 ja 367 (FCG Planeko Oy)

3.3.6 Kyrönjoen pohjoispuoli: Ruuskalantie - Uhrikoski

Inventoidut kohteet kuuluvat v 2001 kulttuuriympäristöselvityksessä inventointien kiireellisyysluokituksessa I kiireellisyysluokkaan. Suurin osa Kylänpääntien varren kohteista on kokenut rakennuksen alkuperäiseen ilmeeseen sopimattomia muutoksia tai ne ovat ulkoisesti huonosti pidettyjä. Kylänpään koulu edustaa tyypillistä oman aikakautensa koulurakentamistapaa.

Keski-Iivarin pohjalaistalon eteläinen julkisivu näkyy hyvin Lapuantielle ja maisemallisesti merkittävä. Päärakennuksen pohjoissivulla on tehty useaan otteeseen rakennukseen sopimattomia muutoksia, niin, ettei alkuperäistä julkisivua voi juurikaan hahmottaa. Talon pihapiirissä on säilynyt aitta. Talon pihapiirissä on iso maisemakuvaan sopimaton hallirakennus, eikä majatalona toimivalla Keski-Iivarin talolla ole rakennustaiteellisia arvoja. Ainoastaan tien puoleinen julkisivu on säilynyt ja sen vuoksi rakennus tulisi säilyttää.

Inventointikohteet: 311, 369, 370, 371, 387, 388, 390-392, 395, 397, 399, 404, 411, 416, 428, 604 ja 619 (FCG Planeko Oy)

3.3.7 Kainasto

Alueen rakennuskanta sijaitsee nauhamaisena ketjuna seinäjokitien eli valtatie 13 varrella. Kainastonluoma virtaa pienenä uomana tien eteläpuolella. Luoman varret ja vanhat nevat ovat muuttuneet aikojen saatossa viljelysaukeiksi. Peltovyöhykkeen reunoilta alkavat laajat metsäalueet. Vaasa – Seinäjokirata kulkee peltoaukealla, maantien ja luoman eteläpuolella, samansuuntaisesti. Perinteisiä rakennuspaikkoja ovat peltoaukealta nousevat mäet ja kumpareet, maantien ja luoman varsi sekä metsäselänteen reuna-alueet. Valtatie 13:sta on oikaistu ja levennetty myöhemmin. Kainastonluoman yli kulkee useita pieniä siltoja. Niiden pengerarkut ovat osin hyvinkin vanhoja, lohkokivistä rakennettuja.

Alueen vanhinta rakennuspaikkaa on kainastonluoman varsi. Isojaon uudelleenjärjestelyn jälkeen 1900-luvun alussa, useita taloja siirrettiin hieman kauemmaksi luoman varresta, uudelle asuinpaikalle. 1900-luvun alussa rakennettiin yleensä asuinrakennus ja puutarha eli pihapiirin pääjulkisivu maantien suuntaan talousrakennusten rajaten pihaa peltojen ja metsän puolelta. Noin 1920-luvulta lähtien ja varsinkin 1930-luvulla on rakentaminen ollut voimakasta, mikä näkyy myös rakennetussa maisemassa.

Alueella on säilynyt vain muutamia alkuperäiselle paikalle rakennettua 1 1/2-kerroksista pohjalaistaloja. Suurin osa maatilojen päärakennuksista on rakennettu tai siirretty nykyiselle paikalle 1900-luvun kolmena ensimmäisenä vuosikymmenenä. Merkittävimpää rakentaminen on ollut 1920-luvulla ja 1930-luvun alussa. Kyseisen ajanjakson maatilojen päärakennuksen pitkällä sivulla on yleensä frontoni, jonka katto on useissa kohteissa taitteinen. Kylässä sijaitsee myös useita pienasumuksia 1800-luvulta - 1920-luvulta. Ne sijaitsevat yleensä kauempana päätien ja kainastonluoman varresta, metsäisillä kallioilla ja peltoaukean laidoilla sijaitsevilla metsäalueilla. Myös jälleenrakennusajalla maatilojen asuin- ja talousrakentaminen on ollut voimakasta. Merkille pantavaa alueen vanhassa rakennuskannassa on se, että niiden kunnostus- ja korjaustyöt on tehty useissa tapauksissa pieteetillä.

Kartoituskohteita 48 kpl (Länsi-Suomen ympäristökeskus –Pohjanmaan inventointi, Tiina Lehtisaari). Yleiskaavassa osoitetut kohteet K3, K15, K21, K24 ja K26

3.3.8 Asemanseutu – Tehtaanmäki – Haapoja

Asema-alue: Asemaa ja rataa vastapäätä sijaisteva pientaloalue. Rakennuskanta lähinnä jälllenrakennusajalta ja 1900-luvun alusta. Suurimpaan osaa asuinrakennuksia on tehty tyyliinsopimattomia muutoksia, jotka heikentävät alueen historiallista ilmettä. Lisäksi korkeimmalla kohtaa mäellä sijaitsee asemanseudun NS-talo eli Tapaninlinna, joka on rakennettu tiilestä 1920-luvulla.

Tehtaanmäki: Tehtaanmäellä pienasumusta. Paikalla on aikoinaan sijainnut tiilitehdas. Kohde sijaitsee Tehtaanmäellä, metsäselänteen reuna-alueella. Tehtaanmäen rakennuskanta koostuu lähinnä n. 1900-luvun alussa rakennetuista pienasumuksista ja jälleenrakennusajan rakennuskannasta.

Haapoja: Haapojan taloryhmä alueen itäpuolella, Tanelinmäen ja juoksukallion reuna-alueilla. Noin 7 talon ryhmää käsittää lähinnä maatilojen pihapiirejä 1850-luvulta - 1930-luvulte. Mukana on myös yksi pienasumus.

Kartoituskohteita 47 kpl (Länsi-Suomen ympäristökeskus –Pohjanmaan inventointi, Tiina Lehtisaari). Yleiskaavassa osoitetut kohteet A6, A9, A10, A18, A24 ja A34

3.3.9 Halkosaari – Viitikko – Hirvilammi

Alueen rakennuskanta sijaitsee nauhamaisena ketjuna kylätien varrella.

Suoritetun rakennuskannan kartoituksen tavoitteena on ollut kerätä lähtöaineisto tarkempia kohde- ja rakennustason inventointeja varten. Inventointi on suoritettu nopealla maastokäynnillä kohteet yleiseltä tieltä kuvaten. Kuvat on tallennettu sovellukseen (www.kulttuuriymparisto.fi) rekisteri- ja paikkatie-

toineen. Rakennustason tietoja sovellukseen on viety vain poikkeustapauksissa. Kartoituksen kohteena on ollut ennen vuotta 1940 rakennetut kohteet eli pihapiirit tai yksittäiset rakenteet. Myös muutamia jälleenrakennuajan rakennuksia on otettu kartoitukseen mukaan. Voimakkaasti muuttuneita kohteita ei ole huomioitu.´

Kartoituskohteita 31 kpl (Länsi-Suomen ympäristökeskus –Pohjanmaan inventointi, Tiina Lehtisaari)

FCG Planeko Oy

Tarkastanut:

Anne Koskela
suunnittelupäällikkö, rakennusarkkitehti

Laatinut:

Heikki Joensuu
kaavasuunnittelija, rakennusarkkitehti

YLISTARON YLEISKAAVA 2020/ KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS

Rakennusinventoinni arvotaulukko

FCG Planeko Oy

kohde nro	sr - merkintä	inventoija	Kohteen kuvaus	Lisätietoja
Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kohteet (maakuntakaavassa osoitetut kohteet)				
144	sr		Ylistaron kirkko lähiympäristöineen (RKY 2000, RKY 1993)	AK sr
240	sr		Kriikun mylly (MaKaL 2002)	Rakennussuojelulain nojalla suojeltu alue, suojeltu asemakaavalla
149	sr		Pelmaan mylly (RKY 2000)	
Maakunnallisesti merkittävät kohteet				
265	sr		Ent. kirkonkylän osuuskauppa	
260	sr		Ent. Ylistaron Osuusmeijeri	Rakennussuojelulain nojalla suojeltu alue, suojeltu asemakaavalla
264	sr		Ent. Säästöpankki	Nykyisin monitoimitalo
136	sr		Herttualan koulu	
35	sr		Torkon talo	
A18	sr		Tapanin nuorisoseura (Asemanseutu)	
Yhtenäisimpänä säilyneet perinteiset rakennetut ympäristöt (A-H)				
A: Sutelan raittimaisema				
13	sr-1	FCG	Pertun talo	
16	sr-1	FCG	Lemponen	
17	sr-1	FCG	Suomalainen	
18	x	FCG	Alapääntie 251	
19	sr-2	FCG	Lemponen	
23	sr-2	FCG	Alapääntie 262	
B: Torkkolan taloryhmä				
33	sr-1	Motiivi 2001		
34	sr-1	Motiivi 2001		

35	sr	Motiivi 2001		
36	sr-1	FCG	Kulju	

C: Kirkkosillan ympäristö				
235	sr-1	FCG	Ent. Suojeluskuntatalo	muistomerkki, kulttuurihistoriallista arvoa
238	sr-1	FCG	Vehnämylly 1939	maamerkin asema sillan kupeessa
239	x	FCG	Autiotalo Koulukeskuksen liepeillä	
240	sr	FCG	Kriikun mylly	Valtakunnallisesti arvokas kohde
242	sr-1	FCG	Ylkäsen talo	
244	sr-1	Motiivi 2001	Latva-Kriikku	
260	sr	Motiivi 2001	Ent. Ylistaron Osuusmeijeri	
262	sr-2	Motiivi 2001	Ent. rukoushuone	
264	sr-1	Motiivi 2001	Ent. Säästöpankki	
265	sr-1	FCG	Ent. Osuuskauppa	
266	sr-1	FCG	Ent. Välimäen kauppa	
267	sr-1	FCG	Museoaitat, kotiseutumuseo	
268	sr-2	FCG	Korpelan talo, ent. kirjakauppa	
271	x	FCG	Kirjamatin koulu	
279	sr-2	FCG	Hissan pihatupa pihapiireineen	
281	sr-2	FCG	Yksittäinen paikalle siirretty aitta	
503	sr-1	FCG	Vanha muuntaja kotiseutumuseon vieressä	

D: Kuivilan taloryhmä				
464	sr-1	FCG	Jussila	
465	sr-1	Motiivi 2001	Kuivinen	
466	sr-1	Motiivi 2001	Kuivinen	kakstupanen päärakennus

E: Kylänpään raittimaisema				
372	sr-1	FCG	Ent. opettajan talo	kivitalo ollut myös neuvolana
374	x	FCG		päärakennus pilattu kuistilla ja muilla muutoksilla
375	x	FCG		päärakennus pilattu mm. ikkunamuutoksilla
377	x	FCG		purkukuntoinen vihreä päärakennus
380	sr-2	FCG	Loukola	komea kuisti, pieniä sopimattomia koristeaiheita

Kokonaisuuksina kehitettävät alueet (I-U)

I: Heikkolan taloryhmä

79	sr-2	FCG	Kiikka	jokimaisemassa merkittävällä paikalla
81	sr-2	FCG		
82	sr-2	FCG	Keski-Heiska	"Kuva-Vintti"
83	sr-2	FCG		
84	sr-2	FCG		
85	sr-2	FCG		
108	x	FCG	huonokuntoinen autiotalo	

J: Isonkylän raittimaisema

5	sr-2	FCG	vanha riippusilta	yksityisomistuksessa
6	sr-2	FCG	Isokylän koulu	puujugendin piirteitä, ikkunat muutettu, myös muita muutoksis
7	sr-2		Vanha Lehtonen	vanha asuinrakennus
10	sr-2		Viirimäki	valkorapattu asuinrakennus
71	x	FCG	vanha Luoma	päärakennus pilattu julkisivumuutoksilla
215	sr-2	FCG	ent. Isonkylän osuuskauppa	valkoiseksi rapattu kivitalo, nyk asuikäytössä
216	sr-2	FCG	Ylisen talo	vastikään peruskorjattu pohjalaistalo
217	sr-2		Rauhala	vanha asuinrakennus
220	sr-2	FCG	Alapään nuorisoseuran talo	puujugendin piirteitä, pahoin pilattu laajennusten myötä
221	sr-2	FCG		Tyhjilleen jäänyt vanha pieni asuinrakennus, piha sekava
225	sr-2		Punkari	valkorapattu asuinrakennus

L: Kotivuoren mäkitupa-asutus

50	x	FCG		punainen mäkitupa
52	x	FCG		tehty suuria muutoksia julkisivuihin
53	sr-2	FCG		mäkitupa ja mansardiksttoinen ulkorakennus
65	sr-2	FCG		punainen mäkitupa
66	sr-2	FCG		keltainen hyväkuntoinen mäkitupa

M: Entisen kunnalliskodin rakennusryhmä

112	sr-2	Motiivi 2001	Entinen kunnalliskoti	upea talo, tyhjillään
113	sr-2	Motiivi 2001		majoitus ym toimintaa

N: Koeaseman rakennusryhmä				
37	sr-2	Motiivi 2001	Koeaseman rakennus	
39	sr-2	Motiivi 2001	Koeaseman rakennus	
41	sr-2	FCG	Koeaseman rakennus/ asuntola	

O: Pelmaan raittimaisema				
149	sr	FCG	Pelmaan mylly	Valtakunnallisesti arvokas kohde
152	sr-2	FCG	Mäkysen talo	kaksfooninkinen, sopimaton kuisti
153	sr-2	FCG	vanha Ylkänen	autiotalo, viereinen kuivaaja olisi syytä purkaa pois
154	sr-2	FCG	Ylkänen	hyväkuntoinen vaalea 11/2 -kerroksinen talo
155	sr-2	FCG	Suvantola	ollut osuuskauppana, sopimattomia muutoksia julkisivuissa
156	sr-2	FCG		yksittäinen hyväkuntoinen aitta
157	sr-2	FCG	Tuisku	vaalea päärakennus, vanhoja piharakennuksia
158	sr-2	FCG	Asu	11/2 -kerroksinen pohjalaistalo
498	sr-2	FCG	jäänteet tien kiviaidasta	

P: Kaukolanraitin 1950- ja 60 -luvun liikekeskittymä				
				Ei inventoituja kohteita

Q: Kriikulan mäkitupa-asutus				
249	sr-2	FCG		mäkitupa
250	sr-2	FCG		mäkitupa

R: Kaskionmäen raittimaisema ja mäkitupa-asutus				
345	sr-1	FCG	Sippola	hyväkuntoinen pihapiireineen, maamerkin asema
346	sr-2	FCG		tien vierustan mäkitupa pihapiireineen
347	sr-2	FCG		tien vierustan mäkitupa pihapiireineen
348	sr-2	FCG		autiotalo
351	sr-2	FCG		autiotalo pellon reunassa
362	sr-2			
363	sr-2			

T: Pouttulan mäkitupa-asutus				
317		x		
318		x		

321		x		

U: Kitinojan raittimaisema

		x		

ALUEKOKONAISUUKSIIN KUULUMATTOMAT KOHTEET

Alapääntien varsi

24	sr-2	FCG		hyväkuntoinen, uusi mansardiksttoinen kuisti
29	x	FCG		autiotalo
30	x	FCG		huonokuntoisia piharakennuksia, uudempi autiotalo
32	x	FCG		jälleenrakennuskauden asuinrakennus
68	x	FCG		autiotalo pihapiireineen
70	x	FCG	Kauppila	päärakennus autio,1960-70 -luvun asuinrakennus pihapiirissä
203	x	FCG	Silvolahti	jälleenrakennuskauden asuinrakennus
204	x	FCG	Peltola	päärakennus autio,1960-70 -luvun asuinrakennus pihapiirissä
207	x	FCG		pienikokoinen kesäasunto

Reiniläntien varsi

73	sr-1	FCG	Loukola	erittäin hyväkuntoinen pohjalaistalo
107	x	FCG	Ent Sainion kauppa	tyhjillään, paljon sopimattomia muutoksia
114	sr-2	FCG	Peltoniemi	vaalea päärakennus lähes alkup. Kunnossa
115	x	FCG	Pohto	kauppapuutarhan asuinrakennus, ympäristö sekava
123	x	FCG	Loukola	suuria muutoksia peruskorjauksen yhteydessä
126	sr-2	FCG	Loukola	kunnostettu kaksfooninkinen, muutoksia julkisivuissa
128	sr-2	FCG	vanha Hölsö	maisemallisesti merkittävä, huonokuntoinen pihapiiri
133	sr-2	FCG	Kukkonen	lähes alkuperäisessä asussaan säilynyt, kunnostettava
136	sr	FCG	Herttualan koulu	maakunnallisesti arvikas kohde
137	x	FCG	vanha Herttua	vanha Herttuan päärakennus autiona

Kyrönjoen eteläpuoli Pelmaa - Ookila

160	sr-1	FCG	Rinta-Kaukola	suojeltu asemakaavalla
161	x	FCG		jälleenrakennuskauden talo
167	x	FCG	Nyrhinen	pahoja vaurioita (?)
169	sr-2	FCG		Pihapiirissä vanhoja talousrakennuksia
174	sr-1	FCG	ent apteekki	jugend -tyylinen puurakennus

175	sr-2	FCG	Puskala	punainen jugend -tyylinen asuinrakennus
182	x	FCG		v 1841 talousrakennus
192	x	FCG	vanha puhelinkeskus	rakennettu uusi asuinrakennus vanhoille perustuksille (?)
194	x	FCG	Leppilahti	punainen asuinrakennus
199	x	FCG	vanha Piironen	peruskorjattu, useita muutoksia eri vaiheissa
234	sr-1	FCG		koulun vierustan hyväkuntoinen pohjalaistalo
235	sr-2	FCG	ent Suojeluskuntatalo	nykyisin koulun käytössä, kulttuurihistoriallista arvoa
282	x	FCG		vanhainkodin vierustan jälleenrakennuskauden talo, autio (?)
293	x	FCG		Entinen päärakennus purettu, uusi rak samalle paikalle

Kyrönjoen eteläpuoli Ookila - Ala-Pollari

289	x	FCG		
292	x	FCG		
296	x	FCG		
303	x	FCG		
399	sr-2	FCG	vanha sähkölaitos	vastikään kunnostettu, hyväkuntoinen ja näyttävä kivirakennus
447	x	FCG	vanha Hirvilammi	
467	x	FCG		
468	x	FCG		
470	x	FCG		
471	x	FCG		
472	x	FCG		
473	x	FCG		
474	x	FCG		
482	x	FCG		
483	x	FCG		

Kyrönjoen pohjoispuoli Vt silta - Ruuskalantie

144	sr		Ylistaron kirkko ympäristöineen	valtakunnallisesti arvokas kohde
145	sr-2	FCG	ent Kanttorila	keltainen kivitalo
269	sr-2	FCG		keltainen talo pihapiireineen, hyväkuntoinen
275	sr-2	FCG	Ojalan pappila	kirkkoherranvirasto, vanhaa osaa säilynyt vain vähäsen
280	x	FCG	Korpela	punainen asuinrakennus
304	sr-2	FCG	yksittäinen aitta tien vieressä	
306	x	FCG	Kivimäki	huonokuntoinen autiotalo pihapiireineen
308	sr-1	FCG	Tervakallio	kivitalo joen rannassa

310	sr-2	FCG	vanha Tuuri	autiotalo pihapiireineen Lapuantien vieressä
364	x	FCG		purkukuntoinen yksittäistalo

Kyrönjoen pohjoispuoli Ruuskalantie-Uhrikoski				
311	x	FCG		majatalo, ainoastaan Lapuentien puoleinen julkisivu säilynyt
369	x	FCG		
370	x	FCG		
371	x	FCG		
387	x	FCG		
388	x	FCG		
390	x	FCG		
391	x	FCG		
392	x	FCG		
395	x	FCG		
397	x	FCG		
399	x	FCG		
404	x	FCG		
410	x	FCG		
411	x	FCG		
416	x	FCG		
417	x	FCG		
428	x	FCG		
488	sr-2		pitkä Korpela	
495	sr-2			kaksfooninkinen, hyvin säilynyt
604	x	FCG		
619	x	FCG		

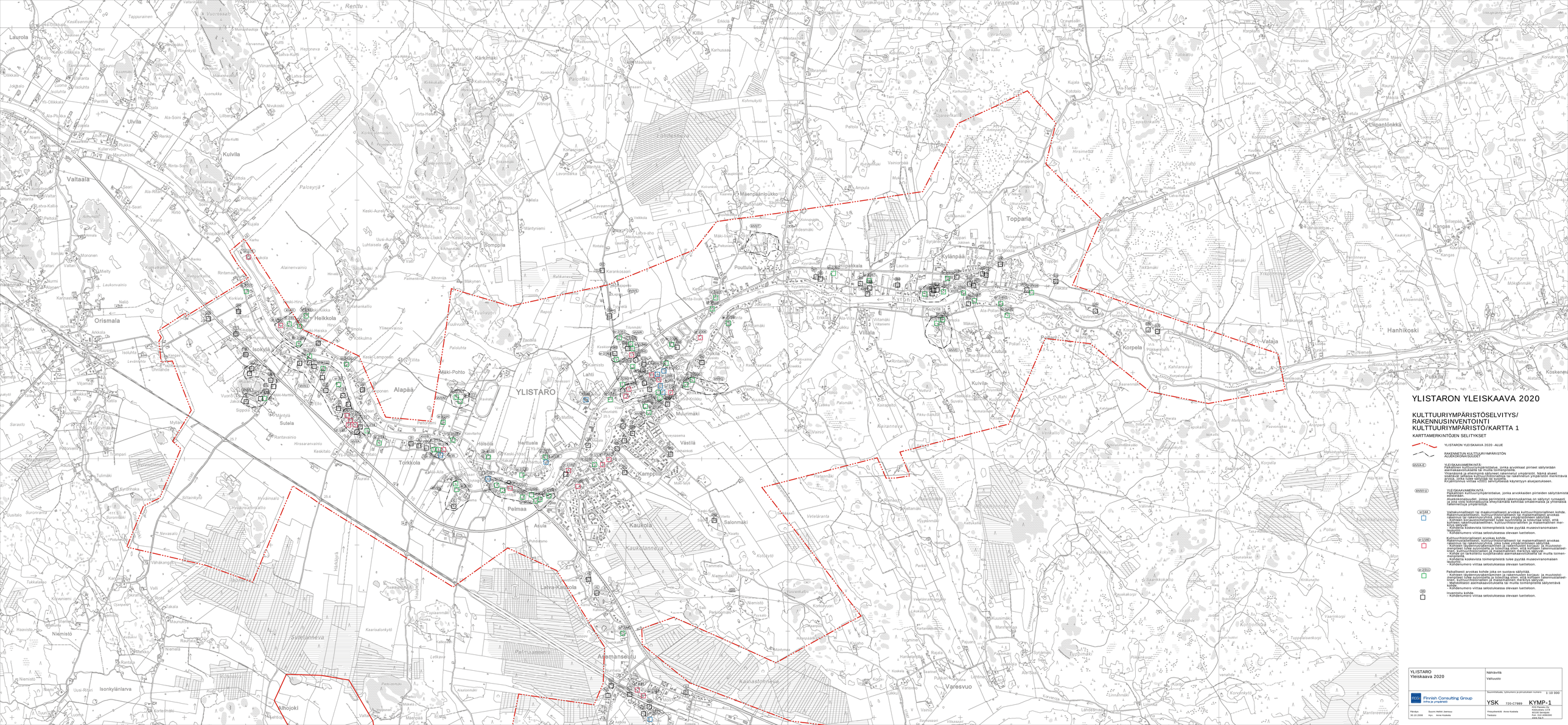
Asemanseutu (yleiskaavaan merkityt)				
A6	sr-2	LSY	Tuomikallio	1900 -luvun alun päärakennus ja talousrakennuksia
A9	sr-1	LSY	VR -rakennuksia	Ylistaron asemaan liittyvät vanhat rakennukset
A10	sr-1	LSY	Ylistaron asema	1881-1883 rakennettu asemarakennus
A18	sr	LSY	Tapaninlinna	Asemanseudun Nuorisoseurantalo, maakunnallisesti merkittävä
A24	sr-2	LSY	Asemankoulu	1900 -luvun alkupuolelta oleva mansardikattoinen koulurakennus

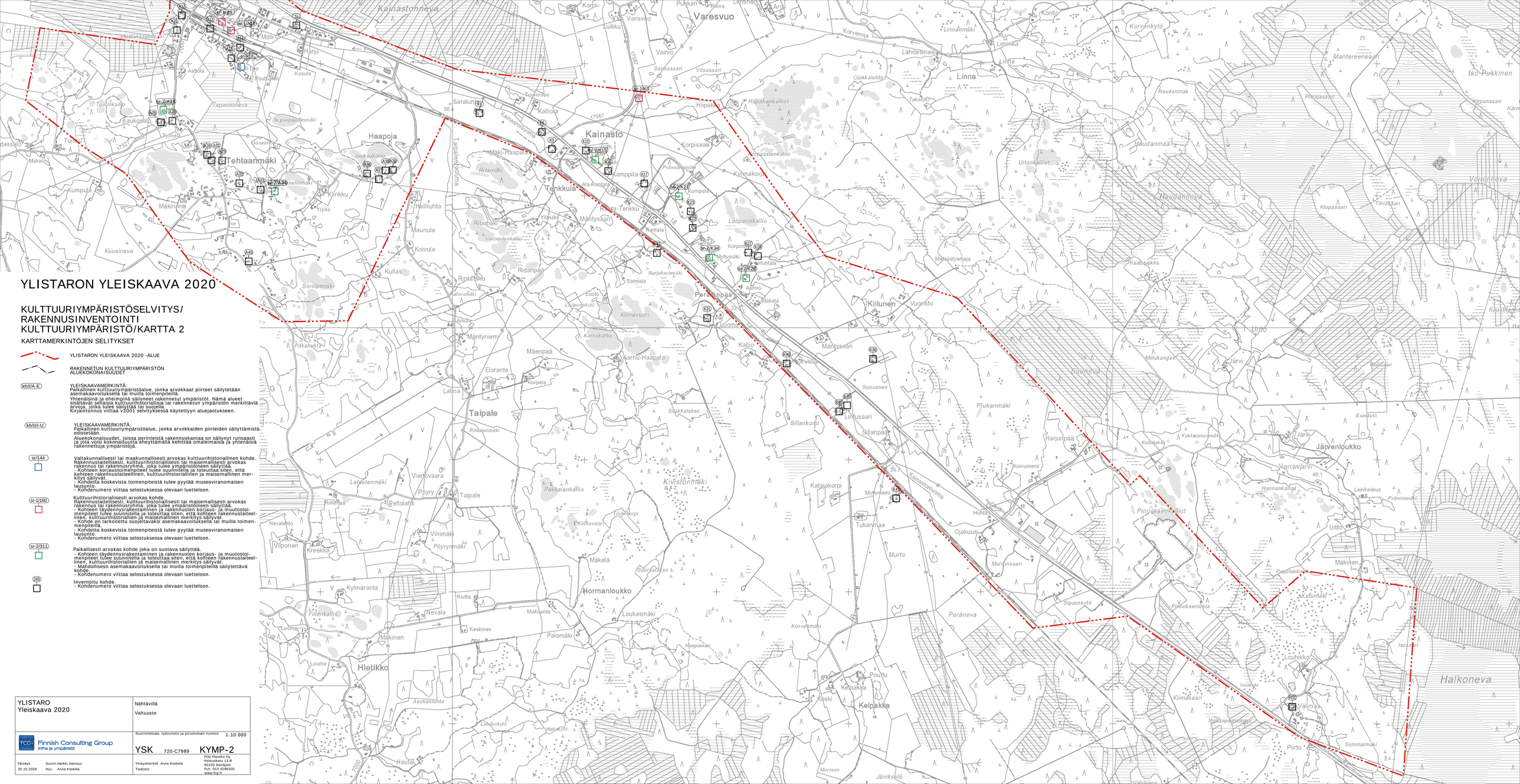
Kaikki kartoitetut kohteet www.kulttuuriymparisto.fi -sivuilla

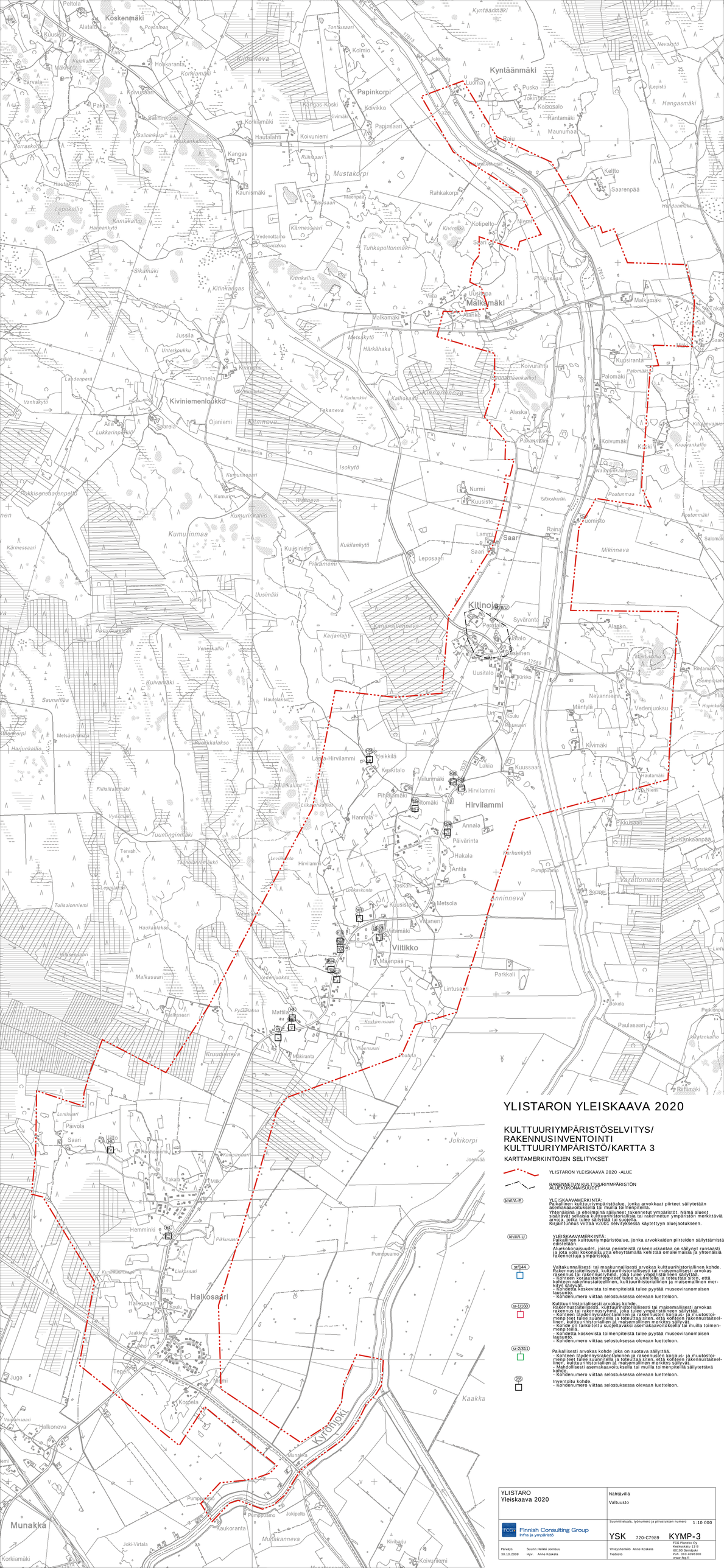
Kainasto (yleiskaavaan merkityt)				
K3	sr-2	LSY	Muuntaja	Kookas tiilimuuntaja
K15	sr-2	LSY	Kainaston Nuorisoseurantalo	1928 rakennettu nuorisoseurantalo
K21	sr-2	LSY	Kumpula	Päärakennus 1920 -luvulta
K24	sr-2	LSY	Perälä (ent. Myllymäki)	Kaksfooninkinen päärakennus ja talousrakennuksia
K26	sr-2	LSY	Hakola (ent. Oravanpesä)	11/2 -kerroksinen pohjalaistalo vuodelta 1843
K46	sr-2	LSY	Ojakuusi	Päärakennus noin vuodelta 1906, maisemallinen kiintopiste
Kaikki kartoitetut kohteet www.kulttuuriymparisto.fi -sivuilla				

Haapoja (yleiskaavaan merkityt)				
A34	sr-2	LSY	Haapojan aitat	3 aittaa Haapojantien varrella, vuosilta 1818, 1845 ja 1851
Kaikki kartoitetut kohteet www.kulttuuriymparisto.fi -sivuilla				

Asemanseudun, Kainaston ja Haapojan numerointi viittaa Länsi-Suomen ympäristökeskuksen laatiman kartoituksen numerointiin.

Laurola
Ulvila
Kulvila
Valtaala
Orismala
Helkkola
Isokylä
Alapää
YLISTARO
Mäki-Pohto
Sutela
Torkkola
Pelmaa
Asemanseutu
Kaukola
Kamppila
Muurimäki
Lahti
Maenpäänlukko
Pouttula
Kylänpää
Topparla
Villala
Korpela
Vataja
Hanhikoski
Pukkila
Kangas
Ylipantönkka
Niemistö
Isonkylänlarva
Vihojoki
Varesvuo
Renttu
Kirkkomäki
Palosyrjä
Kaukolanneva
Kaukolanneva
Kaukaistonneva
Suhdanneva
Veteläranta
Kaitaneva
Kaitaneva
Kaitaneva

YLISTARON YLEISKAAVA 2020
KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS/
RAKENNUSINVENTOINTI
KULTTUURIYMPÄRISTÖ/KARTTA 2
KARTTAMERKINTÖJEN SELITYKSET
YLISTARON YLEISKAAVA 2020 -ALUE
RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN
ALUEKOKONAISUUDET
kh/II/A-E
YLEISKAAVAMERKINTÄ:
Paikallinen kulttuuriympäristöalue, jonka arvokkaat piirteet säilytetään asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä.
Yhtenäisinä ja eheimpinä säilyneet rakennetut ympäristöt. Nämä alueet sisältävät sellaisia kulttuurihistoriallisia tai rakennetun ympäristön merkittäviä arvoja, jotka tulee säilyttää tai suojella.
Kirjaimtönnus viittaa v2001 selvityksessä käytettyyn aluejaotukseen.
kh/II/I-U
YLEISKAAVAMERKINTÄ:
Paikallinen kulttuuriympäristöalue, jonka arvokkaiden piirteiden säilyttämistä edistetään.
Aluekokonaisuudet, joissa perinteistä rakennuskantaa on säilynyt runsaasti ja jota voisi kokonaisuutta eheyttämällä kehittää omaleimaisia ja yhtenäisiä rakennettuja ympäristöjä.
sr/144
Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde. Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä, joka tulee ympäristöineen säilyttää.
- Kohteen korjaustoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.
- Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.
sr-1/160
Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.
Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä, joka tulee ympäristöineen säilyttää.
- Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.
- Kohde on tarkoitettu suojeltavaksi asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä.
- Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.
sr-2/311
Paikallisesti arvokas kohde joka on suotava säilyttää.
- Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.
- Mahdollisesti asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä säilytettävä kohde.
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.
28S
Inventoitu kohde.
- Kohdenumero viittaa selostuksessa olevaan luetteloon.
YLISTARO
Yleiskaava 2020
Nähtävillä
Valtuusto
Suunnittelualu, työnumero ja piirustuksen numero
1:10 000
YSK 720-C7989 KYMP-2
FCG Finnish Consulting Group
Infra ja ympäristö
Päiväys 30.10.2008
Suunn. Heikki Joensuu
Hyv. Anne Koskela
Yhteyshenkilö Anne Koskela
Tiedosto
FCG Planeko Oy
Keskuskatu 13 B
60100 Seinäjoki
Puh. 010 4096300
www.fcg.fi
Varesvuo
Kainastonneva
Kainasto
Tehtaanmäki
Haapoja
Tenkkula
Taipale
Hietikko
Kivistönmäki
Hormanloukko
Kelpakka
Järvenloukko
Halkoneva
Peräneva
Varisvuo
Linna
Liminka
Kiilunen
Perttanpää
Kullas
Haliluhta
Maunula
Koivula
Mäntyniemi
Mäenpää
Eloranta
Latina
Pöyry
Vienovaara
Latestenmäki
Runnilaa
Beltolahti
Taipale
Viirimäki
Pöyrymäki
Kylmäranta
Nevala
Rautta
Keskinen
Mäkinen
Palomäki
Loukasmäki
Mäkilanta
Nevalehto
Vilponen
Kreekka
Luoma
Filanmäki
Asukaniluhta
Lähdeskytö
Hatakytö
Hautala
Mäkelä
Kumpula
Mäkiniitty
Kuusineva
Siirilänmäki
Pikahuhta
Rintamäki
Ridanpää
Ritamäki
Mäki-Haapala
Ala-Rantala
Rantala
Ylimäki
Mäntysaari
Kallio
Karhu-Haapala
Karhukallio
Kiimavuori
Sannala
Narjuksenmäki
Kalvesmäki
Ahonta
Ruotsukallio
Kaikukallio
Kaikukallio
Kaik

Koskenmäki
Kyntäänmäki
Kyntäänmäki
Papinkorpi
Kivikangas
Kangas-Koski
Mustakorpi
Kaunismäki
Kangas
Kiviniemenloukko
Kiimanneva
Kumuninmaa
Kumuninkallio
Kumuninsaari
Kumuri
Kiitinoja
Kiitinoja
Saari
Saari
Leposaari
Mikinneva
Kukilankytö
Pikaniemi
Kuusiniemi
Kuusisto
Nurmi
Siitkoskoski
Laiva-Hirvilammi
Hirvilammi
Hirvilammi
Heikkilä
Keskitalo
Miilunmäki
Pihlamäki
Hiltomäki
Hannala
Annala
Päivärinta
Hakala
Antila
Jaskari
Kuusisto
Metsola
Viitikko
Määnpää
Viitikko
Viitikko
Viitikko

FCG Suunnittelukeskus Oy

YLISTARON KUNTA

YLISTARON YLEISKAAVA 2020

Luontoselvitys

720 – C7989

14.9.2007

FCG Finnish Consulting Group
Infra ja ympäristö

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO 1

2 SELVITYSALUE 1

3 TYÖN SUORITTAMINEN JA MENETELMÄT 2
3.1 Lähtöaineisto ja työvaiheet 2
3.2 Arvokkaiden alueiden valintaperusteet 3
3.2.1 Kansainvälisesti arvokkaat kohteet 3
3.2.2 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet 3
3.2.3 Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet 4
3.2.4 Paikallisesti arvokkaat kohteet 4
3.2.5 Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet 5
3.2.6 Kohteiden arvotuskriteerit 5
3.3 Uhanalaisuusluokitus 5

4 SELVITYSALUEEN LUONNON YLEISPIIRTEET 5

5 INVENTOITUJEN ALUEIDEN KUVAUKSET 6

6 ELÄIMISTÖ 8

7 LUONNONSUOJELULLISESTI ARVOKKAAT ALUEET JA KOHTEET 9

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET 20
8.1 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet 20
8.2 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet 21
8.3 Paikallisesti arvokkaat kohteet ja muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet 22
8.4 Luonnonarvot kokonaisuutena sekä ekologiset yhteydet 22

LÄHTEET 23

LIITTEET:

Liite 1. Maastoinventointien kohdealueet
Liite 2. Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Kansikuva M.Nuottajärvi

YLISTARON KUNTA
YLISTARON YLEISKAAVAN 2020 LUONTOSELVITYS

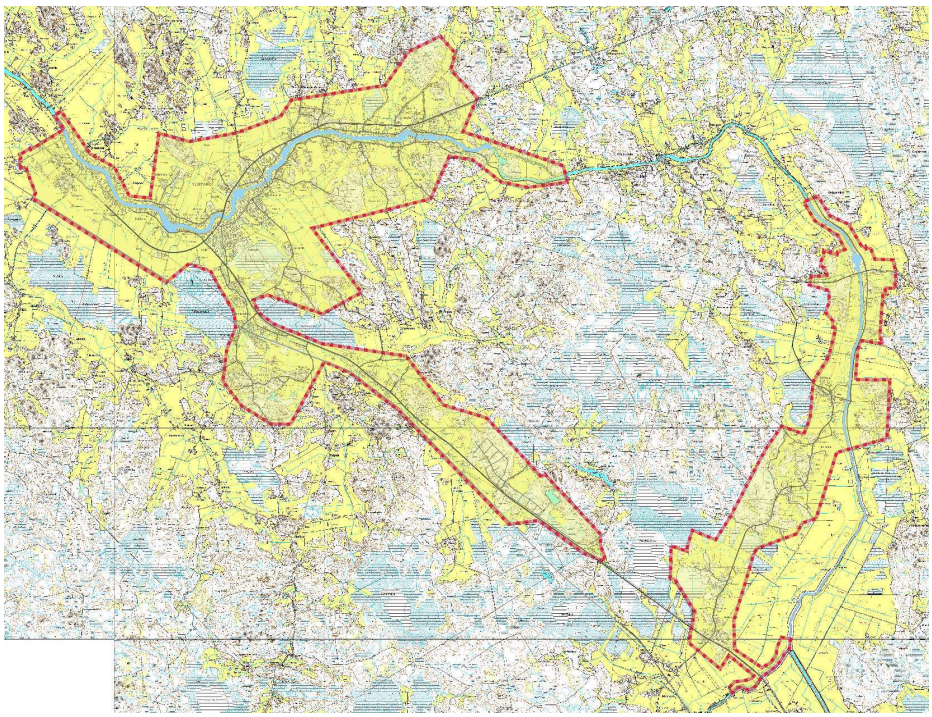
1 JOHDANTO

Tämän työn tavoitteena on laatia Ylistaron yleiskaavan alueelta maankäytön suunnittelua palveleva luontoselvitys. Tekeillä oleva oikeusvaikutteinen yleiskaava laaditaan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteiseksi ohjaamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi. Kyrönjoen ranta-alueisiin kuuluvilla rantavyöhykkeillä yleiskaavaa tullaan käyttämään rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 72§).

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteen ekologinen kestävyys ja luonnonarvojen vaaliminen. Selvityksen tavoitteena yleiskaavan kannalta on, että maankäytön suunnittelussa voidaan huomioida luonnon-suojelun kannalta arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen sekä kasvillisuudeltaan, linnustoltaan ja muulta eläimistöltään arvokkaat alueet. Nämä tavoitteet on mainittu maankäyttö- ja rakennuslaissa (Yleiskaavan laadinta MRL 39 §). Selvityksen on laatinut Ylistaron kunnan toimeksiannosta FM, biologi Marja Nuottajärvi Suunnittelukeskus Oy:n Tampereen aluetoimistosta.

2 SELVITYSALUE

Selvitysalue (kuva 1) sijoittuu Ylistaron kuntaan ja siihen sisältyy Ylistaron Kirkonseutu – Asemanseutu – Kainasto, Ylistaron Kirkonseutu – Kylänpää, Ylistaron Kirkonseutu – Alapää, Halkosaari – Kitinoja sekä osa Kyrönjoen vartta. Alueen pinta-ala on noin 6300 ha. Kirkonseudulta Asemanseudulle, Teräsmäkeen, Kylänpäähän ja Alapäähän ulottuvan alueen kokonaispinta-ala on noin 4700 ha. Halkosaaresta Malkakoskelle ulottuva alue on noin 1600 ha. Selvitysalueeseen sisältyy Kyrönjoen vesialuetta noin 170 ha, ja peltoa noin 3700 ha. Selvitysalueella on valtakunnallisesti arvokasta Kyrönjokilaakson maisema-aluetta ja rakennettua kulttuuriympäristöä.

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus on merkitty kuvaan punaisella.

3 TYÖN SUORITTAMINEN JA MENETELMÄT

3.1 Lähtöaineisto ja työvaiheet

Luontoselvitystyön pohjaksi hankittiin selvitysaluetta koskevat lähtötiedot eli aikaisemmat selvitykset, tutkimukset ja lajihavainnot, joista keskeisimpiä ovat

- Motiivi Oy 2001: Kyrönjoen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen Ylistarossa ja Nurmossa, Luontoselvitys. –Alueelliset ympäristöjulkaisut 243, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.
- Kekäläinen, H. & Molander, L-L. 2003: Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat. –Alueelliset ympäristöjulkaisut 250, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.
- Rapo, J. & Kullas, J. 2004: Maatalouden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma, Ylistaro. –Länsi-Suomen ympäristökeskuksen moniste 118, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.
- Länsi-Suomen ympäristökeskuksen tiedot alueella esiintyvistä uhanalaisista lajeista
- Perinnemaisemainventoinnin maastolomakkeet, Länsi-Suomen ympäristökeskus
- Ympäristöhallinnon Hertta –tietokannan tiedot selvitysalueelta

Selvitysalueen laajuuden vuoksi maastossa keskityttiin inventoimaan sellaiset alueet, joille yleiskaavassa ollaan osoittamassa muuttuvaa maankäyttöä. Maastoinventointien kohdealueet on esitetty liitteessä 1. Alueilla sijaitsevat viljellyt pellot sekä rakennettu ympäristö pihapiireineen jätettiin inventointien ulkopuolelle. Tarkemmin inventoimatta jätettiin myös alueet, joilta on olemassa kattavat, tuoreet inventointitiedot. Tällaisia alueita ovat Kyrönjoen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen Ylistarossa ja Nurmossa –hankkeen luontoselvityksen (Länsi-Suomen ympäristökeskus 2001) sekä Ylistaron maatalouden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelman (Länsi-Suomen ympäristökeskus 2004) yhteydessä inventoidut alueet.

Maastoinventoinneissa alueilta rajattiin luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ja kohteet, joiden valinta- ja arvotusperusteet on esitetty kappaleessa 3.2. Maastoinventoinnit suoritettiin 9. – 11. heinäkuuta 2007. Kattavaa kevääseen ajoittuvaa liito-oravainventointia ei tämän selvityksen yhteydessä laadittu, mutta liito-oravalle hyvin soveltuvilla metsäalueilla tarkkailtiin lajin esiintymiseen viittaavia merkkejä eli lähinnä ulostepapanoita. Ulostepapanoita kertyy liito-oravan pesimiseen, ruokailuun, oleskeluun ja liikkumiseen käyttämien puiden tyviltä. Tällaisia puita ovat erityisesti kookkaat kuuset ja haavat. Löydettyjen papanapuiden perusteella arvioitiin liito-oravan esiintymien eli lisääntymis- ja levähdyspaikkojen (Luonnonsuojelulaki 49 §) rajaukset. Esiintymien rajauksiin sisällytettiin liito-oravalle tärkeät metsän osat eli mahdolliset pesäpuut ja muut papanapuut, niitä ympäröivät kuusikot sekä lehtipuuta, erityisesti haapaa, kasvavat metsiköt. Linnuston, erityisesti suojeltavien tai uhanalaisten lajien osalta ei laadittu kattavia inventointeja. Kasvilajiston osalta havainnoitiin putkilokasveja.

Maastoinventointien pohjalta tässä selvitysraportissa on esitetty inventoitujen alueiden luonnon yleispiirteet sekä maastossa havaittujen luonnonsuojelullisesti arvokkaiden alueiden ja kohteiden kuvaukset arvoluokituksineen. Johtopäätöksissä rajataan rakentamisen ulkopuolelle jätettävät alueet ja annetaan suosituksia luontoarvojen huomioon ottamiseen maankäytön suunnittelussa.

3.2 Arvokkaiden alueiden valintaperusteet

3.2.1 Kansainvälisesti arvokkaat kohteet

Kansainvälisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat

- Natura 2000 –verkoston alueet
- Ramsar -alueet
- kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA –alueet)

3.2.2 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet

Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat

- kansallispuistot
- luonnonpuistot
- suojeluohjelmien kohteet
- erämaa-alueet
- koskiensuojelulain mukaiset vesistöt
- valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet
- kansallisesti tärkeät lintuvesialueet (FINIBA -alueet)
- kohteet, joilla on luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltavia luontotyyppejä
- kohteet, joilla on vesilain mukaisia suojeltavia luontotyyppejä (VL 15a§, VL 17a§)
- äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten sekä vaarantuneiden lajien esiintymispaikat
- erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat (LSL 47§ / LSA 21§)
- luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymät (LSL 49§ / LSA 22§)
- muut arvokkaat luonnonsuojelualueet
- valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat ja kulttuurimaisemat

Luonnonsuojelulaki (20.12.1996/1096) määrittelee yhdeksän suojeltavaa luontotyyppiä, joiden ominaispiirteet on kuvattu luonnonsuojeluasetuksessa (14.2.1997/160). Näihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteet vaarantuvat. Nämä kohteet ovat yleensä hyvin pienialaisia. Luontotyypin suojelu tulee voimaan kun alueellinen ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat (LSL 30§).

Luonnonsuojelulain suojeltavat luontotyypit (LSL 29§):

1. luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt
2. pähkinäpensaslehdot
3. tervaleppäkorvet
4. luonnontilaiset hiekkarannat
5. merenrantaniityt
6. puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit
7. katajakedot, lehdesniityt
8. avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät

Vesilain (20.12.1996/1105) mukaisten suojeltavien luontotyyppien luonnontilan muuttaminen on kiellettyä suoraan vesilain nojalla (1. luku 15a§ ja 17a§). Ympäristölupavirasto voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen.

Vesilain (1. luku 15a§ ja 17a§) mukaiset suojeltavat luontotyypit:

1. Pienet lammet ja järvet (enintään 1 ha) muualla kuin Lapin läänissä (15a§)
2. Fladat ja kluuvijärvet (enintään 10 ha) (15a§)
3. Luonnontilaiset lähteet (17a§)
4. Luonnontilaiset uomat (17a§)

3.2.3 Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat

- valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet
- seutu- ja maakuntakaavan suojelualuevaraukset
- alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat
- maakunnallisesti / seudullisesti merkittävät muut luontokohteet.

3.2.4 Paikallisesti arvokkaat kohteet

Paikallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat

- kohteet, joilla on metsälain 10§:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä
- yleis- ja asemakaavojen suojeluvaraukset
- paikallisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymispaikat
- muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat luontokohteet

Metsälaissa (12.12.1996/1093) on säädetty velvoite säilyttää metsien hoidossa ja käytössä metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt (ML 10§). Nämä elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia. Niitä ei saa hävittää metsänkäytöllä ja niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Metsäasetuksessa (20.12.1996/1200) on kuvattu erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteet tarkemmin. Lain noudattamista valvoo Metsäkeskus.

Metsälain (ML 10 §) erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

1. lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
2. ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin etelä-puolella sijaitsevat letot
3. rehevät lehtolaikut
4. pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
5. rotkot ja kurut
6. jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
7. karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat

3.2.5 Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet eivät ole edellä mainituissa luokissa mutta ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä. Tällaisia ovat esimerkiksi ekologiset käytävät ja suuret yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet. Lisäksi tähän luokkaan kuuluvat luonnonmuistomerkit.

3.2.6 Kohteiden arvotuskriteerit

Kohteiden arvotuskriteereinä käytetään kohteen edustavuutta , luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta sekä luonnon monimuotoisuutta lajitasolla. Alueen arvoa nostaa alueen toimiminen eläimistön lisääntymis- tai ravinnonhankinta-alueena. Mitä harvinaisemmista ja uhanalaisemmista lajeista on kyse, sitä arvokkaampi alue on.

3.3 Uhanalaisuusluokitus

Uhanalaisuusluokitus pohjautuu uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän esitykseen (Rassi ym. 2001), joka on laadittu IUCN:n uusien uhanalaisuusluokkien ja kriteerien mukaisesti. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Lajien alueellinen uhanalaisuus on uuden uhanalaisuusluokituksen mukainen (alueellinen uhanalaistarkastelu 2004), jossa aluejakona käytetään metsäkasvillisuusvyöhykkeitä osa-alueineen. Lajit jaetaan kahteen luokkaan, alueellisesti hävinneet (RE) ja alueellisesti uhanalaiset (RT). Uhanalaisiksi lajeiksi on lisäksi huomioitu ne lajit, jotka on mainittu luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 4, vaikka laji ei ole mukana uudessa uhanalaisten lajien listassa.

4 SELVITYSALUEEN LUONNON YLEISPIIRTEET

Suurin osa Kyrönjoen valuma-alueesta on ollut jääkauden loppuvaiheessa sulamisveden peittämää, minkä jälkeen Itämeren eri kehitysvaiheet ovat ulottuneet Kyrönjoen yläjuoksulle saakka. Sulamisvesien muodostamiin laaksopainanteisiin kerääntyi runsaasti eloperäistä, rikkipitoista savea, joka myös sisältää useita eri metalleja. Savilaaksojen reunoille muodostui moreenirinteitä, kun taas entisiin tulvajärviin kehittyi laaja-alaisia turve-esiintymiä (Rapo & Kullas 2004). Selvitysalueen maaperä on pääosin savea; Kylänpäässä, Kainastolla ja Miiluahteessa esiintyy hiekkamoreenialueita ja Asemansuudulla kalliomaata. Selvitysalueen laajimmat turve-esiintymät ovat Kaukolanneva, Kruudinneva, Tapaninneva ja Hiipakkalanneva.

Ylistaron maisema rakentuu pääosin Kyrönjoen viljelylaaksosta ja sitä ympäröivistä moreeniselänteistä. Koko Kyrönjoen vesistöalue on tulvaherkkää, sillä virtaama- ja vedenkorkeusvaihtelut ovat suuria. Kapean rantavyöhykkeen taakse, etenkin tulva-alueille, on muodostunut laaja-alaisia lieju- ja turvevyöhykkeitä. Joen rantavyöhykkeet ovat liejuista hienoa hietaa ja hiesua. Jokilaaksoissa vallitsevat savi ja siltti, moreenin ja turpeen esiintyessä rantavyöhykkeen ulkopuolella. (Rapo & Kullas 2004)

Ylistaro sijaitsee Etelä-Pohjanmaan eliömaakunnassa, eteläboreaalisen Lounaismaan ja Pohjanmaan rannikon kasvillisuusvyöhykkeen ja keskiboreaalisen Pohjanmaan kasvillisuusvyöhykkeen rajalla, suurimmaksi osaksi jälkimmäisellä vyöhykkeellä. Kyrönjoen välittömässä lähiympäristössä esiintyy rikasta, monipuolista ja monimuotoista luontoa, joka vaihtelee kosteista rantaniityistä metsälaitumiin, tuoreisiin kankaisiin ja puronvarsilehtoihin. Osa vanhoista laidunmaista on kasvanut tai kasvamassa umpeen. Suurinta osaa jokivartta

peittävät rantakasvien rikastamat niityt; niittykasvillisuuden seasta kasvaa rantoja reunustavia nuorten tuomien, harmaaleppien ja hieskoivujen nauhoja ja rantojen tuntumassa kiiltopajupensastoja. Puuttomat niityt avaavat Kyrönjoelle useita kauniita näkymiä alueen poikki kulkevilta maanteiltä. Lehtomaisia, tulvavesien huuhtomia rantoja on Kyrönjokivarressa runsaasti. (Motiivi Oy 2001).

Kyrönjoen ympärillä levittäytyviä viljelylakeuksia täplittävät erikokoiset metsäsaarekkeet, joissa osassa on vielä havaittavissa perinnebiotooppien piirteitä kuten avoimia niittylaikkuja ja hakamaisia reunuksia. Pääasiassa metsäsaarekkeet kuitenkin ovat umpeenkasvaneita tai hakattuja ja luontoarvoiltaan tavanomaisia. Selvitysalueen laajemmat metsäalueet ovat suurimmaksi osaksi tuoreita havupuukankaita sekä kuivahkoja havupuukankaita. Kuivia ja karuja kankaita esiintyy kallioisilla alueilla. Metsien valtapuulajit ovat kuusi ja mänty, lehtipuuta kasvaa yhtenäisimmin metsien reunavyöhykkeillä ja hakkuualoilla. Selvitysalueen metsät ovat pääasiassa tavanomaisia talousmetsiä ja tästä johtuen iäkästä, luonnontilaltaan hyvää metsää ei juurikaan ole lukuun ottamatta pieniä yksittäisiä kuvioita. Rakennetun ympäristön liepeillä metsissä on lisäksi havaittavissa ihmisvaikutusta viljelykarkulaislajien muodossa. Kangasmetsien kasvillisuus on kasvupaikkatyypeille tavanomaista, mustikka- ja puolukkavarvikon hallitsemaa. Selvitysalueelle sijoittuvat suot ovat ojitettuja ja vallitseva suotyyppi on isovarpuräme.

5 INVENTOITUJEN ALUEIDEN KUVAUKSET

Selvitysalueeseen sisältyy Kyrönjoki välittömine lähiympäristöineen, rakennettua ympäristöä ja viljelysalueita niitä täplittävine metsäsaarekkeineen sekä yhtenäisempiä metsäalueita, joita on alueella melko vähän. Tämän selvityksen yhteydessä maastossa inventoidut osa-alueet sijoittuvat Halkosaaren–Kitinojan, Teräsmäen, Kaukolan, Mäki-Pohdon–Tuulivuoren sekä Tyynelän – Kylänpään alueille. Seuraavassa on kuvailtu maastossa inventoitujen alueiden luontotyypit ja kasvillisuus pääpiirteissään. Maastossa inventoitujen alueiden rajaukset on esitetty liitteessä 1.

Halkosaari – Kitinoja: Inventointialueeseen sisältyy Kitinojantien varsien asutusta, viljelyksiä ja niiden keskellä ja reunamilla sijaitsevia metsäsaarekkeita. Metsäsaarekkeet ovat kasvillisuustyypiltään tuoreita mustikkatyypin havupuukankaita, joiden pääpuulaji on vaihdellen kuusi ja mänty. Alueella on tehty hakkuita ja puuston ikä on pääosin melko nuorta; vanhahkon metsän kuvioita sijoittuu lähinnä pihapiirien liepeille. Hakkuualoilla ja pienissä metsäsaarekkeissa valtapuulaji on koivu, muutoin lehtipuuta kuten koivua ja haapaa kasvaa yhtenäisemmin valoisilla metsänreunoilla. Tuoreiden kankaiden tyypillistä lajistoa ovat mustikka, puolukka, oravanmarja, metsäimarre, metsälauha, metsätähti, vanamo, metsäkastikka ja metsäalvejuuri. Mäkirannan tilan ja Kitinojantien välissä on inventointialueen ainoa lehtomaisen käenkaalimustikkatyypin kuusikankaan kuvio, jolla kasvaa vanhaa kuusikkoa ja sekapuuna koivua ja pihlajaa. Kenttäkerroksessa kasvaa oravanmarjaa, käenkaalia, metsäimarretta, metsämaitikkaa, metsäalvejuurta, metsätähteä, mustikkaa, puolukkaa ja suo-orvokkia. Inventointialueen suot eli Kruudinneva sekä pienemmät suokuviot ovat ojitettuja isovarpurämeitä ja turvekankaita. Rämelajeista soilla kasvavat vaivaiskoivu, suopursu, juolukka, suomuurain, suokukka, tupasvilla ja variksenmarja. Suo-ojien läheisyydessä ja ojituksen seurauksena kuivuneilla soilla on enemmän kangasmetsien lajistoa. Pihapiirien liepeillä sekä ojien ja teiden pientareilla esiintyvää lajistoa ovat mm. mesiangervo, piharatamo, koiranputki, pietaryrtti, hiirenvirna, aitovirna, niittynätkelmä, maitohorsma, voikukka, nokkonen, pelto-ohdake, huopaohdake, ukonputki, lehtosinilatva ja luhtalemmikki.

Teräsmäki: Inventointialueeseen sisältyy rakennettua ja rakenteilla olevaa teollisuusaluetta, muutamia asuintaloja, viljeltyä peltoa sekä metsäaluetta. Plukanmäen pohjois- ja länsiosat ovat tavanomaista talousmetsäaluetta, ja puusto on iältään pääosin varsin nuorta. Inventointialueen itäosan peltojen kaakkoispuolella on tehty avohakkuu, jonka reunamilla on lehtomaista käenkaali - mustikkatyypin havu – lehtipuukangasta sekä ojitettua kangaskorpea. Harjunpään tilan pohjoispuolinen metsikkö on harvennettua vanhahkoa kuusikkoa, jonka aluskasvillisuudessa vallitsee vadelma ja maitohorsma. Plukanmäen koillisrinne on varttunutta tuoretta mustikkatyypin mäntykangasta, jossa on kasvussa nuorta kuusta. Kenttäkerroksen valtalajistoa ovat mustikka, puolukka, variksenmarja, lampaannata, metsätähti ja kangasmaitikka. Paikoin on kallioisia, jäkälää kasvavia kohtia. Suunevan laidalla on tehty avohakkuu. Inventointialueen luoteisosat kasvavat nuorta tiheää sekametsää, joka ojitetuissa korpisissa notkelmissa on kuusivaltaista ja korkeammilla kuivemmilla maastonkohdilla mänty - koivuvaltaista. Alueella on muutamia pienialaisia louhikoita, joiden kivet ovat jäkälä- ja sammalpeitteisiä. Avoimet puustottomat louhikot luovat muutoin tiheään, sulkeutuneeseen metsämaisemaan kauniita kohokohtia. Inventointialueen luoteisosassa, pellon reunalla sijaitsee lato ja vanha pihapiiri. Alueella sijainneesta rakennuksesta on jäljellä perustuksia ja ympäristöön runsaana levinnyt vanha koristekasvi, lehtosinilatva. Vielä avoimen niittymäisen pellonreunan lajistoa ovat myös kissankello ja kalliohatikka. Inventointialueen länsiosassa, vasten Seinäjoentietä sijaitsevassa vanhassa kuusikossa on liito-oravaesiintymä.

Kaukola: Inventointialueeseen kuuluu ojitettua Kaukolannevan suoaluetta, viljeltyjä peltoja, Kainastonluoman vartta sekä rakennettua ympäristöä. Kaukolanneva on vaihtelevalla intensiteetillä ojitettua isovarpurämettä, jonka halki kulkee virkistysreitti. Virkistysreitti on valaistu leveä pururata, joka johtaa Kaukolannevalta Varrasjärvelle, Kitinojalle ja edelleen Halkosaareen. Rämealueella kasvaa tyypillistä rämemännikköä, joka on raskaimmin ojitetulla osalla nuorta ja varsin tiheää. Aluskasvillisuuden lajistoa ovat suopursu, juolukka, suokukka, vaivaiskoivu, suomuurain, variksenmarja, kanerva ja isokarpalo. Kaukolannevan länsilaita peltoa ja rakennettua aluetta vasten on nuoren tiheän lehtipuuston hallitsemaa turvekangasta, jolla kasvaa myös varttunutta koivua. Inventointialueelle sijoittuva osa Kainastonluomasta on omakotitalojen ja niiden pihapiirien reunustamaa. Joen reunuspuustoa ja –kasvillisuutta leimaakin selvästi ihmisvaikutus. Joen varressa kasvaa iäkästä lehtipuuta, lähinnä koivua, ja aluskasvillisuus on korkeakasvuista, rehevää ja paikoin mesiangervovaltaista.

Mäki-Pohto – Tuulivuori: Inventointialue sisältää viljelysten keskelle sijoittuvat Tuulivuoren ja Mäki-Pohdon alueet. Mäki-Pohdon alue on suurimmaksi osaksi rakennettua ympäristöä, jonka liepeiden metsäkuviot ovat lähinnä tuoretta mäntykangasta. Myös Tuulivuoren alueelle sijoittuu mm. muutamia maatiloja talousrakennuksineen. Lounaisrinteessä on laajahko avohakkuu. Tuulivuoren metsät ovat rinteillä ja niiden alla pääosin tuoreita mustikkatyypin kuusi – mäntykankaita ja kallioisella laella karua jäkäläkangasta sekä kalliomännikköä. Tuoreilla kankailla kasvaa sekapuuna haapaa ja koivua, lähinnä kosteammissa painanteissa. Kenttäkerroksen lajistoa ovat mustikka, puolukka, variksenmarja, juolukka ja kanerva. Pellonreunuksilla on lehtomaista käenkaali – mustikkatyypin sekapuukangasta, jossa kasvaa haapaa, kuusta, mäntyä, pihlajaa ja harmaaleppää. Kenttäkerroksen lajistoa ovat mustikka, puolukka, metsätähti, oravanmarja, metsäimarre ja käenkaali. Tuulivuoren länsirinteessä, kallionyppylöiden välisessä painanteessa sijaitsee pieni lampi suursaraisine nevareunuksineen. Lammen rannalla on mökki.

Kuva 1. Näkymä Tuulivuoresta lounaaseen päin (Kuva M. Nuottajärvi)

Tyynelä – Kylänpää: Inventointialueeseen kuuluu Kyrönjokivartta viljelyksineen ja nauhamaisine asutuksineen. Rakentamattomat metsäalueet rajoittuvat pieniin saarekkeisiin viljelysten keskelle ja rakennetun ympäristön liepeille. Luonnonarvot keskittyvät Kyrönjoen rantavyöhykkeeseen sekä muutamiin metsäsaarekkeisiin. Alue on inventoitu aiempina vuosina kattavasti (Motiivi Oy 2001, Rapo & Kullas 2004).

6 ELÄIMISTÖ

Tämän selvityksen yhteydessä eläimistöstä tehtiin maastotöiden yhteydessä satunnaishavaintoja; liito-oravan osalta havainnoitiin ulostepapanoita lajille soveliailla metsäkuvioilla. Maastoinventoinneissa havaittiin seuraavien lajeja tai niiden jälkiä ja jätöksiä: liito-orava, orava, hirvi, metsäjänis, kettu, tiltaltti, teeri, naakka, varis, harakka, sepelkyyhky. Naakkoja esiintyy suurina parvina ainakin Kylänpään ja Kaukolan välisellä alueella. Tiltaltti on vaarantunut uhanalainen laji, joka havaittiin laulamassa Halkosaaren – Kitinojan inventointialueella, Malkasaarentien pohjoispuolella. Teeri puolestaan on silmälläpidettäväksi luokiteltu laji. Teerin jätöksiä havaittiin Teräsmäen inventointialueella, Plukanmäen pohjoisrinteessä.

Aiemmissa selvityksissä (Motiivi Oy 2001, Rapo & Kullas 2004) Ylistaron alueella on mainittu esiintyvän tavanomaisen lintulajiston lisäksi maakotka, ruisrääkkä, tunturipöllö ja koskikara, jotka ovat valtakunnallisesti vaarantuneita uhanalaisia lajeja. Näiden lajien pesimäpaikoista ei ole esitetty tarkkoja tietoja. Myös harvinaisen peltopyyn (NT) mainitaan viihtyvän joenvarren pelto- ja metsäkaistaleilla, erityisesti Kitinojan sillan lähistön pelloilla. Kyrönjoessa on havaittu esiintyvän saukko (Motiivi Oy 2001), joka on sekä silmälläpidettävä laji että EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV mukainen tiukkaan suojelua edellyttävä laji. Saukon pesäpaikoista tai sen pääasiallisista ruokailualueista ei ole tietoja. Ylistaron alueella esiintyy myös uhanalaista hyönteislajistoa, josta selvitysalueella on havaittu sarvimantukuntikas sekä rahkahopeatäplä. Näiden

lajien esiintymispaikkatiedot ovat epätarkkoja (Länsi-Suomen ympäristökeskus).

Kyrönjoen alkuperäiset lohi- ja taimenkannat ovat tuhoutuneet ja joen pengerrystöistä johtuen rapuja esiintyy enää vain osuudella Kirkonkylä - Hanhikoski. Vaikka Kyrönjoen vesi on yleisen käyttöluokituksen mukaan välttävää, esiintyy joessa monipuolinen kalalajisto. (Rapo & Kullas 2004)

Liito-oravasta ei ole selvitysalueelle sijoittuvia aiempia havaintoja lukuun ottamatta selvitysalueen rajalle sijoittuvaa havaintoa Murronsaaressa Teräsmäen teollisuusalueen läheisyydessä. Lisäksi aiempia havaintoja on Varrasjärven ympäristöstä, selvitysalueen ulkopuolelta. Ylistaron kunnan omistamissa metsissä selvitysalueella ei ole metsäsuunnittelun yhteydessä tehdyissä kartoituksissa tehty liito-oravahavaintoja (Metsänhoitoyhdistys Etelä-Pohjanmaa, kirjallinen tieto). Liito-oravan jätöksiä havaittiin tämän selvityksen maastoinventointien yhteydessä Teräsmäen inventointialueella, Seinäjoentien koillispuolella. Alueella on vanhaa kuusikkoa, joka on papanahavaintojen perusteella tulkittava liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Liito-oravaesiintymä on kuvattu tarkemmin kappaleessa 7. Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka selvästi havaittavan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty. Suomessa laji on uhanalainen, uusimmassa uhanalaisluokituksessa vaarantunut (Rassi ym. 2001). Liito-oravan luontaisia elinympäristöjä ovat vanhat kuusivaltaiset sekametsät, joissa on kolopuita (Etelä-Suomessa yleensä haapoja) pesäpaikoiksi ja lehtipuita eli haapaa, leppää ja koivua ravinnoksi. Lehtipuusto voi olla kuusimetsässä pieninä ryhminä tai hajallaan. Liito-oravametsissä on tyypillisesti monenikäistä metsää ja useita eri latvuskerroksia. Lisääntymis- ja levähdysalueet sijaitsevat usein kallioiden juurilla, rinteissä ja pienvesistöjen varsilla. Myös rauhalliset suuripuiset puistot ja puutarhat kelpaavat liito-oraville, mikäli kolopuita on tarjolla. Liito-oravat käyttävät päivänviettoon myös tavallisen oravan rakentamia risupesiä, jotka voivat sijaita metsäalueen puhtaassa kuusikossa. Liito-oravalle tärkeitä metsän osia voivat siis olla myös ruokailu- ja pesälaikkujen väliset kuusimetsän osat. (Hanski 2003)

7 LUONNONSUOJELULLISESTI ARVOKKAAT ALUEET JA KOHTEET

Maastoinventointien kohdealueet on esitetty kokonaisuutena kartalla, joka on liitteenä 1. Maastoinventointien ja aiempien inventointien perusteella rajatut luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja kohteet on esitetty liitteessä 2. Kohteiden numerointi kartalla ja tekstissä on yhtenäinen. Kohteet 32 – 117 on lueteltu taulukossa 1. Nämä kohteet on inventoitu maatalouden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelman yhteydessä (Rapo & KUllas 2004).

1. Kyrönjokilaakson arvokas maisema-alue
Arvoluokka: Valtakunnallisesti arvokas
Pinta-ala: 14185 ha (koko alue, vain osa kaava-alueella)

Kyrönjokilaakso on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi sekä maisema-alueena (ympäristöministeriö 1993) että valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisena ympäristönä (Museovirasto ja ympäristöministeriö 1993). Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien seudun tunnusomaisimmat piirteet ovat hyvin edustettuna Kyrönjokilaaksossa. Maiseman ytimenä on selväpiirteisessä uomassaan virtaava Kyrönjoki, jonka juoksuun matalat lietesaaret ja kynnyskohdissa kohisevat pienehköt kosket tuovat vaihtelua. Jokilaakson viljelyaukea on enimmillään noin neljä kilometriä leveä pusertuen muutamin paikoin aivan kapeaksi. Tasainen peltolakeus muuttuu laaksosta etäännyttäessä loi-

vasti kumpuilevaksi, metsien ja soiden luonnehtimaksi vedenjakaja-alueeksi. Jokilaakson yhtenäisestä viljelyvyöhykkeestä lähtee viljelymaiseman haarakkeita pitäjien eri puolille.

Ylistaron jokilaakso on Pohjanmaan liuskekivivyöhykettä, ja alajuoksulla kallioperä on Vaasan graniitiksi sanottua kiveä. Leveässä ja mutkaisessa jokilaaksossa on maankohoamisen eri vaiheissa syntyneitä paksuja savikerroksia ja niiden päällä joen kuljettamista lietteistä kertyneitä tulvakerroksia. Hienojakoiset sedimentit jatkuvat ohenevina patjoina kauas uoman sivuille. Vain paikoin Kyrönjoki on uurtanut uomansa kallioperään asti. Liuskeinen kallioperä paljastuu muun muassa Ylistaron kirkonkylän kohdalla. Kyrönjokilaakson peltolakeuksia on pidetty yhtenä maamme parhaista maanviljelyalueista. Jokilaakson luontoa elävöittävät paikoin perinnemaisemat, laidunnettavat rantojen tulvaniityt ja laidunsaaret. (Ympäristöhallinnon www-sivut, http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=111147&lan=fi)

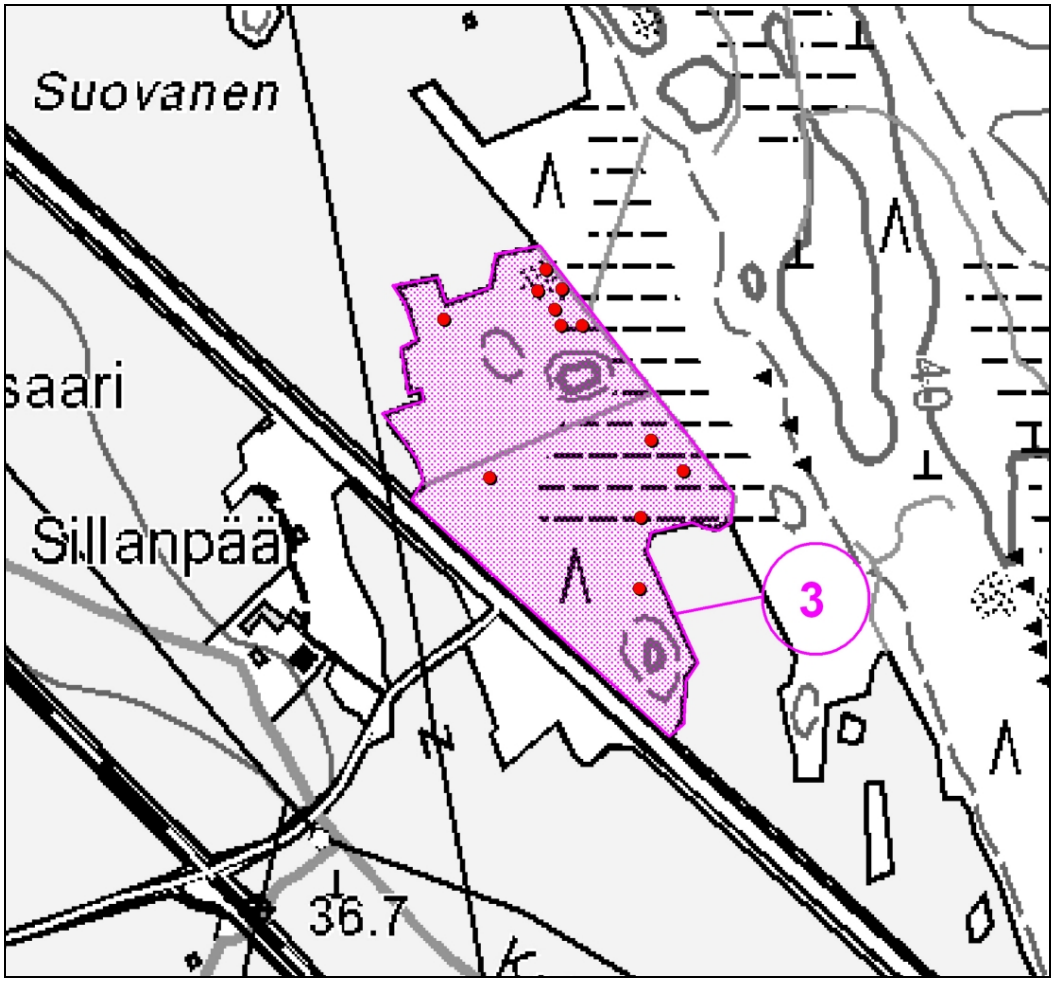
2. Kyrönjoki
Arvoluokka: Valtakunnallisesti arvokas
Pinta-ala: 747 ha (koko kohde, vain osa kaava-alueella)

Kyrönjoen keski- ja alaosa Hanhikosken alapuolella lukeutuu valtakunnallisesti arvokkaaksi suojelluksi joeksi (Ympäristöhallinnon Hertta –tietokanta). Kyrönjoki on Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan valtavirta (valuma-alue 4 923 km2). Kyrönjoen isojen latvahaarojen, Seinäjoen, Jalasjoen ja Kauhajoen lähteet ovat Suomenselän vedenjakajalla lomittain Kokemäenjoen ja Karvianjoen lähteiden kanssa. Kyrönjoen pääuoma alkaa Kauhajoen ja Jalasjoen yhtymäkohdasta Kurikassa ja Kyrönjoki laskee Perämeren Vassorfjärdeniin Vaasan pohjoispuolella. Vesistöalueen luonnonolosuhteille on tyypillistä loivapiirteinen topografia ja maaperän hienorakeisuus. Vallitsevana maalajina on rannikolla moreeni ja jokilaaksoissa savi ja siltti, muualla vallitsevat turve ja moreeni. Kyrönjoen valuma-alueen erityispiirre ovat alunamaat eli happamat sulfaattimaat. Kyrönjoen vesistöaluetta luonnehtivat suuret virtaama- ja vedenkorkeusvaihtelut sekä tulvaherkkyys, jokiuoman kaltevuus on kauttaaltaan pieni ja joen keskiosalla se on erityisen pieni. Siten Ilmajoen Koskenkorvan padon ja Ylistaron Malkakosken välillä on lähes 50 km pitkä suvantojakso, jolla pudotus on vain muutamia senttimetrejä/ km. Tulvahaittojen torjumiseksi on tehty runsaasti vesistötöitä: purojen ja jokien perkauksia, uoman oikaisuja, pengerryksiä ja tekojärviä. (Rautio, Aaltonen & Storberg 2006)

3. Liito-oravaesiintymä
Arvoluokka: Valtakunnallisesti arvokas
Pinta-ala: 5 ha

Plukanmäen ja Seinäjoentientien välissä, Teräsmäen teollisuusalueen läheisyydessä on liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka (tässä käytetty termiä esiintymä) (kuva 2). Esiintymän pinta-ala on noin viisi hehtaaria eli se on riittävä laaja toimiakseen luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittamana liito-oravan vakituisena lisääntymis- ja levähdyspaikkana. Papanoita löydettiin yhteensä seitsemän kuusen ja viiden haavan tyveltä. Papanamäärät vaihtelivat muutamasta kymmenestä useaan sataan papanaan. Yhdessä papanoidussa kuusessa oli maasta käsin tarkastellen risupesä eli tämä kuusi on mahdollinen liito-oravan pesäpuu. Esiintymän alue on haapaa ja koivua sekapuuna kasvavaa vanhaa järeää kuusikkoa, jossa on kasvussa myös nuorempaa kuusta. Osa esiintymän alasta on ojitettua mustikkakorpea, osa tuoretta mustikkatyypin kuusikangasta ja osa tuoretta käenkaali – oravanmarjatyypin kuusilehtoa, jonka lajistoa ovat käenkaali, oravanmarja, metsäalvejuuri, riidenlieko, metsäimarre, metsäkorte ja sudenmarja. Esiintymän luoteisosan pellonreunuksel-

la, vanhan ladon ympärillä, on vaihtelevan ikäinen haavikko. Esiintymän puusto on siis liito-oravan kannalta suojaa antavaa, monipuolista ja monilatvuksista, alueella on vanhoja haapoja potentiaalisiksi pesäpuiksi sekä nuorempaa lehtipuustoa ravinnonlähteeksi. Esiintymän koillis – itäpuolella on nuorta sekametsää, jonka alueella liito-orava voi lisäksi käydä ruokailemassa. Pääasialliset liito-oravan kulkuyhteydet ovat todennäköisesti pellonreunusmetsät pohjoiseen sekä kaakkoon ja itään, missä on aiempia liito-oravahavaintopaikkoja Murronsaaressa sekä Varrasjärven ympäristössä (Länsi-Suomen ympäristökeskus, kirjallinen tieto).

Kuva 2. Plukanmäen ja Seinäjoentien välissä sijaitseva liito-oravaesiintymä. Punaiset täplät osoittavat liito-orava käyttämien puiden (papanapuiden) sijainnit.

4. Louhikot
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1,1 ha

Plukanmäen luoteeseen laskevan rinteen alla on pienialaisia louhikoita, joiden kivet ovat osittain jäkälä- ja sammalpeitteisiä. Louhikot ovat mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Louhikon kivien lomassa kasvavaa kasvilajistoa ovat puolukka, mustikka, suopursu, juolukka, variksenmarja, metsäalvejuuri ja metsäimarre. Avoimet puustottomat louhikot luovat muutoin tiheään, sulkeutuneeseen metsämaisemaan kauniita kohokohtia.

5. Tuulivuoren lampi ja kalliometsät
Arvoluokka: Valtakunnallisesti / Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 8,3 ha

Tuulivuoren laella, kalliopainanteessa sijaitsee pieni, noin 0,08 ha laajuinen lampi, jota reunustaa suursarainen nevavyöhyke. Lampi on vesilain 15 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi ja lammen välitön lähiympäristö on metsälain 10 §:n mukainen metsäluonnon erityisen tärkeä elinympäristö. Vesilain luontotyypit luetaan valtakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi, tässä tapauksessa lammen rannalle rakennettu mökki on heikentänyt kohteen luonnontilaa. Lammen nevareunuksella kasvaa mm. jouhivihvilää, korpikastikkaa, pullosaraa ja luhtasaraa. Nevavyöhyke rajautuu kallioihin ja kangasmetsäkasvillisuuteen.

Kohteeseen on sisällytetty Tuulivuoren lakien kalliometsät, jotka ovat mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä ja siten paikallista arvoluokkaa. Tuulivuoren kalliometsät ovat osittain jäkälä- ja sammalpeitteisiä kalliopaljastumia, joiden laiteilla ja painanteissa kasvaa mäntyä ja katajaa sekä muutamia kuusia. Kenttäkerroksen lajistoa ovat painanteissa esiintyvät lampaannata, ahosuolaheinä, metsälauha, puolukka, variksenmarja, juolukka ja kanerva.

6. Peltomäen haka
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,5 ha

Kohde on vanhan torpan sijoilla oleva 1970-luvun puoliväliin vasikka- ja lammaslaitumena ollut hakakaistale. Haassa ovat riihi sekä vanhat perustukset ja pieniä kiviraunioita. Vanhojen kookkaiden havupuiden ja koivujen lomaan niittylaikuille on levittäytynyt runsaasti lehtipuuta ja pensaikkoa, joita on aika ajoin raivattu. Aluskasvillisuudeltaan haka on pääosin tuoretta heinäniittyä, jonka lajisto kielii rehevöitymisestä. Paahteisissa osissa on vaatimatonta ketoa. Pienessä painanteessa on hiukan kosteaa suurruohoniittyä. Huomionarvoinen laji on nurmitatar. (Kekäläinen & Molander 2003)

7. Kitinojan kallioketo
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,4 ha

Kitinojalla peltojen ympäröimän matalan selänteen lakiosassa on pieni kallioketo- ja niittyalue. Aluetta on laidunnettu 1800-luvulta lähtien. Nykyisen isännän aikaan molemmilla laitumilla, joihin kuuluu myös noin 2 hehtaaria peltoa, ovat käyneet 6-7 lehmää ja joutokarja. Laidunnus on päättynyt vuonna 1992. Edellisen isännän aikana kallion lakiosissa ovat laiduntaneet kymmenkunta lammasta sekä ennen traktoriaikakautta jopa 7 hevosta. Navetan takana laidunsi tällöin 6-7 lehmää. Pohjoisin, eri tilaan kuuluva niitty on ollut 1950-luvulle saakka muutaman lehmän ja hevosen laitumena. Sammaleiset kalliokedot ovat kylänurmikan tai nurmiröllin sekä lampaannadan, ahosuolaheinän, heinätähtimön ja maksaruohojen vallitsemia. Kalliopainanteissa kasvillisuutta leimaavat nurmilauha, kylänurmikka sekä polvipuntarpää. Pohjoisin osa on paikoin suurten ruohojen kirjavoimaa tuoretta niittyheinää, ja navetan takana on vaatimatonta kosteaa heinäniittyä. Niittyjen laitamilla kasvaa mänty sekä yksittäisiä lehtipuita. Kallion pohjoisreunalla on muutamia katajapensaita. Huomionarvoinen laji on hetekaali. (Kekäläinen & Molander 2003)

8. Kylänpään joenrantaniitty
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,8 ha

Kylänpäässä Kyrönjoen ylittävän sillan kupeessa joen pohjoisrannalla on avoimena säilynyttä rantaniittyä. Niityn erottaa tiestä kapea peltokaistale. Jokivarsi on osa arvosta Kyrönjoen maisema-aluetta. Rantakaistaletta on laidunnettu nautakarjalla 1950-luvulla. Rantaa on raivattu viimeksi vuonna 1994.

Rantatasanteella ja jyrkällä törmällä levittäytyvät mesiangervovaltaiset rantaniityt, joiden lajistosta mainittakoon myös pietaryrtti, hiirenvirna, huopaohdake, karhuputki, koiranputki ja nokkonen sekä törmällä kookkaat heinät. Lisäksi niityn keskiosassa kasvaa karhunköynnöstä ja rantatädykettä. Rannan puolella on kapealti kastikoiden ja ruokohelpin vallitsemaa heinätulvaniittyä ja vesirajassa katkeileva viiltosaravyöhyke. Matalassa vedessä on paikoin harvaa kortteikkoa. Sillan kupeeseen ja törmän laelle sijoittuva puusto kehystää niittymaisemaa. (Kekäläinen & Molander 2003)

9. Kamppilan joenrantaniitty
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1,9 ha

Ylistaron kirkon kohdalla on Kyrönjoen eteläpuolella laaja niittyalue, joka sisältyy Kyrönjoen maisema-alueeseen. Rantaniitty on ollut pitkään käyttämättä. Viimeksi siellä on laiduntanut kymmenkunta lehmää 1970-luvun puolivälissä. Tarkempaa tietoa alueen historiasta ei ole. Kasvillisuus on kastikoiden ja ruokohelpin luonnehtimien niittyjen, laajojen ranta-alpikasvustojen sekä tuoreiden mesiangervon, pietaryrtin, nokkosen ja huopaohdakkeen vallitsemien niittyjen mosaiikkia. Pohjoisosassa myös lehtotähtimö, keltaängelmä ja karhunköynnös ovat runsaslukuisia. Myös rantatädykettä esiintyy. Rantoja reunustaa kapea ja katkeileva viilto- tai vesisaravaltainen vyöhyke. Paikoin uloinna on kapealti harvaa korteikkoa. Koilliseen työntyvän niittyniemekkeen tyvellä on kapea lehtotähtimön luonnehtima tulvametsäkaistale. Joen törmät ovat hyvin jyrkät ja niiden kookasta lehtipuustoa ja pensaikkoa on raivattu talvella 1996. Törmällä kasvaa kurjenkello. Aiemmin avoimelle niitylle oli vuoteen 2004 mennessä kasvanut kauttaaltaan nuorta tiheää nuorta lehtipuustoa ja pensaikkoa; aluskasvillisuuden oli vallannut mesiangervo. Perinnebiotoopin arvot olisivat vielä hoidolla pelastettavissa. (Kekäläinen & Molander 2003, Rapo & Kullas 2004)

10. Heinäsaari
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,9 ha

Inventoitu kohde on Kyrönjoen Köykänkosken alapuolelle sijoittuva heinäsaari. 1930-luvulla saaresta niitettiin heinää hevosille, joita myös laidunnettiin saaressa. 1940-luvulta vuoteen 1969 saareen uitettiin 3-5 vasikkaa. Myös lampaita, joita enimmillään oli 25, kuljetettiin saareen. Saaren keskiosaan istutettiin 1960-luvn alussa lukuisia koristepensaita ja –puita. Saaressa on vanha hyväkuntoinen hirsilato. Niityt ovat pääosin suurten ruohojen luonnehtimia. Heinävaltaisia rantaniittyjä on vähemmän. Vesirajassa on viilto- ja vesisaraikkoja. Vähäinen puusto ja pensaikko ovat sijoittuneet jokitöyräälle. Keskiosan metsäsaarekkeet ovat pohjoisreunaltaan kuusivaltaisia, koivun hallitessa eteläosia. Saarekkeiden väliin on levittäytynyt haapaa. Aluskasvillisuudeltaan tiheät metsiköt ovat nokkosen ja mesiangervon vallitsemia. Huomionarvoine laji on rantatädyke. Perinnemaisemainventointivuoden 1994 jälkeen suurruohoniityt ovat levinneet koko rantavyöhykkeelle ja vähentäneet lajiston

monimuotoisuutta. Saari on myös kasvanut pahasti umpeen harmaalepän, haavan ja hieskoivun levittäytyessä aiemmin avoimille alueille. raivauksella ja niitolla alueen maisemalliset arvot ja luonnonarvot olisivat palautettavissa. (Kekäläinen & Molander 2003, Motiivi Oy 2001, Repo & Kullas 2004)

11. Tehtaanmäen laitumet
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1,0 ha

Inventoitu alue on Tehtaanmäellä kylätien varressa oleva, kahden tilan maista koostuva laidunalue. Alueet ovat olleet pitkään nautakarjan laitumina, ja tien itäpuolella on laidunnettu myös hevosia. Kesällä 1996 tien itäpuolella laidunsi 7 lehmää iltalypsyn jälkeen. Tien länsipuoli oli osa laajempaa vasikoiden laidunta. Tien itäpuoli on pohjoiskulmastaan kookaspuustoista käenkaali-mustikkatyypin havumetsälaidunta ja tuoretta heinäniittypohjaista mäntyhakaa. Näiden lounaispuolella on lajistoltaan vaatimatonta heinäniittyä. Pienten ruohoisten niittylaikkujen kirjavoima kallioselänne on hyvin katajikkoinen, monin paikoin läpipääsemätön. Laitumen eteläreuna on tuoretta heinäniittyä, joka on kallion puoleiselta reunaltaan hyvin katajikkoinen sekä maahumalan, nurmitädykkeen ja jänönsaran kirjavoimaa. Tien länsipuolella kallion pohjois-reuna on katajahakaa, jonka lajistosta mainittakoon nurmitatar, kurjenkello ja ahomansikka sekä keltamaksaruoho. Kallion katajikossa kasvavat myös punaherukka, taikinamarja ja tuhkapensas. Eteläisin osa laitumesta on ruhoista tuoretta heinäniittyä. Kallio-selänteen reunamilla kasvaa muutamia kookkaita puita, ja nuorta puustoa on kallioilla kohtalaisesti. (Kekäläinen & Molander 2003)

12. Tienvarsiketo
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,1 ha

Kohde on pienialainen keto, jolla kasvaa valtakunnallisesti silmälläpidettävää ketoneilikkaa sekä kurjenkelloa, huopakeltanoa, rohtotädykettä ja luhtatähti-möä. (Motiivi Oy 2001)

13. Rekolan lehtimetsäsaarekkeet
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,4 ha

Lehtimetsäsaarekkeet ovat lehtomaisia, reheviä ja monimuotoisia metsiköitä, joissa kasvaa tuomea, koivua, halavaa, harmaaleppää, kuusta, kiiltopajua ja pihlajaa. Pensas- ja kenttäkerroksessa kasvaa sekä lehtojen että lehtomaisten kankaiden lajeja. Metsäsaarekkeet ovat lajistollisesti monimuotoisia pien-biotooppeja, jotka ovat lajirikkaita, pienilmastoltaan ja kasvuolosuhteiltaan poikkeavia laikkuja niitty- ja peltoympäristössä. (Motiivi Oy 2001)

14. Rekolan lehto
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,8 ha

Kohde on suurruohovaltainen kostea, tulvavaikutteinen puronvarsilehto. Kohteella sijaitseva puro on mahdollinen vesilain 17 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi ja sen välitön lähiympäristö sekä koko lehto ovat mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Lisäksi mesiangervovaltaisessa lehdossa kasvaa alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

15. Rekolan tulvavaikutteinen puronvarsilehto
Arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas
Pinta-ala: 1 ha

Kohteella sijaitseva puro on mahdollisesti vesilain 17 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi ja sen välitön lähiympäristö sekä koko lehtoalue ovat mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Alue on arvokasta, luonnontilaista, tuvavaikutteista puronvarsilehtoa. Etelä-Pohjanmaalla luonnontilaisia puroja on hyvin vähän jäljellä. Puronvarressa kasvaa mm. alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

16. Rekolan tulvavaikutteinen tuomiryteikkö ja suurruohon saartama haavikko
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,3 ha

Kohde on tuomivaltaista, tulvavaikutteista, lehtomaista aluetta sekä keskiravinteista suurruohoniittyä ja haavikkoa. Kohteella kulkee myös luonnontilainen tulvauoma, joka on mahdollisesti vesilain 17 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi ja sen välitön lähiympäristö on mahdollinen metsälain 10 §:n mukainen metsäluonnon erityisen tärkeä elinympäristö. Kohteella kasvaa mm. alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

17. Rekolan lehtomainen saari, lampi ja tulvauoma
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1 ha

Kohde on harmaaleppävaltaista lehtomaista lehtisekametsää, missä sijaitsee luonnontilainen pieni lampi sekä tulvauoma. Lampi on alla hehtaarin laajuinen ja luonnontilainen eli se on mahdollinen vesilain 15 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi. Tulvauoma on mahdollinen vesilain 17 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi. Näiden pienvesien välittömät lähiympäristöt lehtoineen ovat mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Metsäinen alue on arvokasta, luonnonmaantieteellisesti harvinaista lehtoa ja kohteella kasvaa mm. alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

18. Korpelankosken niemi
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,8 ha

Kohde on tuomivaltaista, ravinteista, tuoretta lehtolehtisekametsää sekä kiiltopajupensastoa ja korkeakasvuista rantaniittyä. Kohteella on luonnontilainen tulvauoma, joka on mahdollinen vesilain 17 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi. Tulvauoman välitön lähiympäristö sekä lehto ovat mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Kohde on arvokasta, luonnonmaantieteellisesti harvinaista lehtoa, missä kasvaa mm. alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

19. Lehtomainen kuusikangas
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1,3 ha

Kohde on käenkaali – mustikkatyypin lehtomaista kuusikangasta, joka on alueellisesti harvinaista metsätyyppiä. Alueella ei esiinny erityistä kasvilajistoa. (Motiivi Oy 2001)

20. Puronvarren lehtovyöhyke
Arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas
Pinta-ala: 1 ha

Kohde on maakunnallisesti arvokas tulvavaikutteinen tuomivaltainen kostea puronvarsilehto, jonka läpi kulkee luonnontilainen tulvauoma. Tulvauoma on mahdollinen vesilain 17 a §:n mukainen suojeltava luontotyyppi ja sen välitön lähiympäristö lehtoineen on mahdollinen metsälain 10 §:n mukainen metsäluonnon erityisen arvokas elinympäristö. Alueen yhtenäisyys ja laajuus lisäävät sen arvoa. (Motiivi Oy 2001)

21. Pläkkyrinlahden umpeenkasvanut ranta
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,4 ha

Pläkkyrinlahden ranta on matala- ja korkeakasvuista rantaniittyä (eri kasviyhdyskuntia), missä on mm. tiheä uistinvitayhdyskunta sekä ratamosarpio - keiholehtikasvillisuutta. Umpeenkasvanut lahti on monipuolinen yhdistelmä, joka tarjoaa vesilinnuille ruokailu- ja pesimäpaikkoja. Kohteella sijaitsee myös siirtolohkare. (Motiivi Oy 2001)

22. Vähäjoki
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 2 h

Vähäjoen uoma kasvaa paikoin 20 metrin levyisiksi, pitkiä lampia muistuttaviksi altaiksi. Joki on rehevöitynyt ja vesikasvillisuus on runsasta, joenuoma on luultavasti luonnontilainen tai ainakin ollut pitkän aikaa koskemattomana. Kohteen arvokkaimmat osat ovat uistinvitaa ja ulpukkaa kasvava lampi sekä palleropalpakkoyhdyskunta. (Motiivi Oy 2001)

23. Uhrikosken sukkessiolehto
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,3 h

Uhrikosken sukkessiolehto on paikallisesti arvokas tuoreen lehdon sukkessioeli kehitysvaihe. Lehdon ranta on tulvavaikutteista ja siellä kasvaa alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

24. Ruuskalan saari
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,3 ha

Kohde on runsasravinteinen kostea kotkansiipityypin lehto. Vanhaa monipuolista puustoa vallitsee haapa, alueella on järeitä ja koloisia haapoja. Kohteen lajistossa esiintyy vaateliaita lehtokasveja sekä alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

25. Peltokosken saari ja lehtomainen ranta
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1 ha

Lehtipuusaari on puustoltaan kerroksellinen ja monimuotoinen, lehtomainen ranta on puolestaan Etelä-Pohjanmaalla harvinaista luontotyyppiä. (Motiivi Oy 2001)

26. Tulvavaikutteinen lehtomainen ranta ja niitty
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,4 ha

Kohde on kookkaita tuomia ja harmaaleppiä kasvava loivasti joelle viettävä puustoinen vyöhyke, jossa sekapuina esiintyy joitakin hieskoivuja, haapoja ja pihlajia. Aluskasvillisuus on rehevä ja monilajinen, kohteella kasvaa myös jonkin verran alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

27. Ylipään Seuraintalon ranta
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,1 ha

Kohde on harmaaleppävaltainen lehtomainen saareke ja suurruohoniitty. Lehtomainen, tulvavaikutteinen vyöhyke soveltuu vaativille lehtolajeille, joista saarekkeessa tavataan alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. Saareke edustaa Etelä-Pohjanmaalla luonnonmaantieteellisesti erittäin harvinaisia lehtoja. Lehtolaikun arvoa lisää runsas lahopuusto, joka monipuolistaa lahottajalajistoa; puuston kerroksisuus niin ikään rikastuttaa pienympäristöjä. (Motiivi Oy 2001)

28. Virtalan Seuratuvan metsä
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 2,5 ha

Kohde on tuoretta mustikkatyypin lehtomaista kuusikangasta, jonka alueella sijaitsee mahdollisesti luonnontilainen lähde ja sen välitön lähiympäristö. Alueella kasvaa varttunutta kuusikkoa sekapuunaan vanhaa haapaa sekä mm. koivua ja mäntyä. Metsikössä on lähteinen kostea painauma, jonka laidalla kiven vieressä sijaitsee ilmeisesti lähde. Lehdot ja lehtomaisen kankaat ovat luonnonmaantieteellisesti harvinaisia luontotyyppejä. (Motiivi Oy 2001)

29. Virtalan lehtomainen sekametsä ja pikkusaari

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 1,8 ha

Virtalan lehtomainen sekametsä ja pikkusaari ovat lehtomaista kangasta. Alue on monimuotoinen sekä lajistollisesti että alueellisesti, puusto ja elinympäristöt rikastuvat etenkin rannassa. Vanhat puut muodostavat pienympäristöjä, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden sekä maiseman kannalta arvokkaita. (Motiivi Oy 2001)

30. Osuusmeijerin rantavyöhyke
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,4 ha

Kohde on tuomivaltainen lehtomainen laikku. Lehtolaikku on luonnonmaantieteellisesti harvinaista tyyppiä, jolla esiintyy alueellisesti uhanalaista lehtopal-

samia runsaasti. Tulvavaikutus pitää maaperää ravinteikkaana ja osin paljaana. Puut varjostavat, viilentävät ja kosteuttavat kuvion pienilmastoa. Pääasiassa alue saa kosteutensa Kyrönjoesta. (Motiivi Oy 2001)

31. Kirkonlahden ranta
Arvoluokka: Paikallisesti arvokas
Pinta-ala: 0,1 ha

Kirkonlahden pohjoisrannalla on noin 20 metrin matkalla jyrkästi jokeen vievässä rinteessä suurruohoniittyä, missä suurruohoniityn ja rantaa kiertävien pajukoiden ympäröimänä on pieni lehtomainen, viileän varjoisa lehtipuusaareke, jossa on monipuolinen kasvilajisto. Kohteella kasvaa mm. alueellisesti uhanalaista lehtopalsamia. (Motiivi Oy 2001)

Taulukko 1. Maatalouden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelmassa (Rapo & Kullas 2004) esitetyt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ja kohteet.

NRO	NIMI	ARVOLUOKKA	PINTA-ALA (ha)
32	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,6
33	Puukujanteet pientareineen	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	0,1
34	Vähäjoki 1	Paikallisesti arvokas	1,8
35	Vähäjoki 2	Paikallisesti arvokas	2,3
36	Tuore niitty	Paikallisesti arvokas	0,06
37	Tuore niitty	Paikallisesti arvokas	1,1
38	Metsälaidun	Paikallisesti arvokas	0,5
39	Joenrantaniityt	Paikallisesti arvokas	0,3
40	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
41	Hakamaa	Paikallisesti arvokas	0,3
42	Metsälaidun	Paikallisesti arvokas	2,1
43	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,3
44	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
45	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,3
46	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	1,5
47	Puukujanteet pientareineen	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	0,3
48	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,4
49	Kivisaareke	Paikallisesti arvokas	0,2
50	Joenrantaniitty	Paikallisesti arvokas	0,6
51	Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	1
52	Oja pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
53	Tuore niitty	Paikallisesti arvokas	0,9
54	Hakamaa	Paikallisesti arvokas	1,8
55	Kivisaareke	Paikallisesti arvokas	0,1
56	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,2
57	Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	0,5
58	Metsälaidun	Paikallisesti arvokas	0,8
59	Metsälaidun	Paikallisesti arvokas	2,6
60	Pellon puu- ja pensasryhmä	Paikallisesti arvokas	0,1
61	Hakamaa	Paikallisesti arvokas	0,8
62	Hakamaa	Paikallisesti arvokas	0,8

63	Pellon puu- ja pensasryhmä	Paikallisesti arvokas	0,07
64	Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	0,8
65	Peltosaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,2
66	Peltosaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,2
67	Peltojen metsäsaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,1
68	Hakamaa	Paikallisesti arvokas	0,6
69	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,4
70	Metsälaidun	Paikallisesti arvokas	0,2
71	Hakamaa	Paikallisesti arvokas	1,7
72	Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	0,4
73	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
74	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,8
75	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,5
76	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
77	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
78	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
79	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
80	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,6
81	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,4
82	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
83	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
84	Puukujanne pientareineen	Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde	0,06
85	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
86	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,4
87	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
88	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,6
89	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
90	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
91	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,3
92	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,3
93	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,07
94	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
95	Joenrantaniitty	Paikallisesti arvokas	0,1
96	Ojanotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
97	Peltojen kivisaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,03
98	Peltojen kivisaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,05
99	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,3
100	Peltojen kivisaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,05
101	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,2
102	Peltojen kivisaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,05
103	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,2
104	Peltojen kivisaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,2
105	Peltojen kivisaarekkeet	Paikallisesti arvokas	0,04
106	Pellon ja metsän reunavyöhyke	Paikallisesti arvokas	0,02
107	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,3
108	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2
109	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
110	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,6
111	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
112	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,2

113	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
114	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
115	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,1
116	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,6
117	Jokinotkot pientareineen	Paikallisesti arvokas	0,07

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

8.1 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet

Valtakunnallisesti arvokkaita alueita ja kohteita selvitysalueella ovat Kyrönjokilaakson arvokas maisema-alue, Kyrönjoki suojeltuna jokena ja Teräsmäen liito-oravaesiintymä. Maisema-alueen ominaispiirteet ja niiden säilyminen tulee maankäytön suunnittelussa huomioida rakentamisen sijoittelussa. Rakentamatta jäävien, viljely- tai metsätalouskäytön ulkopuolella olevien maiseman osien kuten niittyjen ja vanhojen laidunten kannalta ensisijainen uhka on umpeenkasvu. Umpeenkasvun estämisen ja luonnonarvojen palauttamisen keinoja ovat raivaus, niitto ja laidunnus.

Kyrönjoki lukeutuu suojeltuihin jokiin, jonka suojeluarvoja tulee maankäytön suunnittelussa turvata. Jokivarren maankäyttö ei saa muodostaa uusia uhkia veden laadulle. Jokipenkereiden kasvillisuus omalta osaltaan pidättää valumavesien kiintoainesta ja suodattaa ravinteita, joten luontaisen kasvillisuuden säilyminen penkereillä on tärkeää.

Teräsmäen teollisuusalueen läheisyydessä sijaitseva liito-oravaesiintymä (kuva 3) tulee säilyttää kokonaisuudessaan kuvassa 2 ja liitteessä 2 esitetyn rajauksen mukaisesti rakentamisen ulkopuolella ja esiintymä tulee pyrkiä säilyttämään mahdollisimman luonnontilaisena. Suunniteltaessa maankäyttöä on ensisijaisesti huolehdittava pesäpuiden ja niiden välittömään läheisyyteen sijoittuvien metsän osien säilyttämisestä sekä havaittujen muiden papanapuiden säilyttämisestä. Pelkkä pesäpuun säästäminen alueella ei liito-oravan kannalta riitä; tutkimusten mukaan liito-orava tarvitsee lisääntymispaikakseen vähintään neljän hehtaarin laajuisen metsäalueen (Hanski 2003). Maankäytön suunnittelussa tulee jättää liito-oravan asuttamat metsiköt varovaisuusperiaatteen mukaisesti riittävän suuriksi (Sierla ym. 2004). Liito-orava käyttää eri vuosina ja vuodenaikoina elinalueensa eri alueita ja kevätaikainen pesä voi sijaita eri metsäalueella kuin kesäaikainen pesä. Hakkuut, rakennustyöt ja muut toimenpiteet liito-oravan esiintymän välittömässä läheisyydessä on suositeltavaa suorittaa liito-oravan lisääntymis- ja pesintäajan (huhti – elokuu) ulkopuolella (Sierla ym. 2004).

Luonnonsuojelulain 49 §:ssä kielletään EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien kuten liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen. Hävittämisellä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden jälkeen esiintymän liito-oravat häviävät, eikä alue enää ole liito-oravalle asumiskelpoinen. Hävittämisessä suurin osa sopivan lisääntymis- ja ruokailumetsikön pinta-alasta sekä suurin osa pesäpuista häviää. Käytännössä liito-oravan lisääntymispaikka hävitetään, jos kaikki latvusyhteydet sinne hävitetään. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa osa esiintymän ydinalueesta, osia ruokailu- ja lisääntymisalueista hakataan, tai esiintymää pilkkomalla ja osa-alueita eristämällä vaikeutetaan tai estetään liito-oravien liikkuminen alueella. Heikentämistä ei tapahdu mikäli toimenpiteet ovat niin vähäisiä, että niiden jälkeenkin alueen voidaan olettaa pitkällä aikavälillä pysyvän liito-oravalle elinkelpoisena. Alue ei välttämättä heikenny, jos

joitain papanapuita (joissa ei ole koloja), esim. kuusia, jää hakkuun tai rakentamisen alle. (Hanski 2003)

Liito-oravan kulkuyhteydet on turvattava jättämällä esiintymää ympäröiville metsäalueille johtavia ekologisia käytäviä. Maankäytön suunnittelussa on pääasia, että esiintymästä ei muodostu eristynyttä saarekketta. Esiintymän ympäristöön säästettävien ekologisten käytävien alue voi olla tavanomaista talousmetsää, iältään nuorta, yli 10 m korkeaa metsää tai vanhempaa metsää. Ekologisen käytävän leveys tulisi olla noin 30 – 40 metriä, tosin liito-oravan on havaittu pystyvän käyttämään huomattavasti kapeampiakin, jopa vain viiden metrin levyisiä käytäviä (Selonen & Hanski 2003). Liito-orava voi hyödyntää liikkumisessa myös nuorta puustoa käsittäviä taimikoita sekä rakennettujen ympäristöjen pihapiirien puustoa. Tutkimuksissa liito-oravien on havaittu käyttävän nuorta puustoa käsittäviä taimikoita ja puustoisia soita mieluummin kuin esimerkiksi kuivia mäntymetsiä (Selonen ym. 2001). Liito-orava liikkuu pääasiassa liitämällä puusta toiseen. Liidot ovat tavallisesti 40 metrin pituisia. Maassa se liikkuu kömpelösti ja yleensä vain muutamia metrejä, jos liito jää lyhyeksi. Teräsmäen alueella liito-orava pystyy käyttämään liikkumiseen sekä pellonreunusmetsien puustoa ja pensastoa, nuoria metsiä sekä rakennetun ympäristön tonttienreunuspuustoa. Alueella tulee pyrkiä säilyttämään yhtenäisiä puustoisia nauhoja, jotka johtavat eri suuntiin, erityisesti Varrasjärven ympäristöön, missä on useita aiempia liito-oravahavaintoja.

Kuva 3. Teräsmäen liito-oravaesiintymän vanhaa kuusikkoa

8.2 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Maakunnallisesti arvokkaita kohteita on selvitysalueella kaksi eli Rekolan tulvavaikutteinen puronvarsilehto ja puronvarren lehtovyöhyke. Nämä kohteet on suositeltavaa rajata rakentamisen ulkopuolelle ja säilyttää ne mahdollisimman luonnontilaisina.

8.3 Paikallisesti arvokkaat kohteet ja muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Selvitysalueella on 105 kappaletta paikallista arvoluokkaa olevaa kohdetta. Nämä kohteet sijoittuvat Kyrönjokivarteen, viljelyksiä täplittäviin metsäsaarekkeisiin ja metsiköiden reunuksiin. Joen rantavyöhykkeellä sekä viljelysten keskellä ja reuna-alueilla sijaitsevilla erikokoisilla niitty- ja ketolaikuilla sekä metsäsaarekkeilla on suuri merkitys kasvillisuuden ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Ne ovat myös maiseman kannalta arvokkaita yksityiskohtia. Metsänreunat ja metsäsaarekkeet sekä erityisesti niiden paisterinteet tarjoavat elinympäristön monille ketojen, niittyjen ja valoisien metsänreunusten kasvilajeille sekä perhosille ja muille hyönteisille, jotka ovat harvinaistumassa vanhojen laidun- ja niittyalueiden vähentyessä. Tällaisten kohteiden uhkana on ensisijaisesti umpeen kasvaminen. Lisäksi jokivarteen sijoittuvat lehtomaiset kankaat ja lehdot ovat Etelä-Pohjanmaalla luonnonmaantieteellisesti harvinaisia (Motiivi Oy 2001). Paikallista arvoluokkaa olevat kohteet on suositeltavaa rajata mahdollisuuksien mukaan rakentamisen ulkopuolelle. Kohteille tai niiden välittömään lähiympäristöön rakennettaessa on suositeltavaa pyrkiä säilyttämään kohteiden ominaispiirteitä kuten puustoa ja muuta kasvillisuutta sekä luontaisia vedenjuoksu-uomia.

Luokkaan 'muu luonnonsuojelullisesti arvokas' kuuluvat kohteet ovat selvitysalueella puukujanteita, joiden arvot liittyvät lähinnä maisemaan ja ne on suositeltavaa mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Lisäksi tähän luokkaan kuuluu muutamia laajempia metsäsaarekkeita, joissa on monipuolisesti luontotyyppejä ja kasvillisuutta. Myös nämä kohteet on suositeltavaa säilyttää mahdollisuuksien mukaan rakentamattomana tai rakennettaessa säilyttää kohteen ominaispiirteitä, esim. puustoa, mahdollisuuksien mukaan.

8.4 Luonnonarvot kokonaisuutena sekä ekologiset yhteydet

Aiempien inventointien sekä tämän selvityksen yhteydessä tehtyjen maastoinventointien pohjalta voidaan todeta, että selvitysalueen luontoarvot keskittyvät Kyrönjoen jokiuoman välittömään läheisyyteen eli sen rantaniityille ja –metsiköihin. Luonnonsuojelullisia arvoja on jossain määrin myös peltolakeuksien metsäsaarekkeissa ja reunusmetsissä, missä arvot liittyvät useimmin perinnebiotooppeihin. Sen sijaan laajemmat metsäalueet sekä suot ovat luonnonarvoiltaan pääasiassa tavanomaisia. Kyrönjoki ja sen varren niityt, pensastot ja metsät muodostavat yhdessä vesielementin kanssa alueelle erityisen arvokkaan luonnonarvojen jatkumon sekä luontaisen ekologisen käytävän.

Maankäytön suunnittelussa rakentamisen ulkopuolelle rajattavista alueista tulee pyrkiä muodostamaan kokonaisuus, jossa luonnonsuojelullisesti arvokkaita alueita ja kohteita ympäröivät suojavyöhykkeet ja niitä yhdistävät ekologiset käytävät. Suojavyöhykkeet ja ekologiset käytävät voivat muodostua alempaa arvoluokkaa olevista luontokohteista tai tavanomaisen metsän alueista. Muodostamalla yhtenäisiä luonnonarvokokonaisuuksia ylläpidetään ekosysteemin toimivuutta sekä arvokkaan eläin- ja kasvilajiston säilymistä ja uudistumista. Ympäristössä, missä metsäsaarekkeet ja viljelykset vuorottelevat, ekologisia käytäviä voidaan pyrkiä muodostamaan säästämällä metsäsaarekkeiden sekä purojen ja ojien reunamien puustoa, pensastoa ja muuta kasvillisuutta yhtenäisinä nauhoina.

LÄHTEET

Hanski, I. K. 2003: Voimalinjojen rakentamisen vaikutukset liito-oravan (Pteromys volans) esiintymiseen ja suotuisaan suojelutasoon. Lausunto 20.10.2003

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. –Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki, 656 s.

Kekäläinen, H. & Molander, L-L. 2003: Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat. –Alueelliset ympäristöjulkaisut 250, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.

Länsi-Suomen ympäristökeskus: Ote alueellisesta uhanalaisaineistosta ja liito-oravatiedoista.

Metsänhoitoyhdistys Etelä-Pohjanmaa: Kirjallinen tieto 5.4.2007.

Motiivi Oy 2001: Kyrönjoen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen Ylistarossa ja Nurmossa, Luontoselvitys. –Alueelliset ympäristöjulkaisut 243, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.

Museovirasto ja ympäristöministeriö (1993). Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. - Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16.

Rapo, J. & Kullas, J. 2004: Maatalouden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma, Ylistaro. –Länsi-Suomen ympäristökeskuksen moniste 118, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Rautio, L. M., Aaltonen, E.-K. & Storberg K.-E. 2006: Kyrönjoen vesistöalueen alustava hoito-ohjelma. –Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa.

Selonen, V., Hanski, I. K. & Stevens, P. C. 2001: Space use of the Siberian flying squirrel Pteromys volans in fragmented forest landscapes. –Ecography 24: 588-600.

Selonen, V. & Hanski, I. K. 2003: Movements of the flying squirrel Pteromys volans in corridors and in matrix habitat. –Ecography 26: 641-651.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. –Suomen ympäristö -sarja 742, Ympäristöministeriö, Helsinki.

Ympäristöministeriö (1993). Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. -Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosasto.

FCG Suunnittelukeskus Oy

Hyväksynyt:

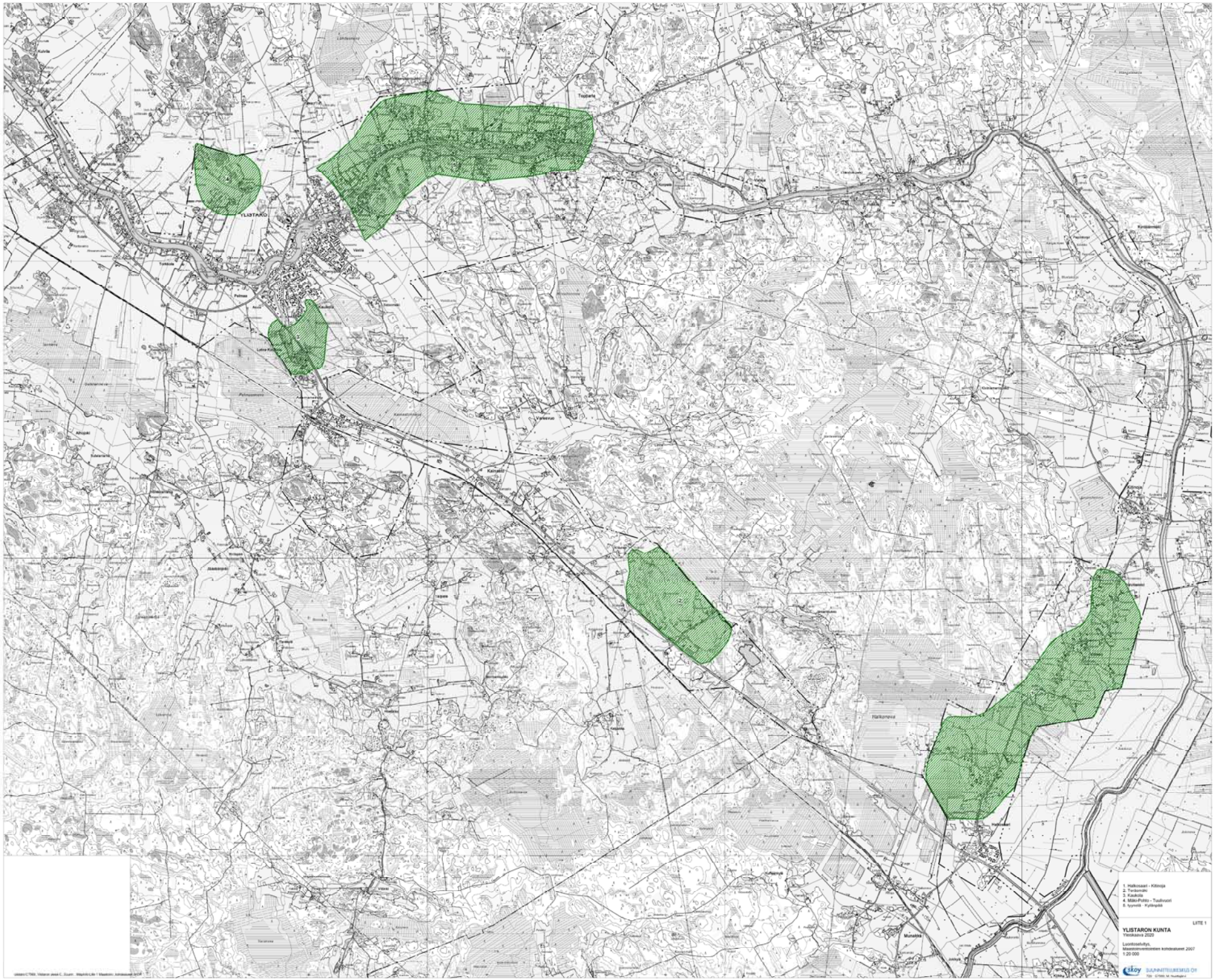
[nimen_selvennys]
[asema_koulutus]

Tarkastanut:

[nimen_selvennys]
[asema_koulutus]

Laatinut:

Marja Nuottajärvi
Biologi, FM

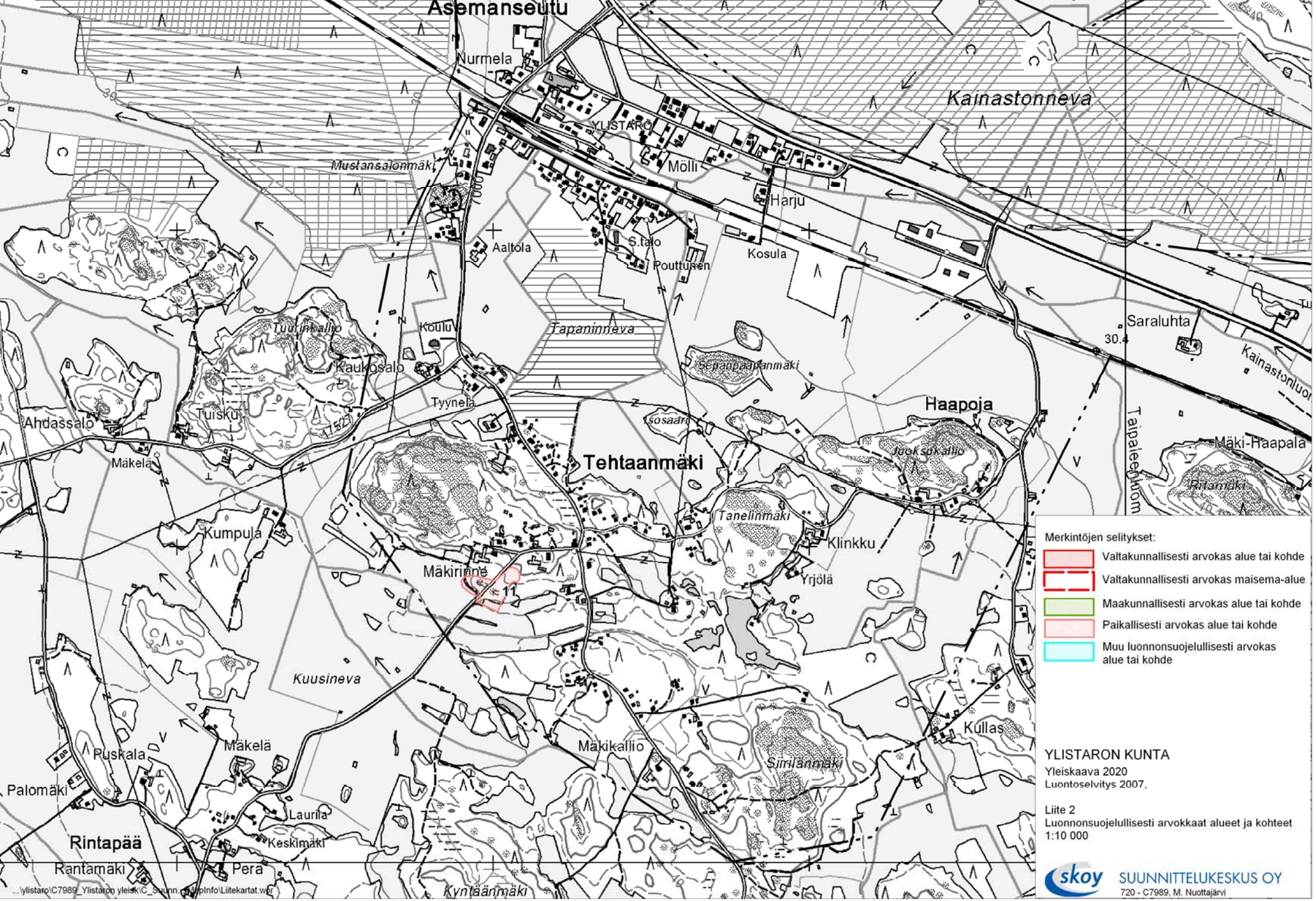

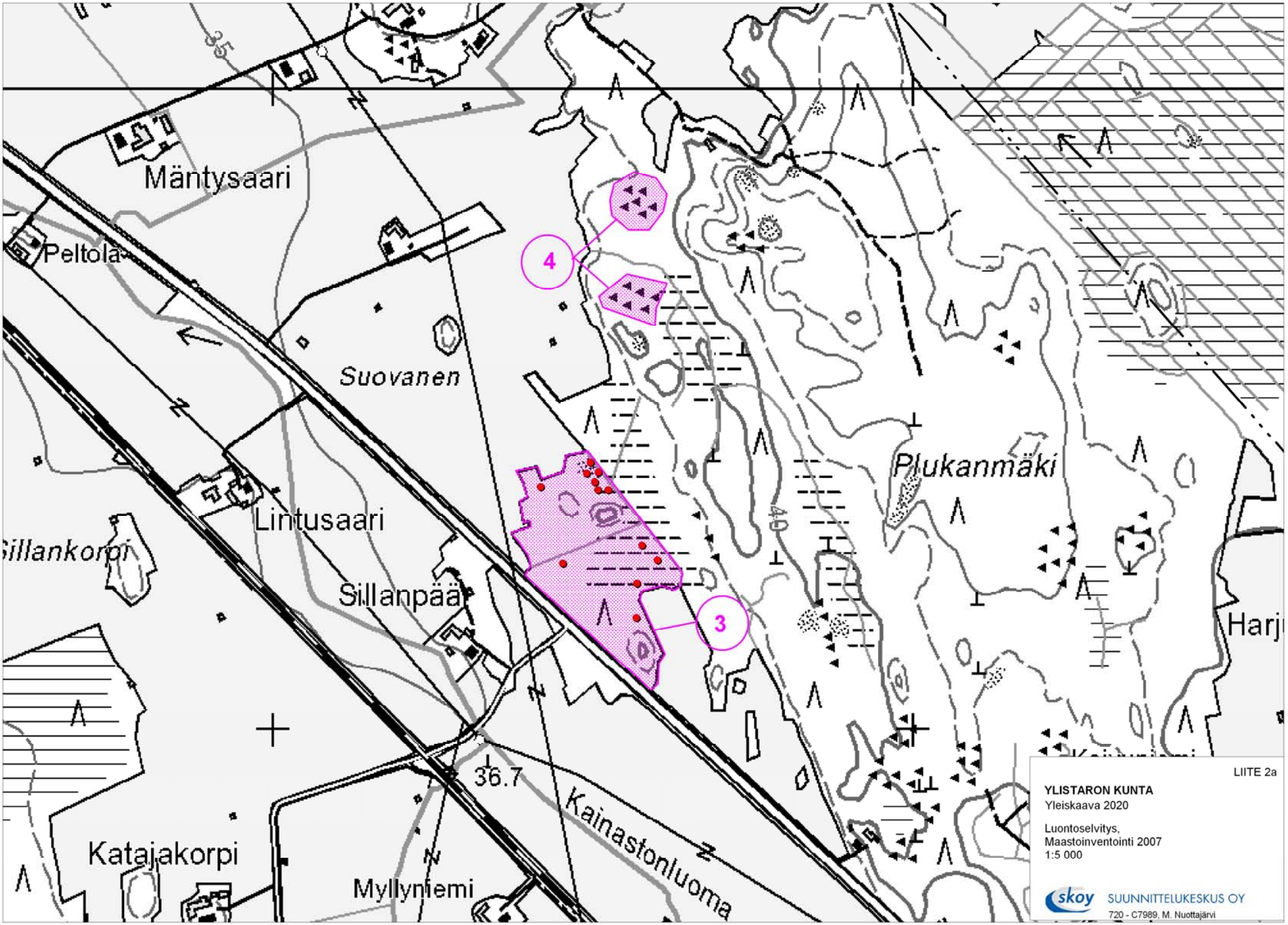
LIITE 1

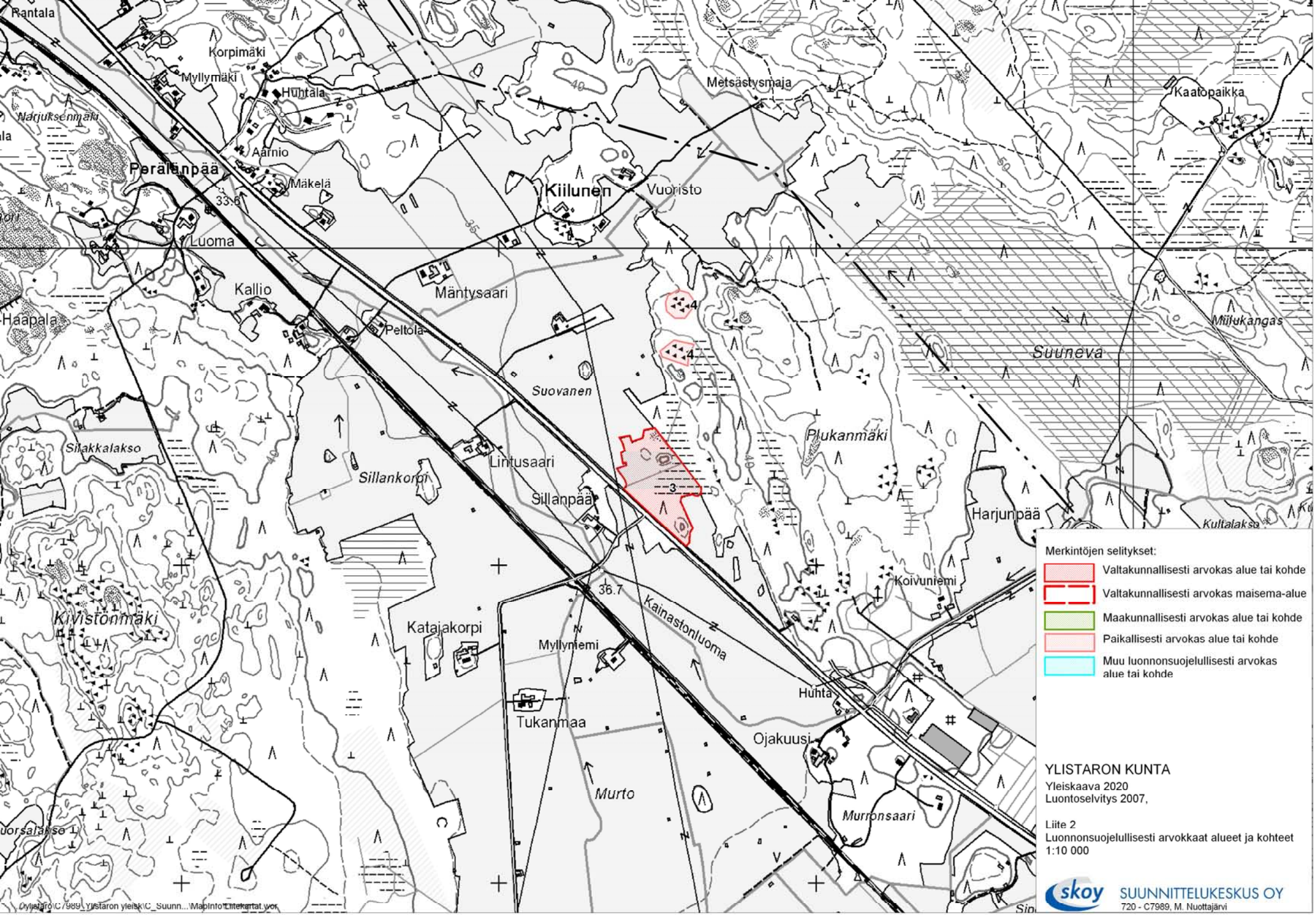
YLISTAARON KUNTA
Yleiskaava 2020

Luontoselvitys,
Maisemanmuutosten kohdealueet 2007
1:20 000

SUUNNITTELUKESKUS OY

Asemanseutu
Nurmela
Kainastonneva
YLISTARO
Mustansalonmäki
Mölli
Harju
Aaltola
S.talo
Pouttunen
Kosula
Tuurinkallio
Koulu
Tapaninneva
Saraluhta
30.4
Kainastonluom
Kaukosalo
Sepänpääntanmäki
Tyynelä
Tuisku
Ahdassalo
Mäkelä
Tehtaanmäki
Haapoja
Mäki-Haapala
Ritamäki
Tanelinmäki
Klinkku
Kumpula
Mäkirinne
11
Yrjölä
Kuusineva
Puskala
Mäkelä
Mäkikallio
Siirilänmäki
Kullas
Palomäki
Laurila
Rintapää
Keskimäki
Rantamäki
Pera
Kyntäänmäki
Merkintöjen selitykset:
Valtakunnallisesti arvokas alue tai kohde
Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
Maakunnallisesti arvokas alue tai kohde
Paikallisesti arvokas alue tai kohde
Muu luonnonsuojelullisesti arvokas alue tai kohde
YLISTARON KUNTA
Yleiskaava 2020
Luontoselvitys 2007,
Liite 2
Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja kohteet
1:10 000
skoy SUUNNITTELUKESKUS OY
720 - C7989, M. Nuottajärvi
...\ylistaro\C7989_Ylistaron yleisk\C_Suunn.ol\MapInfo\Liitekartat.wor

Mäntysaari
Peltola
Suovanen
Lintusaari
Sillankorpi
Sillanpää
Plukanmäki
4
3
36.7
Kainastonluoma
Katajakorpi
Myllyniemi
LIITE 2a
YLISTARON KUNTA
Yleiskaava 2020
Luontoselvitys,
Maastoinventointi 2007
1:5 000
SUUNNITTELUKESKUS OY
720 - C7989, M. Nuottajärvi

Merkintöjen selitykset:

- Valtakunnallisesti arvokas alue tai kohde
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
- Maakunnallisesti arvokas alue tai kohde
- Paikallisesti arvokas alue tai kohde
- Muu luonnonsuojelullisesti arvokas alue tai kohde

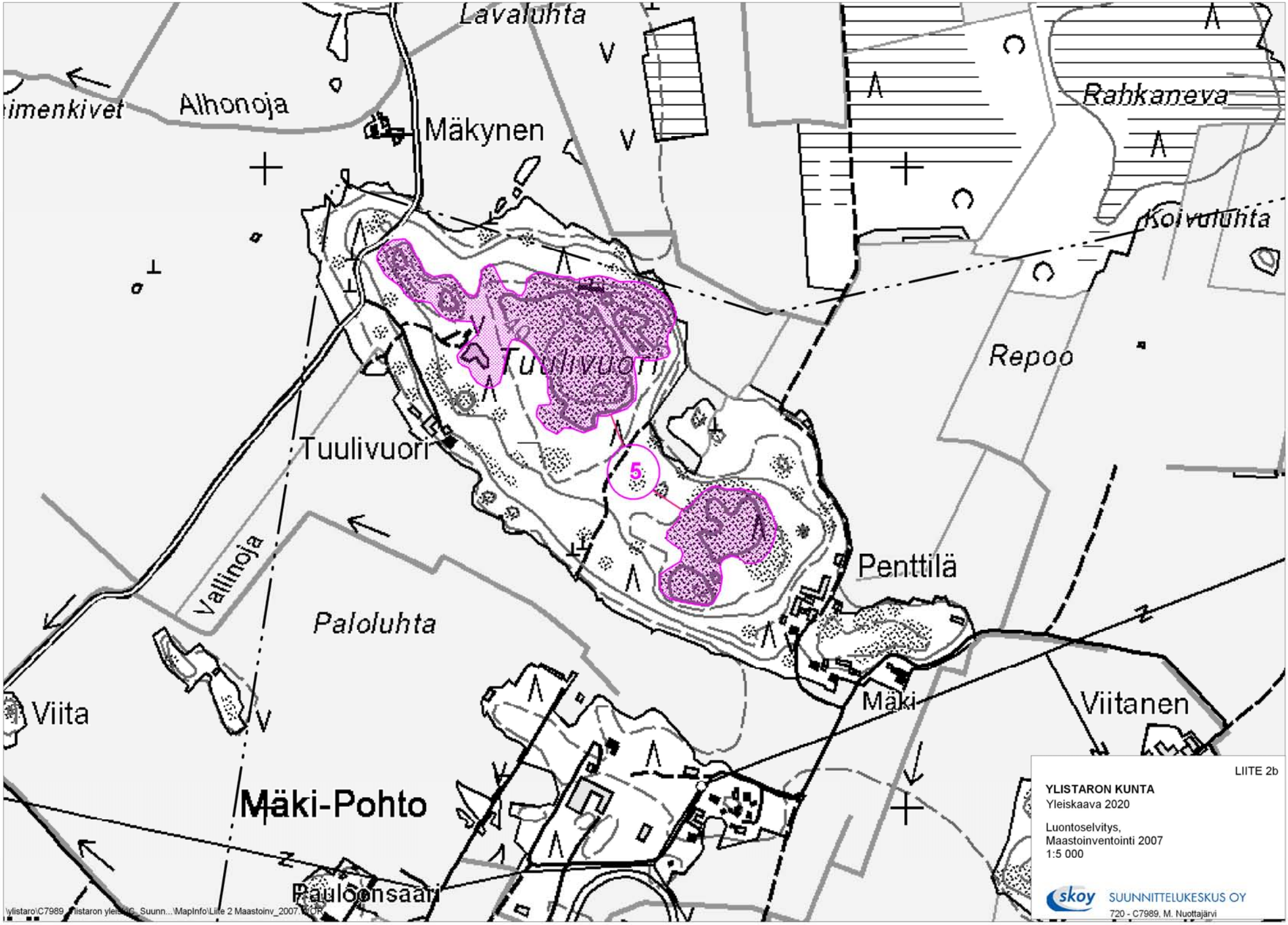
YLISTARON KUNTA

Yleiskaava 2020
Luontoselvitys 2007,

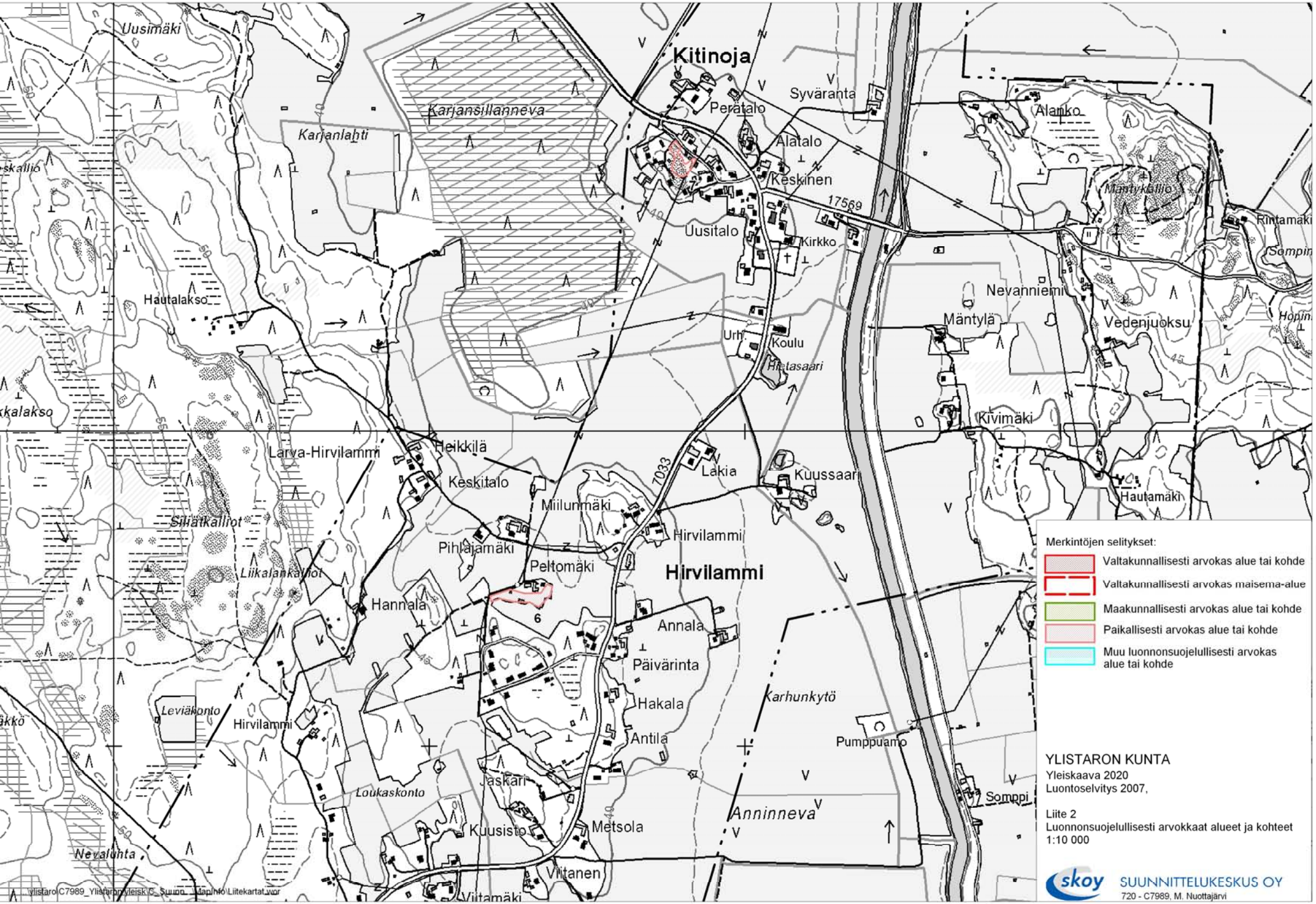
Liite 2
Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja kohteet
1:10 000

SUUNNITTELUKESKUS OY
720 - C7989, M. Nuottajärvi

Ylistaro\C7989_Ylistaron yleisk\C_Suunn...\MapInfo\Liitekartat.wor

Lavaluhta
imenkivet
Alhonoja
Mäkynen
Rahkaneva
Koivuluhta
Tuulivuori
Repoo
Tuulivuori
5
Vallinoja
Penttilä
Paloluhta
Viita
Mäki
Viitanen
Mäki-Pohto
Pauloonsaari
LIITE 2b
YLISTARON KUNTA
Yleiskaava 2020
Luontoselvitys,
Maastoinventointi 2007
1:5 000
skoy SUUNNITTELUKESKUS OY
720 - C7989, M. Nuottajärvi

Merkintöjen selitykset:
Valtakunnallisesti arvokas alue tai kohde
Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
Maakunnallisesti arvokas alue tai kohde
Paikallisesti arvokas alue tai kohde
Muu luonnonsuojelullisesti arvokas alue tai kohde
YLISTARON KUNTA
Yleiskaava 2020
Luontoselvitys 2007,
Liite 2
Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja kohteet
1:10 000
SUUNNITTELUKESKUS OY
Ylistaro
Sutela
Isokylä
Heikkola
Alapää
Mäki-Pohto
Lahti
Opkila
Muurimäki
Vastila
Kamppila
Kaukola
Salonmäki
Pouttula
Karankosaari
Somppila
Mäkynen
Tuulivuori
Panttilä
Hölsölä
Herttuala
Torkkola
Pelmaa
Asula
Latva-Kaukola
Asemanseutu
Isoneva
Gutelanneva
Pelmaanneva
Kaukolanneva
Alhojoki
Hyvänsalo
Siltainkytö
Kaarisalonkytö
Kotokyto
Vetelärantа

Uusimäki
Kitinoja
Karjansillanneva
Karjanlahti
Syväranta
Peratalo
Alatalo
Keskinen
Alanko
Mäntykallio
17569
Uusitalo
Kirkko
Rintamäki
Hautalakso
Nevanniemi
Mäntylä
Vedenjuoksu
Urh.
Koulu
Hietasaari
Kivimäki
Larva-Hirvilammi
Heikkilä
Keskitalo
Lakia
7033
Kuussaari
Hautamäki
Miilunmäki
Siliätkalliot
Pihlajamäki
Hirvilammi
Peltomäki
Hirvilammi
Liikalankalliot
Hannala
6
Annala
Päivärinta
Hakala
Karhunkytö
Leviäkonto
Hirvilammi
Antila
Pumppuamo
Jaskari
Loukaskonto
Kuusisto
Metsola
Anninneva
Somppi
Nevalahta
Viitanen
Viitamäki
Merkintöjen selitykset:
Valtakunnallisesti arvokas alue tai kohde
Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
Maakunnallisesti arvokas alue tai kohde
Paikallisesti arvokas alue tai kohde
Muu luonnonsuojelullisesti arvokas alue tai kohde
YLISTARON KUNTA
Yleiskaava 2020
Luontoselvitys 2007,
Liite 2
Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja kohteet
1:10 000
SUUNNITTELUKESKUS OY
720 - C7989, M. Nuottajärvi
Ylistaro\C7989_Ylistaron yleisk\C_Suunn_Aineisto\Liitekartat.wor

YLISTARON YLEISKAAVAN LAAJENNUSALUEIDEN LUONTOTYYPPITARKASTELU

28.10.2008

Riina Ala-Risku
Pohjanmaan Luontotieto

Ylistaron yleiskaavan laajennusalueiden luontotyyppitarkastelu tehtiin 28.10.2008. Työn tilaaja oli Ylistaron kunta. Laajennusalueet koskevat uusien kotieläintalouden suuryksiköiden varauksia. Niitä tarkastettiin Ylistaron yleiskaava-alueen ulkopuolelta yhteensä 8 kpl (sijainnit liitteessä 1). Varaukset on määritetty sektoreina, joiden säde kussakin kohteessa on 500 m. Sektoreilta selvitettiin ne luontotyypit, joissa on tehtävä tarkempi, mrl:n edellyttämä luontotyyppi- ja lajistoselvitys, mikäli rakentaminen kohdistuu näihin luontotyyppeihin. Tarkastelu tehtiin ilmakuvatulkintana ja maastokäynnillä. Tarkastelu tehtiin alueiden nykytilanteen perusteella, eikä tässä yhteydessä oteta kantaa mahdollisen rakentamisen vaikutuksista luontoon, maisemaan tai virkistysarvoihin rajattujen sektoreiden sisä- tai ulkopuolella.

Luontotyypit, joissa voi olla tarkempaa selvitystarvetta jos rakentaminen kohdistuu niihin, on rajattu kuvissa 1-8. Värisymbolit ovat:

tummanvihreä = uudistusikäinen, runsaslahopuustoinen havumetsä
tummansininen = varttunutta haapaa/leppää/kuusta kasvava rehevä reunametsä
vaaleanpunainen = luonnontilaisen kaltainen suo tai puronvarsi
keltainen = luonnontilaisen kaltainen, laaja kallioalue
ruskeanvihreä = palanut kalliometsä
vaaleansininen = vanha pihapiiri, jossa vanhoja pihapuita ja koristekasveja tai katajaketo
vaaleanvihreä = monivuotinen nurmi tai luonnonlaidun

Koska näillä luontotyypeillä voi olla sellaisia luontoarvoja, jotka tulevat esiin tarkassa ja oikeaan vuodenaikaan tehdyssä, mrl:n mukaisessa luontoselvityksessä, on rakentaminen syytä ohjata pois näiltä alueilta. Muilla kuin liittessä 2 rajatuilla luontotyypeillä ei tämän selvityksen perusteella ole sellaisia luontoarvoja, jotka estäisivät rakentamisen tarkastettujen sektoreiden sisällä.

Kumpula

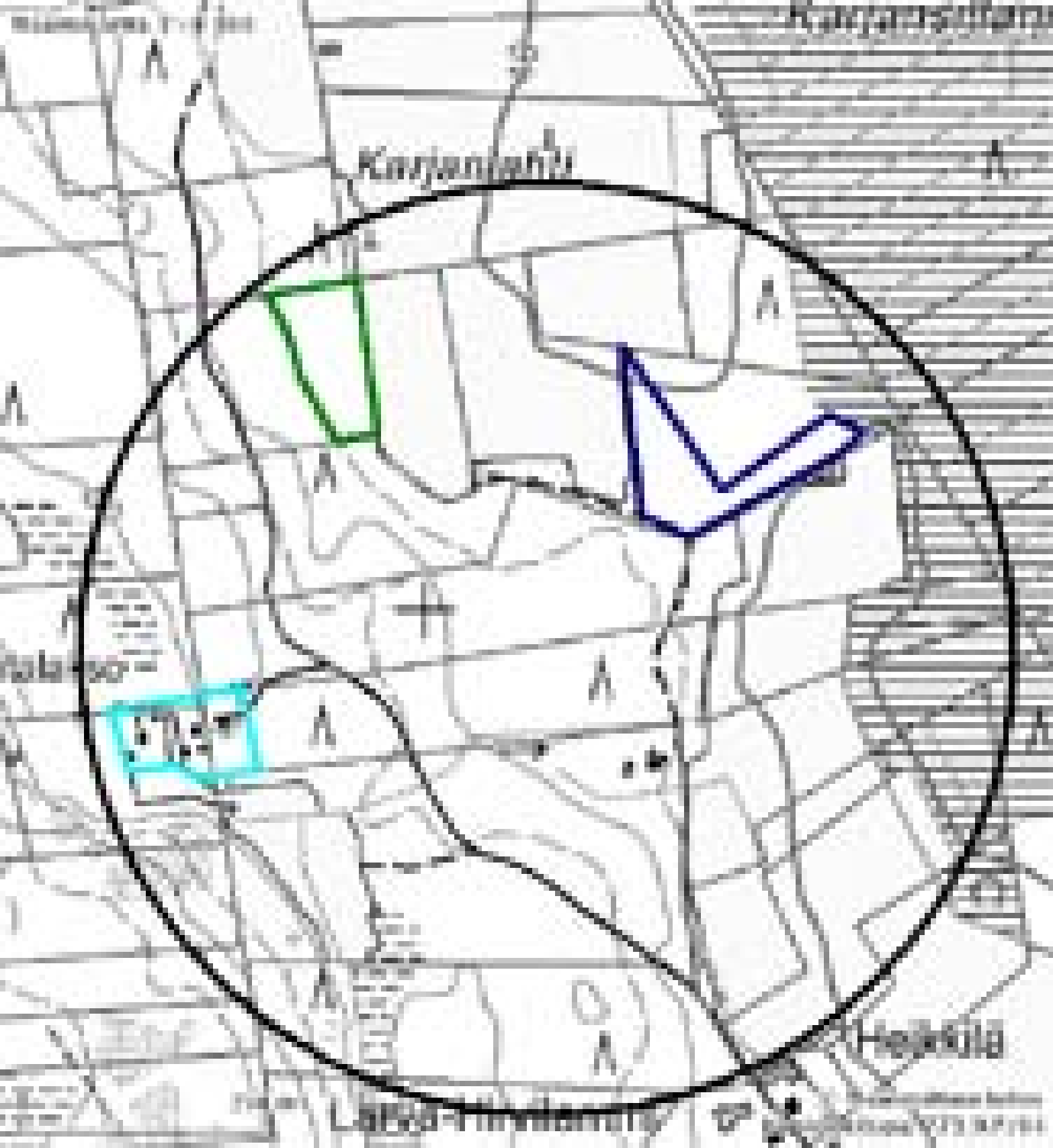

Sutelanlarva
Kuusiman

Siltalinkylä
Nousalo

Palonfaki

Kalrangveva
Pikku-Sahara
Sahara
Rajadarvaja
Rinta
Keltamäki

Lauttasaari
Vallila

Kaivantahti
Kaivansuo
Helkiä

YLISTARO
1
2
3
4
5
6
7
8

YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ
KYRÖNJOEN KULTTUURIMAISEMA.

KULTTUURIYMPÄRISTÖN TAI MAISEMAN
VAALIMISEN KANNALTA TÄRKEÄ ALUE.

AVOIN MAISEMATILA.

RAKENNETUT ALUEET.

METSÄALUE, SULKEUTUNUT MAISEMATILA.

YLISTARO
Yleiskaava 2020

Maisemarakenne

Finnish Consulting Group
Infra ja ympäristö

Suunnittelualа, työnumero ja piirustuksen numero

YSK 720-C7989 Liite 1

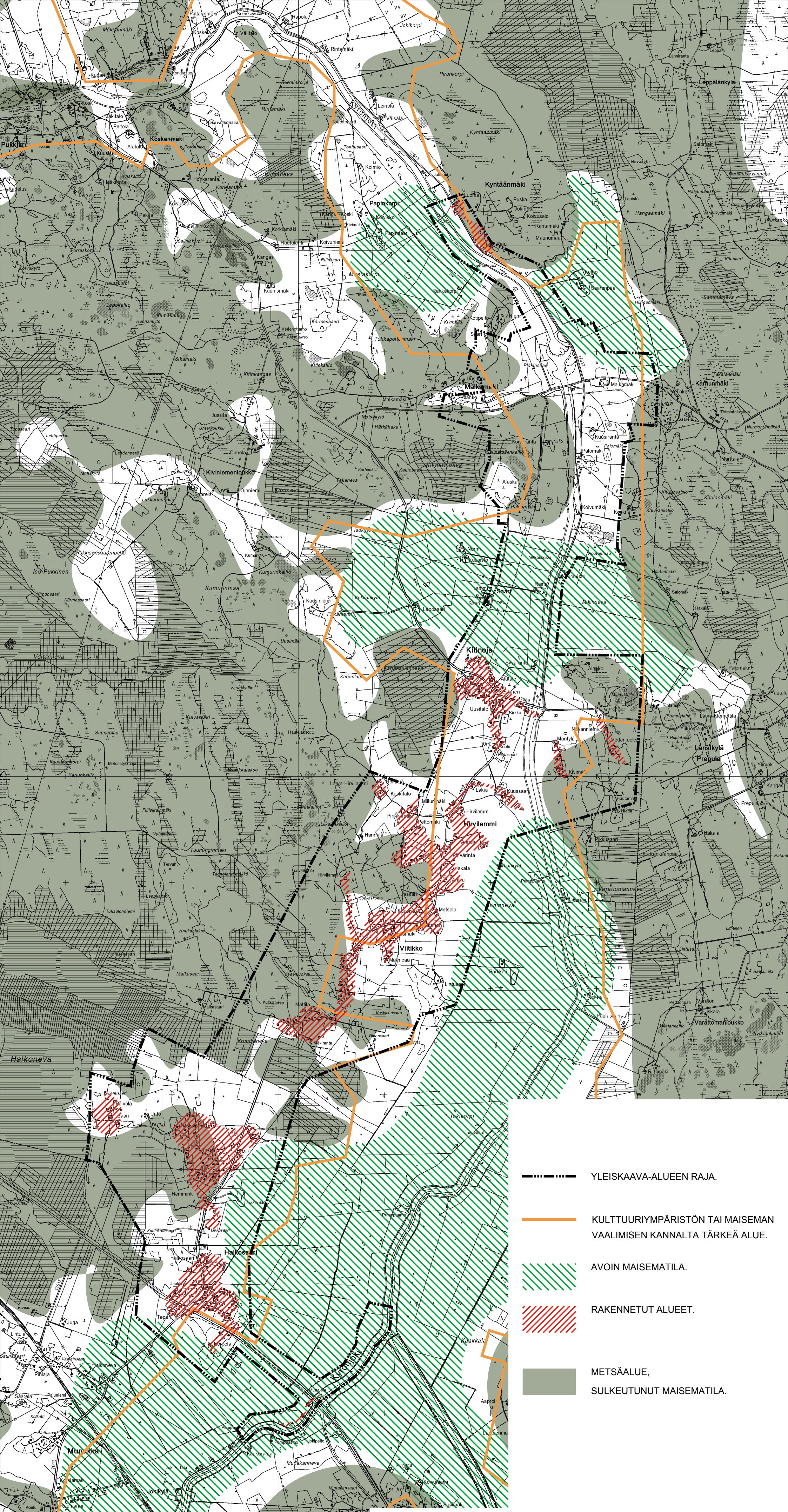
1:25 000

Päiväys 15.2008

Suunn. Anne Koskela
Hyv. Alf Lindström

Yhteyshenkilö Anne Koskela
Tiedosto

FCG Planeko Oy
Keskuskatu 13 B
60100 Seinäjoki
Puh. 0104096300
www.fcg.fi

YLISTARO
Yleiskaava 2020

Maisemarakenne

Finnish Consulting Group
Infra ja ympäristö

Suunnitteluala, työnumero ja piirustuksen numero 1:25 000

YSK 720-C7989 Liite 2

Päiväys 15.2008
Suunn. Anne Koskela
Hyv. Alf Lindström

Yhteyshenkilö Anne Koskela
Tiedosto

FCG Planeko Oy
Keskuskatu 13 B
60100 Seinäjoki
Puh. 0104096300
www.fcg.fi

YLISTARON YLEISKAAVA 2020

Kotieläintalouden yksiköt

- sikala
- navetta
- kanala/broilertila
- turkistarha
- lammastila
- uuden suuryksikön paikan varaus
- kasvava suuryksikkö

0 km 2

FCG Planeko Oy

YLISTARO

Teräsmäen teollisuusalueen liikenteen vaikutusten arviointi osana Ylistaron yleiskaavaa 2020

31.10.2008

FCG Finnish Consulting Group
Infra ja ympäristö

FCG Planeko Oy 30.10.2008

Teräsmäen teollisuusalueen liikenteen vaikutusten arviointi

1 Alkusanat

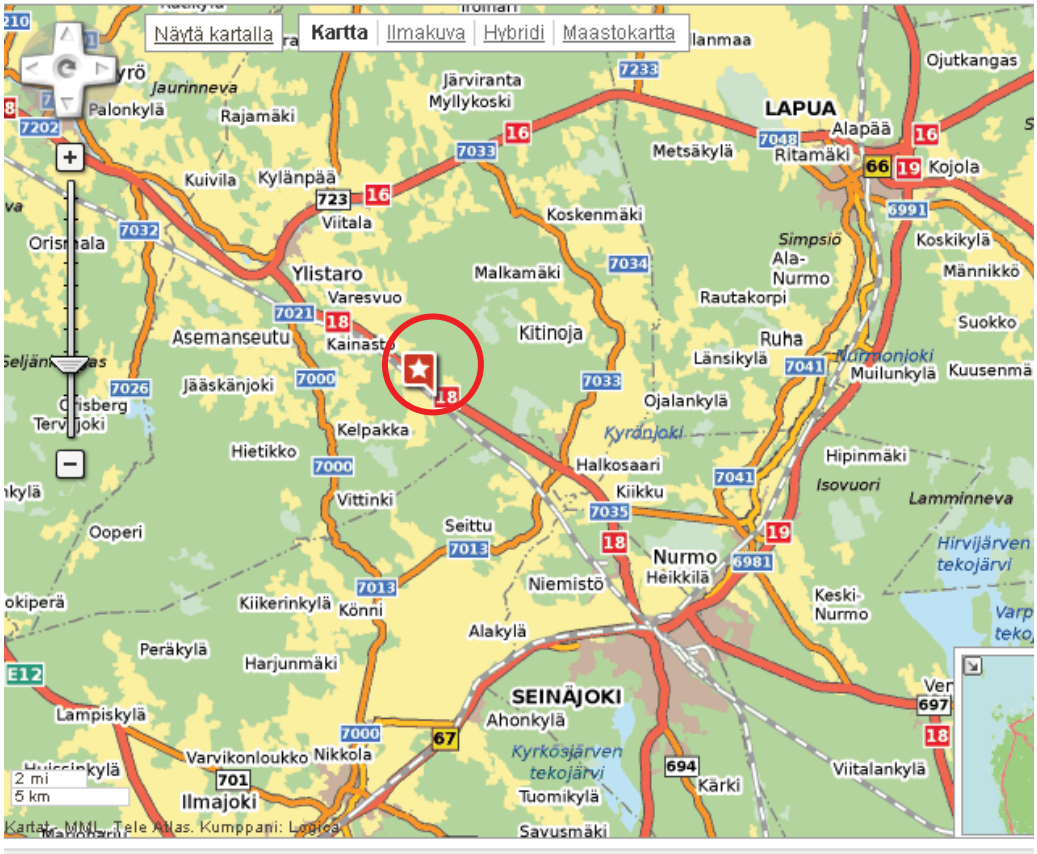
Tässä raportissa tarkastellaan Ylistaron yleiskaavaan 2020 merkityn laajan teollisuusalueen liikenteellisiä vaikutuksia. Alueen liikenteellisiä vaikutuksia on tarkasteltu muuta yleiskaavaa yksityiskohtaisemmin, sillä ne ulottuvat laajalle alueelle.

Suunnitelman ovat laatineet FCG Planeko Oy:ssä Matti Kiljunen, Karoliina Mayr ja Pekka Tukiainen.

2 Lähtökohdat

2.1 Sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Ylistaron kunnassa, nykyisen Teräsmäen teollisuusalueen ympäristössä. Alue rajautuu etelässä Seinäjoentiehen, vt 18. Alue sijaitsee noin 10 km päässä Ylistaron keskustasta ja 15 km päässä Seinäjoen keskustasta. Kuvassa 1 on esitetty suunnittelualueen sijainti seudulla.

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti
Lähde:www.02.fi: MML_Tele Atlas, Kumppani: Logico

2.2 Tiestö ja liikenne

Suunnittelualue rajautuu etelässä Seinäjoentiehen (Vaasantie), vt 18, joka kulkee Seinäjoelta Ylistaron kautta Vaasaan. Vuonna 2007 liikennemäärä suunnittelualueen kohdalla oli 6729 (KVL). Raskaan liikenteen KVL oli samana vuonna 407. Tieosuus on valaistu ja nopeusrajoitus on 100 km/h.

Ylistarosta Lapualle päin kulkee vt 16. Seinäjoen läpi kulkee valtatiet 18 ja 19 sekä kantatie 67. Valtatie 19 jatkuu Seinäjoelta Nurmon läpi Lapualle. Tiestö, nykyiset liikennemäärät sekä Tiehallinnon ennusteiden mukaan lasketut liikennemäärät vuonna 2030 on esitetty kuvassa 4. Nykyisten teiden lisäksi alueelle on suunniteltu Seinäjoen ohikulkuteitä.

2.3 Väestö ja maankäyttö

Suunnittelualueella on tällä hetkellä jonkin verran teollisuustoimintaa. Alueen ympäristö on lähinnä maa- ja metsätalousaluetta. Viiden kilometrin säteellä alueesta on vain haja-asutusta. Tästä johtuen teollisuusalueelle suuntautuva liikenne tulisi olemaan pääosin ajoneuvoliikennettä. Kevyen liikenteen osuus työmatkoista olisi hyvin pieni.

3 Liikenne-ennusteet

Tarkastelujen pohjaksi on laadittu liikenne-ennusteet seuraavasti.

3.1.1 Tieverkon ennuste

Tiehallinnon julkaisun Tulevaisuuden näkymiä 4/2007 mukaan tieliikenteen kasvukertoimet Ylistarossa ovat tietyypeittäin seuraavat:

2006-2030		2006-2040
valtatie	1,34	1,43
kantatie	1,00	1,00
seututie	1,37	1,49
yhdystie	1,17	1,20

Yleiset kasvukertoimet perustuvat mm. autokannan ja asukasluvun muutoksiin eivätkä huomioi laajoja maankäytön muutoksia. Vuonna 2030 Seinäjoentiellä olisi liikennettä noin 9000 (KVL). Tämä ennuste ei vielä sisällä kaavassa merkityn maankäytön aiheuttamaa liikenteenlisäystä.

3.1.2 Maankäyttösuunnitelman mitoitus

Alueelle on suunniteltu noin 100000 k-m^2 tilaa vievää kauppaa ja 700000 k-m^2 työpaikka-aluetta.

3.1.3 Teollisuusalueen liikenne-ennuste

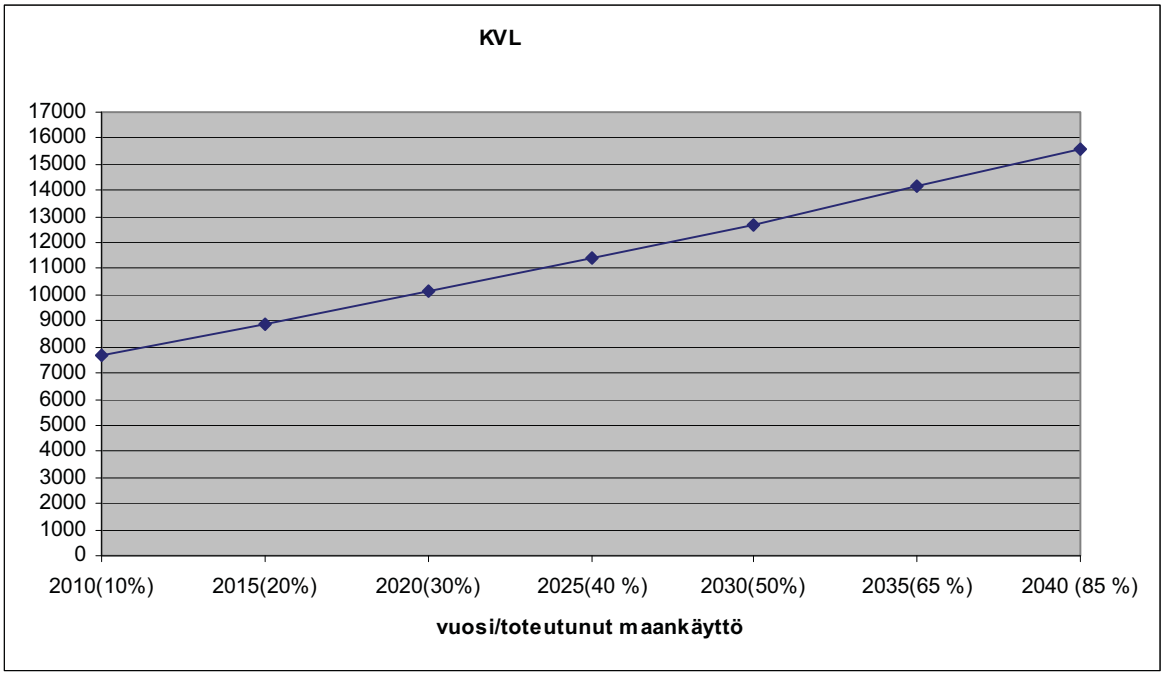
Teollisuusalueen liikennemäärien laskennoissa on käytetty Suomen ympäristön julkaisua 27/2008: Liikennetarpeen arviointi maankäytön suunnittelussa.

Suunnittelualueelle työmatkaliikenteestä oletetaan 2/3 suuntautuvan Seinäjoelta päin ja 1/3 Ylistaron suunnasta. Työmatkaliikenteen on arvioitu tapatuvan pääosin henkilöautoilla (90 %). Henkilöauton kuormitusaste on laskelmissa 1,13.

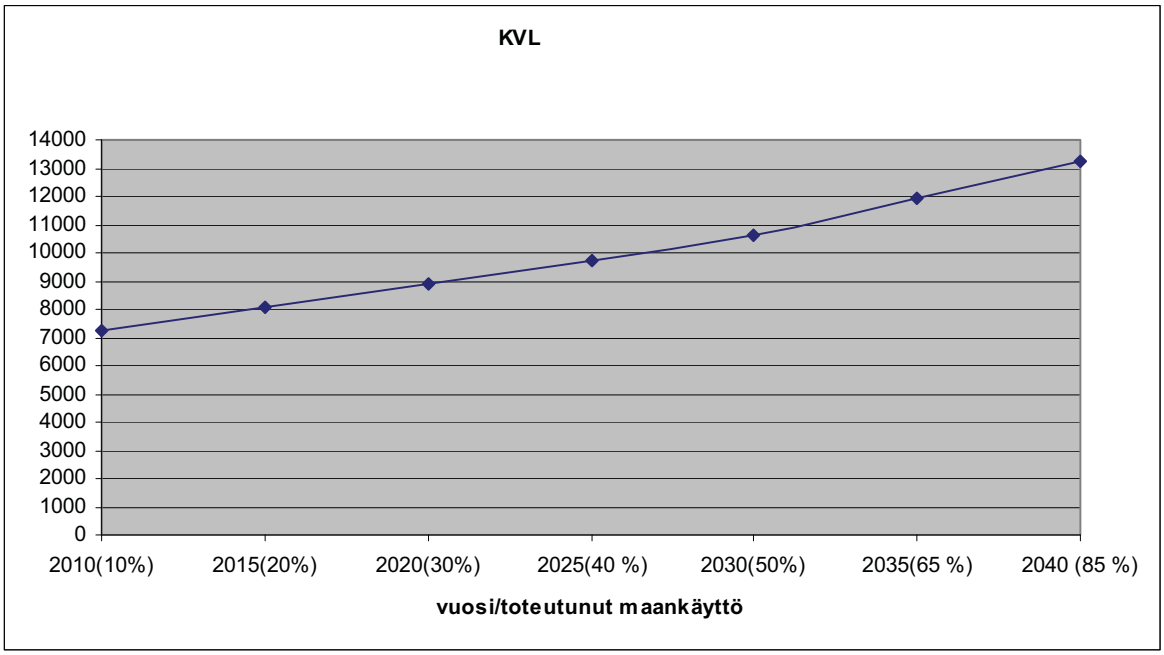
Rakennustehokkuus on alueella teollisuusrakentamisen osalta 0,35 ja tilaa vievän erikoistavarakaupan osalta 0,5. Syntyvälle liikenteelle on arvioitu ala- ja yläraja, käyttämällä eri teollisuusaloja laskennoissa.

Nykyisen 2-kaistaisen tien kapasiteetin yläraja on noin 12000-14000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Varovaistenkin arvioiden mukaan tämä ylittyy etelän suunnassa jo vuonna 2025, kun kaavaan merkitystä maankäytöstä on toteutunut noin 40 %. Pohjoisen suunnassa kapasiteetti ylittyisi vuonna 2035, kun maankäytöstä on toteutunut noin 65 %.

Kuvissa 2 ja 3 on esitetty liikennemäärien arvioitu minimi kasvu eri vuosina suhteessa uuden maankäytön toteutumiseen.

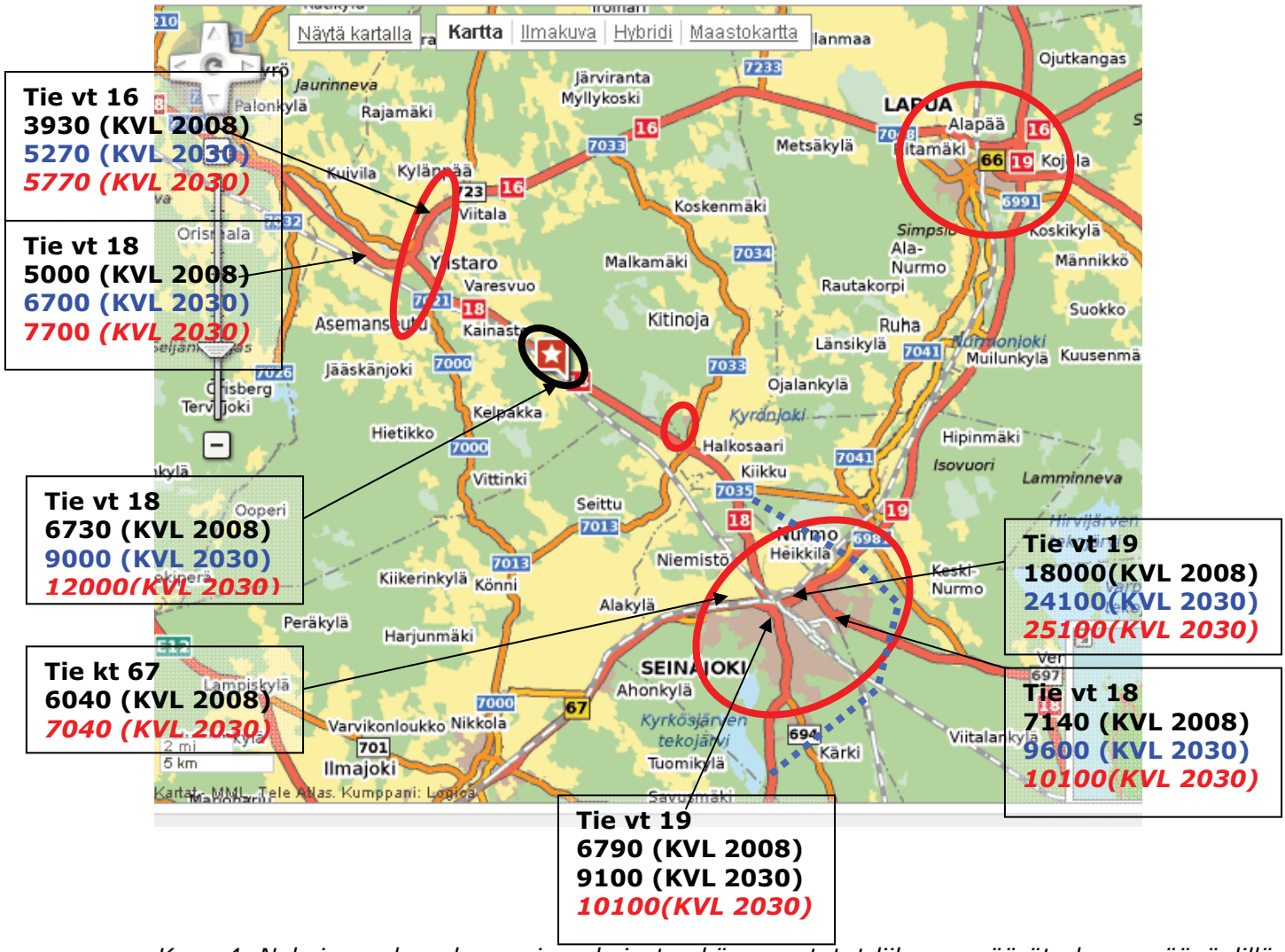
Kuva 2. Liikenne valtatiellä 18 Teräsmäen eteläpuolella molempiin suuntiin.

Kuva 3. Liikenne valtatiellä Teräsmäen pohjoispuolella molempiin suuntiin.

4 Liikenteellisten vaikutusten arviointi

4.1 Seudulliset vaikutukset

Kuva 4. Nykyinen aluerakenne ja nykyiset sekä ennustetut liikennemäärät alueen pääväylillä (Tiehallinnon ennusteen mukaan). Punaisella ja kursiivilla on merkitty ennustetut liikennemäärät, kun suunniteltu maankäyttö on otettu huomioon. Sinisellä katkoviivalla on merkitty Seinäjoen ohikulkuteiden mahdollinen sijainti tulevaisuudessa. Ennusteet liikenteen jakautumisesta verkolla perustuvat asiantuntija-arvioon.

Suunnittelualueen laajuudesta johtuen liikenteellisiä vaikutuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon koko seudun alue. Vaikutukset kohdistuvat Seinäjoen, Nurmon, Lapuan ja Ylistaron läpi kulkeviin valta- ja kantateihin. Seinäjoen ohikulkutiet parantavat tulevaisuudessa liikenteen sujuvuutta.

Tässä raportissa esitetyt liikenteen vaikutukset ovat vain suuntaa antavia. Liikenteen lisääntyminen voi näkyä mahdollisesti myös Seinäjoen kokoojakaduilla.

Liikenteen osalta ei ole tehty melutarkasteluja. Liikenteen määrän kasvu edellyttää jatkossa myös melutarkastelujen tekemistä. Varsinkin Seinäjoen sisääntuloväylän ympäristön asuinrakennuksien melutason nousua tulee tarkastella jatkossa.

4.2 Liikenteen vaikutukset

4.2.1 Työmaa-aikaiset vaikutukset

Mahdollisen vt 18 Teräsmäen eritasoliittymän rakentamisen ajoituksella on merkitystä alueen rakentuvuuteen. Rakentamisen aikaiset vaikutukset liikenteeseen voivat olla merkittäviä, jos alue toteutetaan nopealla aikataululla ja kohteessa on samanaikaisesti useita rakentamishankkeita meneillään.

Rakentamishankkeiden aikana raskaan liikenteen määrä lisääntyy ja mm. maa-aineisten kuljetuksista aiheutuu haittaa jonkin verran.

4.2.2 Liikenneturvallisuus

Teollisuusalueelle johtavien liittymien liikennemäärät nousevat huomattavasti, jos alue toteutuu kokonaisuudessaan. Liittymän toteuttaminen eritasoliittymänä parantaisi turvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta.

Liikenteen lisääntyminen kasvattaa onnettomuusriskiä. Muidenkin valtatie 18 varrella olevien liittymien toimivuutta ja turvallisuutta, kuin Terästien liittymää, tulisi tarkastella tässä yhteydessä. Rinnakkaisteitä ja liittymien vähentämistä tulisi harkita liikennemäärien kasvaessa.

Junarata kulkee Seinäjoen aseman jälkeen Vaasantien (vt 18) yli tasossa. Jos liikenne Seinäjoelta Ylistaroon lisääntyy, voisi junaradan siirtäminen eritasoon Vaasantien kohdalla parantaa liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta. Junarata aiheuttaa häiriötä yhdessä Seinäjoen sisäänajoväylistä.

4.2.3 Liikenteen toimivuus

Jos kaavaehdotuksessa oleva maankäyttö säilytetään nykyisellään, tulee tien tilavarauksissa ottaa huomioon vt 18 parantamisen tarve sekä eritasoliittymän rakentaminen ainakin Terästien liittymään.

Suunnitteilla olevat Seinäjoen ohitustiet eivät juuri vaikuta Vaasantien/Seinäjoentien liikenteen sujuvuuteen, sillä ne eivät sijaitse suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä. Ohikulkutiet tosin vähentävät Seinäjoen läpiajoa ja siten lisäävät liikenteen sujuvuutta.

4.2.4 Kevytliikenneyhteydet

Kaavaan on merkitty kevyen liikenteen yhteyden jatkaminen Seinäjoentien varteen tien eteläpuolelle. Suunnittelualue sijaitsee Seinäjoentien pohjoispuolella. Kevyenliikenteen väylän jatkuminen teollisuusalueelle Seinäjoentien pohjoispuolelle tulee ottaa huomioon. Kevyenliikenteen ylitys tulisi toteuttaa eri tasossa, kuin ajoneuvoliikenne.

Myös suunnittelualueen sisäisille kevyenliikenteenyhteyksille tulee varata tilaa ainakin kokoojakatujen varsille.

4.2.5 Joukkoliikenne

Vt 18 varrella on kaukoliikenteen bussipysäkkejä. Kaavoitettavalle alueelle tulisi järjestää bussiyhteys sisäisen kokoojakadun kautta.

Junarata kulkee vt 18 vierellä, mutta lähimmät asemat ovat Seinäjoella ja Ylistarossa. Junaseisakkeen mahdollisuus kyseiseen kohtaan tulisi selvittää jatkosuunnitelmissa. Noin kilometrin säteelle seisakkeesta tulisi merkittävä määrätyöpaikkoja.

4.2.6 Pelastusajo

Kyseessä on niin iso teollisuuden ja kaupan alue, että pelastusajon kannalta sinne tulisi päästä kahdesta eri liittymästä.

4.2.7 Raskas liikenne

Raskaan liikenteen osalta suunnittelualueen sijainti on toimiva, sillä se tukeutuu vt 18 ja tulevaisuudessa Seinäjoen ohikulkuteihin.

4.2.8 Vaikutukset taajamarakenteeseen

Suunniteltu alue ei rajoitu nykyiseen taajamarakenteeseen. Liikennemäärän kasvulla valtatiellä 18 voi olla jakavaa vaikutusta tien varren toiminnoille.

4.2.9 Yhdyskunta- ja aluerakenne sekä elinkeinoelämä

Alueen yhdyskuntarakenne on nauhamaista ja keskittynyt valtateiden varsille. Kaavan perusteella vt 18 varteen on syntymässä helminauhamainen rakenne. Alue on melko syrjässä muusta rakennetusta ympäristöstä, joten sen toteuttaminen lisää autoliikennettä.

Laajan työpaikka-alueen ja sen liikenteen vaikutukset elinkeinoelämään tulee selvittää erikseen.

4.2.10 Vaikutukset luontoon ja maisemaan

Vaikutukset luontoon ja maisemaan ovat paikallisia ja rajoittuvat mahdollisten eritasojen ja uusien katujen kohdille. Tiehankkeitten vaikutukset vesistöihin ja pohjavesiin tulee arvioida jatkosuunnitelmissa.

4.3 Haitallisten vaikutusten lieventäminen

Liikennemäärien kasvaessa tulee jatkossa tarkastella vanhojen liittymien tason parantamista ja liittymien vähentämistä pääväylällä. Rinnakkaistien tarve tulee ottaa suunnitelmissa huomioon. Työmaaliikenteen turvallinen hoito tulee ottaa huomioon.

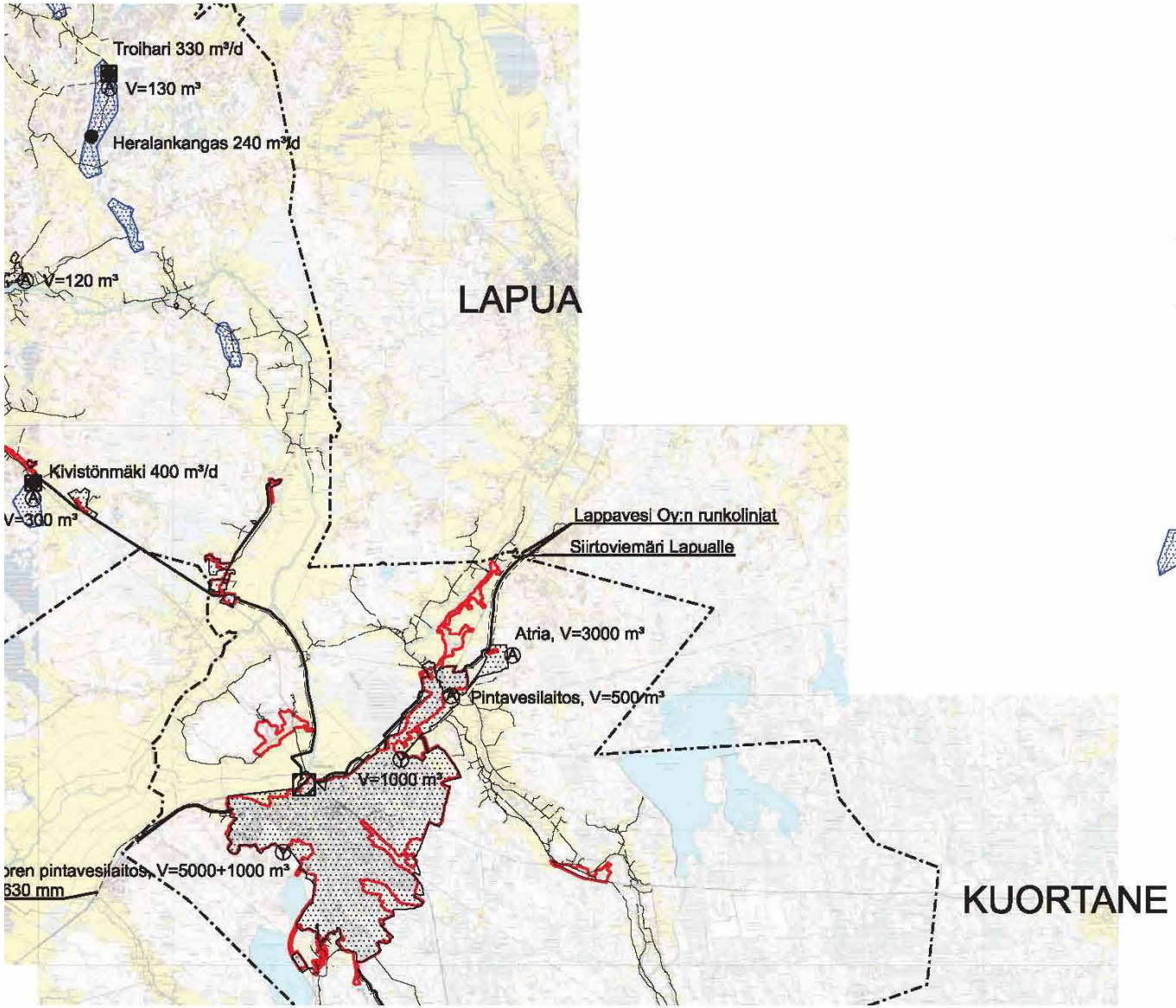
4.4 Yhteenveto vaikutuksista

Suunnittelualueen ohi kulkeva vt 18 on raskaalle liikenteelle hyvä yhteys muualle maahan. Alueen toteuttaminen lisää merkittävästi vt 18 liikennettä. Alueelle tulee pohtia kahden eritasoliittymän tilavarausta. Liikenteen määrän lisääntymisen vuoksi alueella voi tulla tarvetta rinnakkaisteille valtatielle 18.

Alueelle suuntautuva työmatkaliikenne perustuu autoliikenteeseen.

Liikennemäärän kasvun vuoksi kaavan vaikutukset meluun ym. tulee selvittää jatkossa.

FCG Planeko Oy

MERKKIEN SELITYKSET

- Asemakaavoitettu alue
- Jätevedenpuhdistamo
- Viemäröity alue
- Siirtoviemäri
- Vesijohtolinja
- Pohjavedenottamo (ottolupa m³/d)
- Pohjavedenottamo ja käsittelylaitos
- Ylävesisäiliö
- Alavesisäiliö
- Pohjavesialueen rajaus

LIITE 12.

OTE VESIHUOLLON KEHITTÄMISSUUNNITELMAN NYKYTILAKARTASTA HALKOSAAREN JA KITINOJAN OSALTA
(Vesihuollon kehittämissuunnitelma, Luonnos, 29.10.2009
(Pöyry Environment Oy)